

ראש בני ישראל

לקט מאמרים בנושא "רבי"
שנכתבו ע"י הרה"ח ר' חיים אשכנזי ע"ה

תשורה

מחתונתם של

החתן הרה"ת יצחק נחמן והכלה מנוחה רחל

זקס

כ"ז שבט תשע"א

פתח דבר

לכבוד יום שמחת לבנו, בנושאי החתן הת' הרב יצחק נחמן שיחי זקס עב"ג הכלה מ' מנוחה רחל לבית אשכנזי, אנו מתכבדים להגיש לקט ממאמרו של אבי הכלה, המשפיע המפורסם, הרה"ח חיים ע"ה אשכנזי, רב קהילת חב"ד בת"א, אשר אנו נמצאים עדיין בתוך י"א חודש מהסתלקותו הפתאומית ביום י"ג ניסן תש"ע.

מאמרים אלו, הם חלק מאוצר בלום של מאמרים שהתפרסמו בשנים האחרונות בשבועון "בית משיח", והם חדורים כולם בדרכי החסידות, מתוך התקשרות מוחלטת אל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. מאמרים אלו התקבלו בחיבה ע"י הקוראים, אשר ציפו להם מדי שבוע, וציינו לא פעם כי הדברים מפיחים בהם רוח חיים חסידית ומחזקים את ההתקשרות באילנא דחיי.

המאמרים המלוקטים בקובץ זה - ובתוכם המאמר "ואתה תצווה" שרואה כאן אור לראשונה, עוסקים כולם בנושא האמונה, הביטול וההתקשרות לנשיא הדור. המאמר הפותח עוסק בנושא השמחה - לאור החסידות, זאת בהקשר לשמחת הנישואין הנערכת היום.

• • •

בשנים הראשונות לנשיאות הזכיר הרבי מה"מ, את מה שמביא כ"ק אדמו"ר הריי"ץ במאמר ד"ה "באתי לגני", שהודפס לכבוד יו"ד שבט בו הסתלק: "מי הוא היודע עתו וזמנו, וכדאיתא במד"ר: "אין אדם שליט לומר המתינו לי עד שאעשה חשבונותי ועד שאצוה לביתי כו" ואיך יתן כל נפשו על דבר שאין בו ממש כלל".

ואכן, מבלי לדעת "עיתו וזמנו" הרי שבחודשים האחרונים לחייו עסק הרב אשכנזי במרץ רב בכתיבת מאמרים אלו* כך שאחרי פטירתו נותרו

בשלבי הקלדה עשרות מאמרים. מאמרים אלו מהווים למעשה את חשבון הנפש ואת הצוואה שהותיר אחריו. ואכן מסר את נפשו על "דברים שיש בהם ממש": חינוך דורות של תמימים על אדני החסידות, והפצת תורת החסידות בכל דרך ובכל מקום שידו מגעת.

דרכו החינוכית והחסידית מתבטאת במאמרים אלו, המשלבים את נקודת המבט החסידית האמיתית ללא פשרות - המסורה לנו מדורי דורות, יחד עם החידוש המיוחד של דורנו, הדור השביעי: ההתקשרות וההתבטלות המוחלטת אל כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א. זאת מתוך אמונה ללא ספקות בבשורת הגאולה והגואל, והתמסרות לקיום השליחות היחידה - הכנת העולם כולו לקבל פני משיח צדקנו מי"ד ממ"ש.

• • •

יהי רצון שיזכו החתן והכלה, בתוככי המשפחות הנכבדות שליט"א, להקים בית נאמן בישראל - בית חב"ד, בניין עדי עד על יסודי התורה ומצוותיה, כפי שהם מוארים במאור שבתורה, תורת ודרכי החסידות, ויזכו לקבל את ברכות כ"ק אד"ש מה"מ מתוך התקשרות אליו, מתוך שמחה טוב לבב, עד ל"שמחת עולם על ראשם" בקרוב ממש.

ונזכה לקיום הבקשה וההבטחה "ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו" מתוך ההכרזה המבטאת את האמונה של כותב מאמרים אלו, ושל כל אחד מאנ"ש וכל הקשורים אל הרבי מה"מ:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

משפחות זקס-אשכנזי

* כל המאמרים עברו הגהה מחודשת והוספת מראי מקום, והם מהווים חלק מסדרת ספרים שתאגד בתוכה את מאמריו של הרב אשכנזי, אשר נמצאת בשלבי הוצאה לאור אי"ה.

תוכן העניינים

- 6.....שמחה של חסידים
- 15.....ואתה תצווה
- 24.....אין חיים ללא ראש
- 34.....מהו רבי? - רבי!
- 45.....בדיוק לפי התכנית!
- 54.....הרבי הוא משיח
- 65.....לדעת שיש מלך
- 73.....אין תחליף למלך
- 82....."זילכו לאהליהם שמחים וטובי לב"

שמחה של חסידים

השמחה הנובעת מעבודת ה' בעולם הזה גדולה יותר משמחת גן עדן, כי רק כאן ניתן לעשות ולפעול בכל רגע בשליחות ה'. אם כן איך אפשר לא לשמוח בכל שנייה שאנו יכולים להיות עבדי ה'?! לכן גם כל הקשיים שנתקלים בהם בעבודת ה' אין הם שווי ערך כלל לגבי אותם הרגעים שבהם אנו עושים רצונו של מקום.

"בכל יהי'ה מותר"

חז"ל אמרו בשם רבי שמעון בר יוחאי: "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה". מדוע? משום שנאמר לגבי ימות המשיח: "אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה"^א, אך כל זמן שלא באה הגאולה עדיין לא ניתן למלא פינו שחוק ורינה. לכן ה'ה מקובל במשך דורות רבים שיהודים צריכים לחיות בצער וייסורים, ואל להם לשמוח, כי נמצאים הם בגלות. כך חיו יהודים במשך דורות רבים, על פי זה נבנה גם הקו העיקרי של תורת המוסר, וזו הסיבה לכך שלא ניתן למצוא ניגון או שיר המיוחס לאחד מגדולי בעלי המוסר או לראשי המתנגדים מן הדורות הראשונים.

כך מתאר אדמו"ר הרי"צ בזיכרונותיו ושאר רשימותיו, איך ה'ה נראה אצל אלו

(א) ברכות ל"א, ע"א

(ב) תהלים קכ"ו

שאינם חסידים היום השמחה ביותר בשנה - שמחת תורה, איך רקדו במלוא העצבות. כי לדעתם צריך ה'יה לשלול את כל ענין השמחה, ואף ראו בכך פגיעה מסוימת בעבודת ה' או בתפילה בכובד ראש. לפיכך קבעו שלבני תורה אסור בכלל לשמוח, כי זה היפך 'כבוד התורה'. זאת בדומה לתמיהה ואי שביעות רצון של מיכל בת שאול מן הריקודים של דוד המלך לפני ארון ה', שלעגה לכך ואמרה לו שהדבר מבזה את כבודו כמלך. כמו כן ידועה האמרה החסידית, מדוע גם מי שאינו חסיד שמח בפורים? כי במגילה ישנם כמה פסוקים שקוראים אותם במנגינה של 'איכה', לכן ב"ה יש לו מה לשמוח - על זה שיש עצבות. אם כן מדוע לא אומרים עוד כמה וכמה פסוקים בניגון זה? כדי שלא להגיע להוללות ח"ו...

אך לעומת זאת, השמחה היא אחד מן העקרונות הבסיסיים בתורת החסידות. כפי שמוספר¹ על אחד מגדולי החסידים, שישב בבית כנסת ולמד בלילה לאור הנר. לפתע הופיע אדם וביקשו להצטרף ללמוד איתו. נבהל אותו חסיד, ומיד כיבה הנר והלך לביתו. שאלוהו מדוע עשה כך, אמר כי הבין שזה מישהו מכוחות הטומאה - "מהסטרא אחרא". התפלאו חבריו ושאלו: מהיכן אתה יודע שהוא מכוחות הטומאה ואולי להפך, אולי ה'יה זה אליהו הנביא? ענה להם החסיד: אותו אדם שניגש אליי ה'יה בפנים עצובות, ומי שנמצא בעצבות אינו יכול להיות מן הקדושה. כי על הקדושה נאמר: "עוז וחדווה במקומו".

לאורך כל הדורות מאז הבעל שם טוב, ה'יה ידוע שאחד הדברים הבולטים ביותר המבדילים בין חסידים לאינם חסידים - הוא ענין השמחה. וכפי שאדמו"ר הרי"צ כותב שבתחילה כינו את החסידים: "די פריילעכע" - השמחים, אח"כ היו עוד כמה שמות ועד השם הקבוע "חסידים". כלומר, שהדבר הבולט באופן מיוחד אצל חסידים ה'יה - השמחה.

שמחתם של עבדי ה'

לכאורה, מהו הטעם של השמחה החסידית? על מה יש לחסידים לשמוח כשעדיין נתונים אנו בגלות, ועדיין לא התמלא שחוק פיננו? התשובה לכך טמונה במשל המובא בסיפור הבא: מוספר² על אחד מהחסידים שאמר את תפילת ו'על חטא'

1) סיפורי חסידים (זיין) על התורה עמוד 116 (במהדורה החדשה עמוד 132)

2) סיפורי חסידים (זיין) על המועדים, עמוד 92.

- שבה מתוודים על החטאים - בניגון שמחה. שאלוהו חבריו לפשר הדבר, הרי הזכרת החטאים צריכה להיעשות מתוך צער ומרירות על מעשינו הרעים, ובמה אתה שמח? ענה אותו חסיד במשל: בבית המלך ישנם כמה וכמה תפקידים, אותם ממלאים משרתים שונים. המשרתים כולם הם משרתיו של המלך, ולכן צריכים הם לעשות את תפקידם בשמחה, משום שהם זוכים להיות שרתים למלך. שמחה זו צריכה להיות לא רק אצל שר האוצר, או כל אדם בעל תפקיד נעלה אחר, אלא אף אצל מי שצריך לפנות את האשפה מבית המלוכה, גם הוא צריך לעשות את תפקידו בשמחה - כי הוא זוכה לנקות את ארמון המלך. כן הדבר אצל עם ישראל, עלינו לשמוח שבכל מעשה שלנו אנו זוכים להיות משרתיו של ה' ובוני דירתו בתחתונים. זאת אפילו אם אנו עוסקים בניקיון של גופנו ונפשנו מן העוונות והחטאים - עלינו לעשות זאת בשמחה כי אנו מנקים את ארמון המלך.

כן מסופר^ה שהאדמו"ר הצמח צדק אמר מאמר בנושא התשובה. כששמעו החסידים את דבריו געו כולם בבכיה. אמר להם הצמח צדק: הרי תשובה היא מצווה, ועל כן צריך לעשותה בשמחה. כפי שמפרש האריז"ל את הפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל"^ו. לפי הפירוש הפשוט - היפך הטוב והיפך הברכה יגיעו ח"ו לאדם בגלל שלא עבד את ה' בזמן שהיה שמח והיה לו כל טוב בגשמיות. אלא, שהאריז"ל מפרש^ז פסוק זה כך: בגלל שלא עבדת את ה' בשמחה, לכן הגיעו לך כל הדברים הללו שהם היפך הטוב. כלומר, הסיבה לכל ענייני היפך הטוב ח"ו - אף שעבודת ה' היתה בשלמות היא שחסרה בה השמחה.

מוסיף האדמו"ר הזקן ומבאר^ח איזו שמחה נדרשת בעבודת ה', לא סתם שמחה, אלא שמחה יותר גדולה מן השמחה בתענוגי גן עדן. כי צריך לשמוח מכך שזכינו להיות עבדי ה' - וזכות זו היא סיבה מספקת כדי לשמוח בלי גבול.

לפיכך יש צורך להבין מדוע אצל אלו שאינם חסידים לא נתקבל ענין השמחה. מדוע רק אלו ההולכים בדרך החסידות קל להם לשמוח מכך שהם עבדי ה', ואילו אצל העובדים את ה' ללא אור החסידות - ישנה עצבות רבה יותר וקושי גדול יותר לשמוח.

ה) לשמע אוזן עמ' ס"ח

ו) דברים כ"ח, מ"ב

ז) הובא בשל"ה י' מאמרות מאמר ג' ד', ובתניא פרק כ"ו

ח) לקוטי תורה תזריע כ', ג'

שני פירושי "אין עוד מלבדו"

יסוד היסודות בתורת החסידות הוא ביאור ופירוש הבעל שם טוב על המילים: "אין עוד מלבדו". כתוצאה מהבנה זו מסתעפים כל החילוקים והשונות שבין חסידים לבין מי שאינם חסידים - שלא טעמו עדיין מטעם החסידות. הבנה של מהו "אין עוד מלבדו" היא המקור והשורש לאופן ומטרת לימוד התורה, לאופן ומטרת התפילה ולאופן ומטרת השימוש בענייני העולם הזה, ליחס ליהודי בכל אשר הוא, וליחס של אחד לשני, ועוד ועוד... אך נתעכב על הקשר בין שמחה אמיתית לשורשה ומקורה - שהוא ההבנה של "אין עוד מלבדו".

לפי פירושו של הבעל שם טוב, בעולם הזה, ובכל העולמות כולם "אין עוד מלבדו" - כפשוטו ממש, דהיינו שאין מציאות כלשהי מחוץ לקדוש ברוך הוא, אלא אלוקות היא הכול, והכול הוא אלוקות. כל הבריאה והנבראים בטלים אליו לחלוטין ואין הם בעלי ערך כלפיו כלל משום שהקדוש ברוך הוא הינו בלי גבול.

לעומת זאת, הפירוש הפשוט אשר רווח בעולם היהודי - שאיננו חסידי, למילים "אין עוד מלבדו" הוא: שאין עוד אלוקים ובורא עולם נוסף, אין משהו בעל ערך ומדרגה כמו הקדוש ברוך הוא, אלא ישנן מדרגות ודרגות הפחותות ממנו. הבעיה עם פירוש זה היא, שלפי פירוש זה מניחים כי ישנם עוד מציאויות בעלות ערך וחשיבות, עם מעלות אחת יותר מהשניה. אמנם המדרגה הגבוהה ביותר היא יהודי, אשר צועד בדרך התורה. אך אין זה שולל מתן מעלה לכל שאר הברואים, אם זה ברואים רוחניים, ואף אם זה ברואים גשמיים. אמנם המרחק בין הגשמיות לרוחניות הוא גדול, אך יש מעלה וחשיבות בכל מה שנברא. לכן, לפי סברה זו מי שנמשך לעיסוקים גשמיים ומתעסק בהם רוב ימיו - בפרט עם אלו דברים של היתר ויש אף ההכשר על כך, אזי מעשיו הם למהדרין, אין בעיסוקיו פחיתות ערך, ולא חסרון בעבודת ה'.

מתפישת עולם כזו - הנותנת מקום לגשמיות העולם, נובעות הנהגות המותרות מקום רב לענייני העולם הזה. אמנם עיסוקים גשמיים אלו נשארים בגדר של חשובים פחות לעומת העיסוקים הרוחניים, אולם, כל זמן שאינם באים על חשבון

(ט) דברים ד', ל"ה

(י) תניא, שער היחוד והאמונה פ"ג, ועיין לקו"ש כרך כ"ט עמ' 30

תורה ומצוות - סבורים שאין שום בעיה בכך. לכן חושבים אותם אנשים כי ניתן לחפש אחר דברים המביאים הנאה, תענוג והרגשה טובה בחיים, וליהנות מן העולם ותענוגותיו. לדעתם אם הדבר גורם להרגשה ונעימות לגוף וגם איננו מפריע לקיום מצוות - למה להתנזר ממנו? ואף אם זה מפריע לקיום תורה ומצוות, הרי כל זמן שהאדם רק נמשך לדברים אסורים אך לא מבצע אותם בפועל - אין בכך בעיה, כל זמן שאינו עושה פעולות בשטח שמנוגדות לדרך התורה. לכן הם סבורים כי אדם כזה אף צדיק, למרות שנפשו ורוחו נמשכות לתאוות העולם - אך בפועל הוא מצליח לא לחרוג מהוראות ההלכה, אלא לעצור בעד עצמו, התנהגות זו לדעתם היא בגדר של 'מסירות נפש', והוא נחשב ממש כצדיק הדור.

כל זה נובע מכך שהעולם הזה הוא 'מציאות' בעבורם - הוא תופס מקום אצלם, ואף יש בו דברים רבים שהם בעלי ערך מרובה. כך שהנטייה לבילויים איננה שפלות, לכל היותר היא עלולה לגרום לסטייה פה ושם, ואז האדם חושב שהמיר דבר שהוא בעל ערך רב בדבר שהוא בעל ערך קטן. אך ברוב הדברים והמצבים, הוא מצליח להתגבר על תאוותיו, ואינו נוטה מהדרך, ואף אם נטה הרי הוא חוזר חזרה לדרך הנכונה, ומוסיף בתורה ומצוות - והכל מסתדר על הצד הטוב ביותר.

מקור העצבות - ממילי דעלמא

מכך מגיע האדם למצב שבו הוא חש שתרי"ג המצוות הם תרי"ג מכשולים, שצריך לצלוח אותם ולהתגבר עליהם בכל יום ויום. בעצם אותו אדם איננו מבין מדוע ה' לא יתן לו 10 דקות ביום - כדי ליהנות מן העולם הזה. הוא חושב: מה יקרה אם מתוך 23 שעות וחמישים דקות של היממה - שאותם אקדיש לתורה ומצוות, אבזבז 10 דקות על בילויים והנאות העולם הזה... או מה יקרה אם רק יום אחד בשנה, או יום אחד מתוך המאה ועשרים שנים שלי בעולם הזה - אקח כדי ליהנות מהנאה גשמית. הרי בסך הכל את רוב רובם של החיים אקדיש לתורה ומצוות, ולעשיית חסד עם הזולת. תן לי רבוננו של עולם קצת 'אור' לנשימה... קצת חופש מחובות... מדוע תמנע אותי מהנאות שבראת בעולמך? אמנם הוא מבין ויודע שאין לוקחים הנאות אלו לקבר ולא עולים עימם לעולם הבא, אך גם בלי לקחת אותם לקבר הוא חפץ להתענג מהן קצת. כי לקבר הוא ייקח את התורה ומצוות שלו, ואת ההנאות הוא ישאיר כאן - בעולם הזה. מילא אם לא הייתי בחיים, הרי לא הייתה לי שום תביעה ופליאה, אך הרי בראת אותם דברים שיש בהם טוב ונעימות, אם כן מדוע ייגרע

חלקי? ומדוע באופן תמידי צריך אני להתמודד עם עצמי ולומר לנפשי שאמנם מוותר אני על הנאות, אך לנפש יש הנאות לא פחותות מכך ואף יותר. לכן - חושב הוא - צריכים לתת גם הנאות לגוף וגם הנאות לנפש.

כך יוצא שאדם כזה מרגיש כי עליו להלך בין מכשולים - שהם קיימים אצלו במלוא עוצמתם, ולא להתפתות אחריהם. אם כן, לאור מהלכי נפש כאלו קשה להיות במצב של שמחה בעבודת ה'. כי אף שהוא סבור שהוא צדיק - אך הוא סובל רבות בשביל להחזיק עצמו כצדיק, ונוח לו שלא נברא משנברא. נכון, ישנם זמנים ומצבים שבהם הוא מצליח לשמוח - כמו מרגע מסוים של הצלחה בעבודת ה', או מרגעים מוצלחים בבני חיי ומזוני רוויחי. אך להיות בשמחה כחלק וכיסוד בעבודת ה' - לכאן כבר המרחק רב מאוד. כי אין הוא יכול לשמוח בעצם מהותו כעבד ה', אלא הוא מלא בכל מני הזדמנויות שבהם הוא צריך להתגבר ולהלחם ביצר הרע ומתמרמר על כך. הוא חושב שרוב חיי מלאים בקשיים אם כן, יותר טוב לו אילו לא היה נברא לתוך מצב כזה.

אדם כזה סבור שאם הרע לא היה קיים כלל - אז הייתה אפשרות לשמוח ממצבו הרוחני באמת, כמו כן אם הייתה לו רווחה בגשמיות - בבני חיי ומזוני - הרי היה שמח. על כן, הוא סבור שאין זה אפשרי להיות בתנועה של שמחה בעולם הזה. כפי שכותב האדמו"ר הזקן¹ כי ישנו סוג של עצבות שהיא ממילי דעלמא - מענייני העולם הזה, שהוא נמשך אליהם ביותר, ומתעצב מכך שהם לא מסתדרים לו בצורה הטובה ביותר שיוכל ליהנות מהם ולשמוח עימם בגשמיות.

אם כן, כיצד יתכן לומר, כדברי האדמו"ר לעיל, שהשמחה בעבודת ה' בעולם הזה צריכה להיות יותר מהשמחה של גן עדן? הרי מה יוכל להיות יותר טוב מגן עדן, שם ניתן ללמוד כאוות הנפש, בלי כל טרדות ובלי ניסיונות ופיתויים. שם לא צריך להתמודד עם משיכה והגררות אחרי הנאות גופניות, כי שם הם לא נמצאים כלל. לפיכך נראה כי רק בגן עדן יכולה להיות השמחה הכי גדולה. אך כאן בעולם הזה שישנם כל כך הרבה תענוגות והנאות - וכפי שהתורה מעידה עליהם שכל מה שברא ה' הוא טוב מאוד, צריך כל הזמן להיזהר לא להביט לכוון שלהם, וממה יש לשמוח?

(א) תניא פרק כ"ו

כך, שאם האדם יוצא מתוך הפירוש הפשוט של "אין עוד מלבדו" - שאמנם הקדוש ברוך הוא נעלה ואין כמותו, אך יש פחותים ממנו. מצטיירת אצלו נקודת ההנחה שהעולם הזה איננו 'אין' ואפס, אלא הוא 'יש' ומציאות, ואם רוב חייהם הם מוקדשים לתורה, ומיעוט עיסוקיהם הם בתענוגות והנאות עולם הזה - הרי רובו ככולו טוב. לכן אדם כזה חושב כי יצא מן העולם הזה כגיבור, והוא כבעל סיכויים גדולים וטובים לזכות בגן עדן, ושם כבר יהיו כל מעייניו בתורה, כי שם אין שם משהו אחר שיסיח את הדעת מלימוד התורה ומדברי ה'. על כן סבור הוא כי התפקיד של היהודי בעולם הזה הוא רק להשגיח כל העת שלא להחליק מהגשר הצר - הנקרא עולם הזה, כדי שיוכל לעבור דרכו אל העולם הבא. ובעולם הבא יוכל כבר לשמוח בשלווה ובנחת בשמחה אמיתית.

מקור השמחה - העבודת לה'

אולם כל זאת אינה דרכה של תורת החסידות, ואין זו דרך ראויה בעבודת ה' כלל. כי כאשר מבינים ש"אין עוד מלבדו", פירושו שאין עוד, ויש אפס, כלומר אין שום מציאות בעולם כלל מלבד ה', אזי אי אפשר לתת מקום ולהחשיב שום דבר בעולם שאיננו תורם ומקדם בעבודת ה'. כלומר, לא די לחשוב שכל הנאות העולם הם אינם חשובים או שהם פחותי ערך מול ציווי הקדוש ברוך הוא, אלא צריך לדעת שכל מה שאנו רואים זהו רק דמיון, כי המציאות האמיתית של כל הנבראים היא אלוקות המחיה ומהווה בכל שניה ושניה. ונקודת האמת בכל הבריאה, אשר עיסוק בה יביא לשמחה היא קיום תורה ומצוות - עבודת ה'.

אמנם נכון שאמרו חז"ל: "נוח לו לאדם שלא נברא משנברא"²⁷, כי לאדם מצד עצמו - טוב יותר עבורו שלא נברא. אך מצדו של הקדוש ברוך הוא - נוח לו שיהיה אדם שעובדו, וזוהי כל זכות קיומו של האדם. לכן בכל רגע ורגע שהוא יכול לקיים את מה שנוח לו - לבורא, שהרי האדם נברא כעבדו, הרי זו סיבה מעולה ועצומה להיות בשמחה. כי בחירתו של היהודי להיות עבד ה' היא מעלה מיוחדת במינה שאין למעלה הימנה, והיא לא קיימת בכל הבריאה. ועוד, שישנן נשמות רבות בגן עדן שהיו רוצות להשתלב בעבודת ה' בעולם הזה, אך הדבר לא מתאפשר להן, ואם אנו זכינו בכך הרי כל רגע של עיסוק בעבודת ה' צריך למלא אותנו בשמחה

(ב) עירובין י"ג, ע"ב

עצומה. כי עצם הדבר שאני הוא שנבחרתי להיות עבד ה', מה שלא זכו לכך מיליוני ומיליארדי הנבראים, אפילו לא הנבראים הרוחניים - כמו המלאכים כי לא בהם חפץ ה', אלא בחיר הנבראים זה היהודי, זה גופא סיבה מספקת לשמחה.

שמחה זו מעבודת ה' בעולם הזה גדולה יותר משמחת גן עדן, כי רק כאן ניתן לעשות ולפעול בכל רגע בשליחות ה'. אם כן איך אפשר לא לשמוח בכל שנייה שאנו יכולים להיות עבדי ה'. לכן גם כל הקשיים שנתקלים בהם בעבודת ה' אין הם שווים ערך כלל לגבי אותם הרגעים שבהם אנו עושים רצונו של מקום. אמנם על הרגעים שאין האדם ממלא רצון קונו הוא יצטרך לתת דין וחשבון, כי בשל היותו גורם משמח לקדוש ברוך הוא על כן ינקה אותו ה' מכל רבב - כפי שאמא מנקה את בנה היקר ורוחצת את הלכלוך ממנו. אך ניקיון זה איננו זה מפחית מהרווח של עשיית רצון ה' - אפילו לרגעים בודדים. בפרט שאין לך יהודי שאינו מלא מצות כרימון^י, הרי זו סיבה מספקת לשמחה.

לאחרונה התפרסם ספר של אחד שאיננו נמנה על עדת החסידים, בספרו הוא דן בענין "פנים חדשות" הנדרשות בשביל לברך "שבע ברכות", והוא סובר שזה צריך להיות אדם שהוא גורם מספיק משמח. לכן הוא דן בנוגע למקרה שבו ה"פנים חדשות" הוא בחור ישיבה, אזי הוא יכול להיות גורם משמח רק אם הוא ת"ח, או אם אביו ת"ח - אז אפשרי לומר שבע ברכות.

אך, לפי המוסבר לעיל, הרי כל יהודי הוא גורם משמח - בשמחה רבה ועצומה, כי הוא משמח את ה' בעבודתו אותו, ועליו אומר הקדוש ברוך הוא: "בוא ונגלגל אני ואתה"^{יז}. וכפי שהרבי מה"מ מבאר בדבר מלכות^{יח}, מדוע נדבת המשכן מתחילה בזהב? משום שכל יהודי הוא זהב, כל יהודי הוא בדרגה נעלה כמו המתכת היקרה ביותר. כל זה אמור כלפי כל הדורות, ובפרט בדורנו, שזכינו לשמוע במפרש כמה וכמה פעמים מפי קדשו של הרבי מה"מ, שזהו דור האחרון של הגלות ודור ראשון לגאולה^{יט}, ו"הנה זה משיח בא"^{יז}, הרי זכינו לא רק להיות עבדי של ה', אלא גם זכינו

יג) חגיגה כ"ז, א'

יד) מדרש תנחומא, במדבר כ"ט, ט"ז

טו) דבר מלכות תרומה תשנ"ב

טז) דבר מלכות נשא תשנ"א, בא תשנ"ב, ובריבוי מקומות

יז) דבר מלכות וירא תשנ"ב, ועוד

להיות בתקופה זו שכל הדורות חלמו וציפו והתגעגעו וכו'. זכורני כי בהלוויה של הרב מלך קפלן ע"ה (ה'ה' זה בשנות המ"מים - שבכל שנה נקבעו ראשי התיבות בקשר עם משיח), הלכתי לצידו של הרב דוד חנזין ע"ה, ושמעתי אומר: עכשיו למות? זה ממש טיפשות, הרי זו תקופה הכי נפלאה. אז בתקופה נפלאה זו יש לשמוח ולרקוד על כך שזכינו לחיות בדור כזה. אין לך שמחה גדולה מזו - שאנו זוכים לחיות בדור שתיכף ומיד יראה בהתגלות הרבי מלך המשיח!

ואתה תצווה

רבי אצל חסידי חב"ד איננו מושג רעיוני, הלכתי או סיפורי בלבד, אלא זהו הרוח המחיה כל רגע ורגע מחייו של חסיד חב"ד, וכל דבר מחיי החסיד טובב סביב ציר אחד: מה זה יתרום לקשר שלי עם הרבי?

"אתה תצווה" - משה המחבר

את המילים: "ואתה תצווה את בני ישראל", מבאר הרבי מה"מ, כי מכך שנאמר "ואתה תצווה" ולא "אתה תאמר" או 'תגיד' - ניתן ללמוד מסר עמוק ביותר בנוגע לתפקידו של משה רבינו. ענינו של משה הוא: "תצווה" - תחבר, מלשון צוותא, את בני ישראל עם הבורא. לשם כך ישנו משה רבינו בכל דור ודור - בשביל לחבר את עם ישראל עם הבורא. כל ההשפעות שאנו מקבלים דרך משה שבדורנו הן למען מטרה אחת ויחידה - להיות מחוברים עם הקב"ה.

לכן אומר משה להקב"ה: "ואם אין" - אם לא יהיה עם ישראל בעולם בגלל חטא העגל, אז - "מחיני נא מספרך" - אין צורך במשה בעולם. משום שאם אין את עם ישראל אז מה הצורך ב?

(א) שמות כ"ז, כ'

(ב) ספר המאמרים מלוקט חלק ו', קונטרס פורים קטן

(ג) שמות ל"ב, ל"ב

הקב"ה הסכים עם טענה זו של משה, ואמר לו: להיפך, אתה תחבר את בני ישראל, אך לא ע"י השם שלך - משה, (כי שם הוא רק הארה ואין בכוחו לחבר), אלא "אתה תצווה" - אתה בעצמך - עצמותו של משה היא זו שתחבר את ישראל אל ה'.

לאור ביאור זה של הרבי אנו למדים כי אי הזכרת שמו של משה בפרשה זו היא למעליותא, משום שאם היה כאן גילוי שמו של משה בלבד - זה עדיין לא יכול לחבר את בני ישראל, אלא ישנו חיבור עמוק ואמיתי יותר ע"י עצם מהותו.

מיהו מנותק ומיהו מחובר?

כאן הבן שואל: איזה ניתוק ישנו בין ישראל לבורא, שבגללו צריך את מהותו של משה כדי לחבר ביניהם? אם הכוונה היא לנתק מוחלט בין ה' לישראל, אזי תפקידו של הרבי - המשה שבדור, תקף רק לגבי אלו שאינם שומרים על התורה והמצוות. אולם, אלו ששומרים על קלה כבחמורה, הרי הם לכאורה מחוברים כבר אל ה' ע"י המצוות - ולכן אין צורך לחברם אליו. אולם, כאמור, ה' אומר למשה "זאתה תצווה את בני ישראל" - כלומר את כלל ישראל, אם כן, מתברר שישנו ניתוק בין כל ישראל לבין הקב"ה, ולא רק בין פושעי ישראל ועמי הארצות לבין הקב"ה.

כדי להבין את מהות החיבור שעליו ממונה משה רבינו שבכל דור, יש להבין קודם לכן את מהות הניתוק. בגשמיות, אנו יודעים איך מחברים שני דברים ואיך מנתקים אותם, כי ניתוק נעשה כאשר נוצר קצה חדש בעצם מסוים שהיה מחובר. וחיבור פירושו - שמחברים לאותו קצה משהו שכבר מחובר אל המקור, ואז מתבטל הקצה במקום שבו היה.

ברוחניות - ניתוק פירושו כאשר האדם חש שיש לבורא 'קצה' באיזה שהוא שלב, כלומר, שה' מוגבל ואיננו מסוגל להשגיח עליו או לסייע לו. בשל מחשבה מוטעית זו - שיש לה' סוף וגבול, נוצר ניתוק מן הבורא. כגון: כאשר אדם נתקל במאורע אשר נראה לו, חלילה, שהדבר נעשה בלי השגחתו הפרטית של הקב"ה - הרי שבכך הוא מתנתק ממנו. הניתוק מתרחש לא רק באותו רגע, אלא באופן כללי, בחושבו שהבורא הוא בעל קצה, שמציאותו מסתיימת באיזה שהוא מקום, מצב או זמן. הבורא בעיניו הוא בעל קצוות, דהיינו למרות שהאדם מאמין בו ויודע כי הוא שולט על העולם, והוא בעל יכולת מעל ומעבר לכל הכוחות והבריות, יחד עם זאת הוא סובר שה' הינו בעל מדה מסויימת - שיש לה התחלה וסוף חס ושלום.

זהו תפקידו של הרבי - המשה שבכל דור להפסיק את הניתוק הזה ולחבר את כלל ישראל אל הקב"ה, כלומר, לרומם אותנו לדרגת אמונה כזו שבה נאמין כי ה' אחד - הוא ללא גבול והגבלה. לכן נאמר על הזמן של גזירת המן - שבו עמדו ישראל באמונה שלימה, בלי כל חולשה או פזילה לכיוון של נתק מהקב"ה, שאמונתם היתה נעלה יותר מן החיבור עם הקב"ה בעת מתן תורה. אף שבמתן תורה הקדימו "נעשה" ל"נשמע", והוא התרחש לאחר שראו ישראל ניסים ונפלאות במצרים ועל הים, למרות כל זאת אמונתם היתה רק בבחינה של "החלו לעשות" - "קיבלו" את התורה בלבד. אך, בזמן גזירת המן, פעל מרדכי - שהוא הנשיא והמשה בדורו, לעורר את האמונה בעם. לכאורה לא היה נראה שהקב"ה שולט בכל הנעשה, וכל סיפור המגילה נראה כמנוהל באמצעים טבעיים בלבד, ועם ישראל נידון לכליה מהגדול ועד הקטן, ה' ירחם. במצב כזה המסקנה השכלית ההגיונית היא שיש חס ושלום נתק - ויש להקב"ה סוף וגבול, והוא איננו יכול להציל את ישראל מידי המן הרשע. אך בני ישראל, שחיו באותה תקופה תחת נשיאותו של מרדכי היהודי, לא נחלשו באמונתם התמימה והשלימה בה'. בכך הם הוכיחו ביטוי עמוק יותר של קשר עם הבורא, ולכן נאמר: "קיימו וקיבלו עליהם את אשר החלו לעשות".

החיבור העמוק - אל מהות הנשמה

קשר כזה קיים בעצם בכל נשמות ישראל, אך בזמן משה לא בא קשר זה לידי ביטוי, ובתקופתו של מרדכי נתגלה החיבור הנשמתי והעמוק עם הקב"ה. כלומר, לכל אחד מאיתנו ישנו קשר עם הקב"ה, אף אחד מעם ישראל אינו מנותק ואינו מתנתק לעולם מן הקב"ה. אולם, בשל התלבשותה של הנשמה בגוף ובנפש הבהמית, היא חשה כאילו היא מנותקת. לכן אנו רואים את מציאות הבורא במשקפיים כאלו שבהם הבורא נראה מוגבל. התייחסות זו נובעת מכך שאנו חשים את עצמנו כנברא כ'יש' וכ'מציאות', ואת הקב"ה - כדבר שנעצר באיזה שהוא שלב ח"ו.

כפי שמסופר על יהודי קטן אמונה, שחלם שהקב"ה נפטר, ובחלומו ראה אף את הלוויה שלו. אמנם מקום קבורתו לא נודע, אך את הפטירה וההספדים שהתלוו לכך הוא ראה ושמע, ואף סיפר ותאר את הרגע שבו היתה ההסתלקות, וחזר על

(ד) ספר המאמרים מלוקט חלק ו', קונטרס פורים קטן

(ה) אסתר ט', כ"ג

כמה וכמה פלאות שסופרו ע"י גדולי ישראל אודות גדלותו של הבורא והיכולות המהוללות שלו. כלומר, למרות האמונה ואף הידיעה על גדלותו המרוממת של הקדוש ברוך, לא הי' מופרך אצלו שייוצר מצב שבו הקב"ה יסתיים ח"ו.

על כך מוסבר בתורת החסידות, שלפני ירידת הנשמה לעולם הזה הי' פשוט וברור אצלה: "למעלה - יש, ולמטה - אין", אך ע"י ירידתה לעולם הזה הרי השתנתה התפיסה, ונראה לה: "למטה - יש, ולמעלה - אין". דהיינו שקודם הי' ברור שאין להקב"ה גודל וסוף והוא המציאות הבלעדית, כי מה שלמטה הוא אין, ולכן אין שום דבר היכול לעצור ולהגבילו. אך בירידת הנשמה לעולם הזה התהפכו היוצרות, ונראה שההגבלות קיימות גם אצל הבורא ח"ו.

לפיכך מתברר כי בשל ירידתה של הנשמה לעולם היא צריכה להלחם על אחיזתה באמת: "למעלה - יש, ולמטה - אין". זאת למרות שבחושים הגשמיים נתפס אצלה ההפך, למרות שהיא רואה, שומעת מריחה ומרגישה את גשמיות העולם, ואת הרוחניות שבו אין היא יכולה לתפוס כלל, למרות הכל עליה להשאר באמונה - "למטה אין!" כי אם יש אצל האדם אפילו הרגשה מועטה שה"למטה הוא יש" - ואף אם הוא יש קלוש ביותר, הרי זה הפך מהות החיים של הנשמה, וההפך מן הקשר והחיבור אל הקב"ה.

התחברות אל ההתחדשות

יוצא אפוא שנתק מן הקב"ה פירושו: תחושה שיש משהו שהוא לא מעשה ידיו של הקב"ה, אלא הוא מתנהל לפי כללים מסוימים שאינם מעשה ידיו, או שכרגע ה' אינו שולט עליהם, או שאינו שולט על כל המתרחש בכל פרטיו. לדוגמה: אם אדם חושב שהעובדה שהוא נושם בכל רגע - זהו דבר טבעי, וכל זמן שמערכת הנשימה בגופו תקינה - אין כל סיבה שלא ימשיך לנשום, ובכדי שח"ו יפסיק לנשום צריך הקב"ה 'לקלקל' לו משהו במערכת הנשימה, הרי זה נתק מהקב"ה. כמו כן כשחושב שהשמש בודאי תזרח מחר, כמו שזורחת כבר כ"כ הרבה שנים, כי במערכת הבריאה הכל תקין - מחשבה כזו הרי היא נתק מהקב"ה.

הרי נאמר: "המחדש בטובו כל יום תמיד מעשה בראשית" - כלומר, בכל אלפית

השניה מתחדשת מציאות הבריאה, והמציאות שהייתה קיימת לפני אלפית שניה אינה קיימת כבר, וכעת ישנה מציאות חדשה - עם השפעה וכוח וכוונה חדשה. כביאור' הרבי מה"מ את הנאמר "מאמין בחי העולמים וזורע" - שהרי גם גוי מאמין בחי העולמים וזורע, אם כן על מי מדבר הפסוק? אלא, שישנו הבדל בין האמונה של גוי לאמונתו של היהודי: הגוי מאמין - שהיות שאתמול ושלשום ואף לפני שלשום ירד גשם וצמחה התבואה, לכן ברור שהדבר ימשיך כך. לעומתו, היהודי מאמין שהיות שהקב"ה צווה "שש שנים תזרע" - לכן הוא ממלא את רצון ה' וזורע. כלומר, אין הדבר נובע מתוך ביטחון שסדר הבריאה ימשיך להתנהל באותו אופן כפי שהוא מתנהל כבר שנים רבות. משום יהודי יודע כי העולם שהיה קיים לפני רגע הוא איננו העולם שיהיה בעוד רגע - כי ה' מחדש אותו בכל רגע.

מסופר על האדמו"ר הרש"ב, שהיה צריך לנסוע ברכבת, אך הוא עדיין התעכב בביתו ולא הזדרז לצאת אל תחנת הרכבת, באומרו: "הרכבת שאני צריך לנסוע בה - עדיין לא נבראה".

ניתן לשאול, הרי כדי שהרכבת תגיע לתחנת רודניא - שעל יד ליובאוויטש, היא צריכה לצאת כמה שעות קודם לכן מתחנת המוצא, ולהמשיך בדרך כמה שעות עד שתגיע לרודניא. כלומר, אם לא תיברא הרכבת כמה שעות קודם לכן - בתחנת המוצא, איך היא תגיע אל רודניא בשעה היעודה?! התשובה לתמיהה זו היא, שאכן הקב"ה מחדש את בריאתה של הרכבת בכל רגע, והבריאה מחדש שתביא אותה אל רודניא עדיין לא היתה. מי שחושב שה' ברא את הרכבת בתחנת המוצא, ומאז היא מתנהלת מאיליה - הרי הוא מנותק מן הקב"ה, כי מנתק את הקב"ה מבריאת הרכבת וחידושה בכל שניה ושניה.

זהו העיקרון שאותו מגלה לנו האדמו"ר הרש"ב בסיפור זה: שאף שבכל יום יוצאת הרכבת מתחנת המוצא בשעה מסוימת, ובשעה מסוימת היא מגיעה לרודניא - אל לנו לחשוב שהדבר חייב להתרחש גם היום, משום שבכל שניה מתחדשת כל המערכת הזו מאין ואפס המוחלט.

לפיכך מתברר כי לא רק מי שעובר עבירה בפועל - במחשבה דיבור ומעשה,

(ז) לקוטי שיחות חלק ח"י עמ' 295 ואילך

(ח) תוס' שבת ל"א, א'

ועושה בפועל את ההפך מרצונו של הקב"ה - רק הוא נחשב למנותק מהקב"ה. אלא, כל נברא בעצם בריאתו הינו מנותק מן ה', משום שהוא נמצא במצב המסתיר ומעלים את החיבור הפנימי והעמוק שיש לו עם הבורא.

מצב זה שבו הנברא מעלים את הבורא בעצם הימצאותו הוא בניגוד לדוגמה מ'אור' ו'מאור' - שהאור זועק שישנו מקור המאציל עליו מאורו - שישנו מאור, ובלו המאור שקיים בכל רגע אין שום אפשרות לאור להתקיים. מה שאין כן, אצל יהודי - הקב"ה נתן לו יכולת לחוש שהוא נפרד מה' כדי שיבצע העבודה של הנשמה בעולם הזה - להוכיח לעצמה, בגוף ונפש הבהמית, שהעולם הזה הוא אין ואפס.

הרבי המצווה והמקשר

אולם, כל העבודה העצמית שיעשה האדם במטרה להתחבר אל הקב"ה זה עדין אינו מספיק, וצריך את ה"אתה תצווה" - את המשה שבדור שהוא המחבר את עם ישראל עם הקב"ה. משום שגם אם האדם ישקיע את עצמו בתורה ומצוות, עדיין תשאר אצלו תחושה של 'יש' ובעקבותיה תחושה של נתק מהקב"ה, אפילו אם התחושה הזו קיימת רק באופן של דקות דדקות. כדי לצאת גם מנתק זה, צריך לגלות את עצם הנשמה - שהיא מאוחדת ממש עם הבורא, ועצם הנשמה הזו מתגלה ופועלת אצל משה שבדור, שהוא נותן כוח לכל אחד מבני ישראל לגלות עצם זה בתוכו.

לכן נאמר "ואתה תצווה" - שה'אתה' של משה הוא המקשר את עם ישראל עם הבורא. כלומר, שכל מה שמגיע ממשה או נמסר על ידי משה - מיועד למטרה ותכלית אחת: לחבר את בני ישראל עם הבורא.

כאשר יודעים שזהו עניינו של משה - לחבר ולקשר, מבינים את הנחיצות של הרבי, כי בלעדי ההתקשרות לרבי לא ניתן לחיות אף רגע, אלא רק 'פּוֹרִישֵׁע יֵאָרֵן' (חיי איכר). בשל כך המושג רבי אצל חסידי חב"ד איננו מושג רעיוני, הלכתי או סיפורי בלבד, אלא זהו הרוח המחיה כל רגע ורגע מחייו של חסיד חב"ד, וכל דבר מחיי החסיד סובב סביב ציר אחד: מה זה יתרום לקשר שלי עם הרבי?

להימשך אל הרבי ולא למשוך את הרבי

על כן קשר אמיתי עם הרבי מחייב התבטלות מוחלטת אליו, ולא ח"ו ניפוח ה'אני' של האדם. משום שאם ההתקשרות לרבי והמילוי של הוראותיו גורמים לתוספת ב'ישות' שלו - אזי ברור ומוחלט שאין כאן "תצווה" - אין חיבור עם הקב"ה, אלא ישנו שימוש ברבי (ובכל מה שהרבי מייצג) לצורך הגדלת ה'אני' שלו. אדם כזה דומה ל"משתמש בתגא" - שעליו נאמר במשנה ביטוי חריף ביותר ה' ירחם. אמנם יכול להיות שיש לאותו אדם הצלחה בעשייה - והוא מצליח לקרב אף יהודים אחרים לאור התורה והחסידות, אך העיקר חסר מן הספר - הוא עצמו אינו מחובר אל הקב"ה אלא מתנתק ממנו ח"ו, בעצם התחושה 'אני המקרב יהודים לרבי'. על דרך הנאמר בתנאי: שטומן ראשו של מלך בתוך צואה, וכביטוי של הרבי מה"מ: "מה אתה מושך אותי לתאוות שלך". כלומר, במקום שתמשך על ידי הרבי, אתה מושך אותו אל תוך הבוץ שלך ח"ו.

על כך אמר הבעל שם טוב, בפירושו לפסוק "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא" - גם כשאני נמצא בשיא השפלות אינני חושש על עצמי, אלא אני חושש רק מכך ש"אתה עמדי" - שאני לוקח אותך עימי למקום שפל שכזה.

לכן, אין להשתמש ברבי לצורך מלוי הרצונות האישיים, משום שהרבי איננו כספומט שמוציאים ממנו כסף, אלא - מתקשרים אליו על ידי נתינה וציות. היו חסידים שהקפידו שלא לבקש מן הרבי דברים עבור עצמם, כגון: בעת שניגשו לרבי מה"מ בחלוקת 'לעקה' או 'כוס של ברכה' וכדו', אף פעם הם לא ביקשו עבור פעולותיהם, בטענם: אם הרבי מבין שצריך לתת לי הוא ייתן, ואם אינו נותן - אין הוא כספומט שלוחצים על כפתור והוא נותן.

(לא ניכנס עתה לגופו של עניין: האם כך היו צריכים לנהוג או לא, ובוודאי יהיו כאלו שיאמרו שכן צריך לבקש, ואולי אף יביאו הוכחות על כך שישנן שמועות האומרות שהרבי אמר שיבקשו. אך כאן אנו עוסקים בעניין הגישה אל הרבי).

ההתקשרות אל הרבי צריכה להיות רק לצורך החיבור לבורא, ובכדי להתחבר יש צורך לדעת שהאדם - בתור נברא, יכול רק להתנתק, ועל כן אל לנו לערב את הנברא שבנו עם רצונותיו של ה'. כי הנברא - מעצם טבעו חפץ כל הזמן לדאוג

לרווחתו האישית. הוא עסוק כל העת במחשבות: איך אני אראה? איך אני אשמע? איך אני אבנה מכך? כפי ששמענו מהרבי מה"מ, בשיחה האחרונה שהשמיע לעת עתה, בעניין "מודה אני", שהנוסח הוא "מודה אני" ולא "אני מודה", כלומר, קודם להודות ולהתחבר את הקב"ה, ואחר כך לדאוג ל'אני'. זהו הקו הברור שהרבי התווה לנו, שה'אני' שלי הוא ה-ב', כי צריך את ה'אני' ולא לחינם הוא נברא ע"י הקב"ה, אך צריך להעמידו במקומו, שהוא יבוא אחרי ה"מודה".

כלומר, תחילה יש להקדים לכל את הרבי ורצונותיו, ואחר כך להשקיע בכך את כל ה'אני' שלי. כפי שמוסבר בחסידות, את הכתוב: "לך ה' הגדולה והגבורה וכו'" - שאת הגדולה והגבורה שבנו אנו נותנים לך. האדם צריך לקחת את המידות שלו ולהביאם לידי כך שיהיו "לך ה'" - בטלים לך.

הוראות הרבי - צינור ההתקשרות

הרבי אמר² כמה פעמים, שכאשר הרבי נותן לנו הוראה לבצע אין הדבר נובע מכך שהוא אינו יכול להסתדר בלעדינו, אלא הוא מבקש זאת מאיתנו רק כדי לזכותנו בזה, כדי להעניק לנו דרך וצינור שדרכם נוכל להתחבר אליו, ודרכו אל הבורא.

על כן, בכל דור ודור, חיבבו חסידים במיוחד את ההוראות של הרבי שבאותו דור, כי זהו הצינור העיקרי להתחברות אל הקב"ה. זאת כמובן בנוסף לשאר ההוראות מכל התורה כולה, והוראות חז"ל בכל הדורות, והוראות האדמו"רים שבכל דור. כן הדבר בדורנו, צינור ההתחברות וההתקשרות שלנו הם כל ההוראות שקיבלנו מהרבי מה"מ: לימוד שיעור רמב"ם בכל יום, לימוד שיעורי החת"ת, לימוד עניני גאולה ומשיח, הפצת בשורת הגאולה, לימוד שיחותיו ומאמריו של הרבי מה"מ ועוד ועוד - כל אלו הם כאוויר לנשימה אצל חסיד חב"ד. כמובן בנוסף לכך, נדרש כל אחד ללמוד את שאר השיעורים בתורה שבכתב ושבעל פה. אך במה הוא זהיר טפי? במה שקשור ישירות לרבי מה"מ.

מי שמקפיד לקיים את ההוראות הרבי ולפעול על פי דבריו והדרכותיו הרי הוא

(י) דבר מלכות כי תשא תשנ"ב

(יא) דברי הימים א', כ"ט

(יב) שיחת ר"ח סיון תש"י

חש שהרבי מה"מ חי וקיים לעולם ועד ללא כל שנויים. כי אם ח"ו לא כך, אז למה לנו חיים?! כפי שנאמר בספר כתר שם טוב מהבעל שם טוב: מדוע ישנם אנשים שזכו לדעת ולהתקשר לצדיק הדור וישנם שלא זכו? אין הדבר נובע מן הידע שלהם בתורה, או מאופן קיום המצוות שלהם, משום שניתן לראות שאף אנשים שאינם 'למדנים' גדולים ואינם בעלי עבודה בקיום תורה ומצוות באופן מיוחד - בכל זאת זכו להתקשר לצדיק הדור. אלא, הדבר נובע משורש הנשמה, כאשר שורש נשמתם מזוכך כבר - ע"י עבודה בתורה ומצוות בגלגולים הקודמים שהיו בעולם הזה, אזי הם זוכים להתקשר ישירות אל ראש בני ישראל - הרבי.

בזמננו, שזכינו לדעת ולראות את המשיח - שהוא כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א, אין זה בגלל המעלות האישיות שלנו, אלא כנראה ששורש נשמתנו גרם זאת. על כן נשמח ונגיל בקשר זה, ונשאף כל העת לחזק ולהעמיק את ההתקשרות, עד להתגלותו מחדש לעיני בשר - תכף ומיד ממש!

אין חיים ללא ראש

ישנם מנהיגי ישראל שהם שרי עשרות, מאות ואלפים, אך הראש הוא אחד - רבי. ועל זה נאמר: עד שלא שקעה שמשו של זה כבר זרחה שמשו של הבא אחריו, כי חייב להיות ראש עבור ההפעלה של כל הגוף וברור שאי אפשר שיהיה גוף בלי ראש, ובלעדיו אין שייך המשך של קיום וחיות

רבי"י - ראשי תיבות ראש בני ישראל

בגוף האדם - אף שישנם תרי"ג חלקים כלליים ומיליארדי חלקיקים ותאים וכו' לאין מספר, יש ראש שהוא המוביל ומחיה את המערכת כולה. גם בשנה - ישנם שס"ה ימים המתחלקים לרבעות שעות ודקות וכו', אך יש את ראש השנה שהוא המנהיג את השנה כולה. כמו כן יש את הראש גם ביחס למקום בעולם - אף שהעולם מתחלק לרבעות אזורים ומרחבים שונים ברחבי היקום, יש את אבן השתיה ממנה הושתת כל העולם כולו. אם כן יש את עניין הראש הן במקום, הן בזמן והן בנפש. ובכל אחד ואחד מהם יש פרטים שהם כראש לחלק שלהם, בבחינת "שרי אלפים שרי מאות ושרי עשרות"^א. כפי שנאמר בתניא^ב שישנם החכמים בכל דור שהם כראש לגבי נשמות הדור וכו'.

(א) שמות י"ח, כ"א

(ב) ליקוטי אמרים, פרק ב'.

גם בתוך האברים עצמם יש חלוקה דומה. לדוגמא היד - יש בה את הראש שזה החלק העליון - הקיבורת, ואחר כך יש את החלק האמצעי שהוא כגוף והחלק האחרון שהוא כרגל. וכן בכל אצבע ישנה אותה חלוקה. כלומר - קיימת חלוקה כזו בכל אבר ואבר, אשר יש בו ראש, תוך - הגוף, וסוף - הרגל. ראשו של כל אבר דואג לנתונים לפיקוחו בלבד. רק הראש מפקח על הגוף כולו ומזרים לו חיות.

זה הנקרא בלשון החסידות: חב"ד, חג"ת, נה"י. כל אחד הוא כראש לבא אחריו, כנ"ל בשרי עשרות וכו'. כך גם בשנה יש חלוקה פנימית - ישנם ראשי החודשים שהם ראש לכל חודש, וישנן השבתות שהן הראש לכל השבוע. וכן במקום - לאחר הראש - אבן השתיה, יש את ההיכל בכללותו ואחר כך הר הבית ואחר כך ירושלים וארץ ישראל, וסמוכות שלה לסוריה ועבר הירדן וכו' וכו' חצי כדור עליון וחצי כדור התחתון, שכל אחד נחשב כראש לגבי הבאים אחריו.

אם כך באדם-שנה-נפש, קל וחומר שכך הוא בראש בני ישראל. ישנם מנהיגי ישראל שהם כשרי עשרות, מאות ואלפים, אך הראש הוא אחד - רבי. ועל זה נאמר: עד שלא שקעה שמשו של זה כבר זרחה שמשו של הבא אחריו, כי חייב להיות ראש עבור ההפעלה של כל הגוף וברור שאי אפשר שיהיה גוף בלי ראש, ובלעדיו אין שייך המשך של קיום וחיות.

ניתן להוכיח זאת על דרך המבואר בפוסקים האחרונים^ג במעשה שהיה בתרנגולת שפתחו אותה אחר השחיטה ונמצאה ללא לב. ובאה שאלה זו לפני הפוסקים הנ"ל, ופסקו שאי אפשר לבעל חי לחיות בלי לב, ועל כן אם ראינו שחי עד השחיטה - ואף שלא מוצאים לב - הרי ודאי שהיה לו לב אלא שאיזה חתול וכדו' לקח זאת. אך לא יכול להיות שיחיה בלי לב, ולכן פסקו שזה כשר. באותה מידה, אין אפשרות שגוף יחיה אם אין ראש...

המשכת חיות מן הראש - כיצד?

זו היא הסיבה שבגללה כל חייו של חסיד חב"ד טובבים סביב הרבי מלך המשיח.

ג) בראשית רבה נ"ח, ב'

ד) שו"ת חכם צבי שאלה ע"ז ושאלה ע"ז, ועיין כרתי ופלתי סימן מ', שו"ת מהר"ח אור זרוע סי' קמו ועוד.

זו היא גם הסיבה אשר בשלה מחשיב החסיד את היום שבו הגיע לרבי בפעם הראשונה, או היום בו נכנס ליחידות או שמע מאמר חסידות בפעם הראשונה - כיום הולדתו¹. מה הטעם לקבוע יום כזה כיום הולדת, וכי מה היה עד היום? הרי בסך הכל נוספה לו תוספת בעבודת ה', בתורה ובמצוות... התשובה היא שעד עתה היה בבחינת אחוריים, חי כבהמה אשר גם היא מקבלת את חיותה מהנשיא. ברגע שהוא קלט - כל אחד לפי דרגתו כנ"ל - את המושג של ראש בני ישראל - החלו אצלו חיים מסוג אחר לגמרי.

בסיפורים המועברים מדור לדור אנו מוצאים איך חסידים התייחסו לעניין זה בפשטות. כמו למשל² כשאשה אחת שהתנה בעילפון זמן רב הורה הרבי הי"ץ לקרוא באוזניה בשמו - של הרבי, והתעוררה, זאת למרות שלא ראתה את הרבי מעולם. זאת מכיוון שהמשיכו לה חיות מהמקור - הוא ראש בני ישראל.

כמו כן מסופר³ על אחד מחסידי אדמו"ר הזקן שנקרא ר' יצחק והיה עשיר. והוא כלכל את אדה"ז והחסידים בעת שהיו בנסיעה מליאזנא מפני נפוליון. הארנק עם הכסף היה אצל אשתו וכל פעם היה צריך להתווכח איתה על מנת להוציא ממנה כסף. פעם חטף לה את הארנק ונפלה ומתה. אמר אדה"ז שיאמרו לה שתקום ולא הועיל, ואמר שיאמרו לה שהרבי אמר שתקום - ותיכף קמה, כי כשאמרו לה שזו הוראת הרבי נמשכה לה חיות.

שמעתי שפעם הופיע אצל הרבי חסיד אחד בפרשת נשא, והרבי לא היה בדעתו הקדושה - על כל פנים בגלוי - להתוועד, והחסיד ניגש לרבי ואמר: היות וזו פרשת הנשיאים, על כן זו פרשה של הרבי ומתאים שתהיה התוועדות. והרבי אמר לו: כן, באחת וחצי תהיה התוועדות!

אל כל בני ובנות ישראל

הרבי אומר שרבותינו נשיאינו היו נשיאי כל ישראל בדורם. מסופר בשם אדמו"ר הצמח צדק שאמר על אדמו"ר הזקן אשר ביום שנתמנה לרבי גבהה קומתו במידת

(ה) היום יום ל' שבט

(ו) ע"פ לקו"ש ח"ב עמ' 516

(ז) שמועות וסיפורים ח"א (שם החסיד שם ר' זלמן)

ראש וכך נשאר כל ימי חייו. זה היה הביטוי הגשמי של היותו לראש בני ישראל.

משום כך נהג הרבי מה"מ להזכיר את כל האדמו"רים במאמר החסידות בשני ימים בשנה בקביעות: בראש השנה וביו"ד שבט, כי אלו שני ימים של ראש, המשפיעים חיות לכל השנה, העולם והנפשות.

אך כשנדפדף בדברי הימים ההם, אין פוגשים זאת בגלוי שהם היו מנהיגי כל ישראל. לפועל, מה שנראה בגלוי היה רק איך שהם מנהיגים את קהל חסידי חב"ד. זה ברור לנו שהם כולם היו ראשי בני ישראל, אך בעולם זה לא היה מורגש ובני הדור לא ראו בהם מנהיגי כלל ישראל. מה שאין כן אצל הרבי מה"מ - הוכח בגלוי וכך גם קיבלו זאת כלל העולם שהוא המנהיג, ואף לבני נח. וכפי שאמר פעם הרב מרדכי אליהו שהרבי גדול עוד יותר ממושה רבינו, כי משה היה נשיא ישראל והרבי נשיא כל העולם.

אנו רואים, למשל, שאף שאדמו"ר הזקן היה מקובל בפרט בדורות האחרונים כגאון בנגלה ובנסתר, הוא עצמו לא הופיע בעולם כמנהיג העולם כולו. ותוכיח זאת האגרת¹ בתחילת התניא שהוא ספר היסוד לדרך ושיטת החסידות שיסד ופרסם ורצה להנהיג בעולם, ובכל זאת הכותרת שלה היא "אגרת השלוחה לכללות אנ"ש". וכן בהמשך - "אנ"ש במדינתנו וסמוכות שלה". וכן אצל שאר האדמו"רים לא מצינו ולא שמענו על הופעה שלהם כמנהיגי הדור, ורק הרבי במכתביו פונה לכל בני ובנות ישראל.

גם ההתוועדויות של הרבי היו לכל בני ובנות ישראל, אשר לכן חפץ הרבי שיהיו משודרות בטלוויזיה ועם תרגום לאנגלית וכדו'. הרבי היה שואל לפני ההתוועדות להיכן יהיו השידורים, ולפעמים היו מודיעים לרבי באמצע ההתוועדות שגם למקום זה נוסף שידור וכו'.

אפשר אולי לומר שהעובדה שהרבי נתן לפרסם את תואר פניו הקדושות בכל מיני אירועים ובכל מיני עיתונים, מורה על כך שהרבי מצידו עשה פעולות שידעו שהוא המנהיג - ראש בני ישראל.

(ח) הקדמת המלקט לספר התניא

תורת החסידות מיועדת לכלל ישראל

כתוצאה מהיותו של הרבי מנהיג כלל ישראל, נובע הענין הכתוב ברבים ממכתביו שתורת החסידות היא לא לקבוצה מסויימת אלא לכלל ישראל, ללא הבדל השקפה ומפלגה. ענין זה ידוע מאז ומתמיד, ואף על פי כן בדורות שעברו לא נתנו ולא אפשרו לכל אחד לגשת אל הקודש ללמוד דא"ח, אלא היו בזה כל מיני הגבלות ונדרשו כל מיני הכנות. בדורנו בולטת ההנהגה הגורסת שאף שחסידות - זה עניינו של הרבי, אם הוא ראש בני ישראל - הוא מנחיל אותה לכלל ישראל. עד כמה דרך זו שונה ממה שהיה מקובל בעבר, יעיד הסיפור אודות אחד מתלמידי ר' הלל מפאריטש שאמר לר' הלל שכדי להינצל ממחשבות זרות הוא חושב דא"ח. ר' הלל הוכיחו על זה במשל מהמטאטא שנמצא בבית המלכות שהוא עשוי משערות זהב כי עבור סוג האשפה שבהיכל המלך אפשר להשתמש במטאטא כזה. אך אם מאן דהוא ישתמש בו לניקוי האשפה בביתו, הרי זה חוצפה וביזיון. וכך בנמשל - אתה לוקח את האבן הטובה שבכתר המלך לטאטא בזה מחשבה זרה שלך?

לעומת גישה זו, הרבי מוריד ותובע להוריד את לימוד הדא"ח לכל אחד ואחד עד לחוצה שבחוצה. פעם זה נעשה על ידי מסירת רעיונות מדא"ח בקיבוצים של השומר הצעיר, והיום מוסרים ומפרסמים אותם לצעירים השקועים בעומק תחת שבתאוות העולם ובקצווי תבל, במקומות שהם היפך הקדושה והטהרה.

גם תקנותיו של הרבי מה"מ כמו חת"ת או לימוד הרמב"ם, הרי הן מיועדות לכל אחד ואחד, שלא כמו תקנות והוראות של האדמו"רים שהיו רובם רק לחסידי חב"ד.

ישנם גם מכתבים מהרבי מה"מ לשואלים על כל מיני סגולות והוראות והנהגות המובאים בספרים - האם יש לקיימם, ואומר הרבי שלא כל מה שנאמר על ידי אחד מגדולי ישראל ואף נדפס, מחייב את כלל ישראל ובכל זמן ומקום. מה שאין כן לגבי הוראות של הרבי, אשר היות שהם הוראות של הנשיא - הרי הן שייכות לכלל הדור ולכל המצבים והזמנים.

מנהיג גם ליהודים הלבושים בבגדי עשו

הראש לא רק מנהל את הגוף. כדי לנהל אותו הוא צריך לחוש כל אבר, עד לקטן ולפחות ביותר.

על דרך דוגמא שבגוף האדם ישנם כל מיני אברים ועד האברים הנחשבים כאברים הפחותים כמערכת העיכול והמערכת המפרישה את הפסולת לכל סוגיה. כל ראש אבר דואג רק לאבר שעליו הוא מפקח, ורק הראש הוא זה המנהיג ומנווט את כל החלקים ועד לחלקים הנחשבים שפלים כנ"ל. רק הוא המנהיג האמיתי, ובעיני כולם חשובים ולא משנה מה מצבם.

ממש באותו אופן מפורסמת דאגתו של הרבי לכל יהודי באשר הוא שם. התפרסם סיפור אודות חסיד סאטמער שכמה שנים אחרי החתונה ועדיין לא היו לו ילדים, ונכנס לאדמו"ר מסאטמער וביקש ברכה, לאחר שבירכו אמר לו האדמו"ר מסטמאער, שכעת יפנה לליובאוויטשער רבי ויבקש ברכה. זה היה בשנת תשי"ז לערך. הוא התבייש לבוא ל-770 פן יראו אותו זרים ויפרסמו שהוא הולך לליובאוויטש. וביקש שיקבעו עבורו תור להיכנס להרבי מה"מ, ושזה יהיה בשעה מאוחרת בלילה. וכך הווה - הוא נכנס לרבי בשעה 4 לפנות בוקר, והרבי ברכו. אחר כך אמר לו הרבי מלבושך ניכר שאתה נמנה על חסידי סאטמער, היות ולאחרונה היה יום הילולא בסאטמער, על כן שיאמר איזה דבר תורה מרבו. ואמר שהסאטמער שאל על מה שכתוב בגמרא שאפילו פושעי ישראל מלאים במצוות כרימון, ואיך שייך שלפושעי ישראל היה ריבוי מצוות? ותיכף הרבי הפסיקו ואמר לו: גם אני למדתי גמרא זו, ולי קשה להיפך - אם הם מלאים מצוות כרימון, איך שייך לקרוא להם פושעי ישראל?

וכן מסופר מהמזכיר של הרבי הרב מינדל, שהיה פעם אצל הרבי והרבי הכתיב לו כמה וכמה מכתבים למענות, ותוך כדי כך שאלו הרבי מדוע היה צורך לרבקה אמנו להלביש את יעקב בבגדי עשוי, והרי הייתה יכולה לבקש מבעלה יצחק שיברך את יעקב ובוודאי היה שומע בקולה? וכשהוא לא ידע מה לענות לרבי, אמר לו הרבי כי רצונה היה שגם על יהודי הלבוש בגדי עשוי יחולו כל הברכות כולם (מתאים עם הנאמר בלקו"ת שברכות יצחק היו מבחינה נעלית ביותר שאינם תלויים במעשה התחנות, שלכן הן באו שלא בידיעתו של יצחק בכדי שיחולו גם על הנמצאים בשפל המצב).

כל אחד יהלום

לכן הרבי מה"מ הרעיש עולמות השכם והערב בכל דרך שהיא בעניין 'מיהו יהודי'. גדולי ישראל בתקופה ההיא אמרו: מה לנו ולכל אלו? שיתערבו הם עם גויים ואנו

נעשה לעצמנו ספר יוחסין. מתאים לזה שבהיותם ראשים רק לחלק מסויים, על כן לא מעניין אותם מהנעשה בחלקים האחרים. והרבי הרעיש על זה ולא רק בגלל שעל ידי עוון זה מתמעט עם ישראל, אלא בגלל שחפץ להציל את צאצאיו של כל יהודי - אף כזה שהוא בשפל המצב. כי רק הראש והמוח מרגיש ומפעיל ודואג לכל האברים ואף השפלים ביותר. לכן גם כן טען הרבי מה"מ שאין זה טוב עבור הגוי המתגייר שלא כהלכה, כי הרבי הוא מקור החיות לכל העולם - אף לגויים.

גישה זו מודגמת בסיפור המפורסם על אשה ששאלה את הרבי אינו מתעייף בחלוקת הדולרים, ואמר הרבי כי כשופרים יהלומים לא מתעייפים! בשביל ראש בני ישראל כל יהודי יקר כיהלום ממש.

באותו סגנון הגיב הרבי מה"מ בשנים הראשונות לנשיאות בעת שנכנסו אליו זקני החסידים, ובין הדברים בקשו מהרבי שיקפיד יותר על שעות שינה מספיקות. הרבי ענה להם: איך אוכל לישון אם ליהודי באוסטרליה אין פרנסה?! אם כן, כאב של כל אחד מהאברים - ולו גם רחוק ומדולדל - המוח מרגיש אותו כבעיה אישית שלו.

דבר זה מבואר במאמר "זאת חוקת" תשכ"ט (תנש"א) - שעניינו הפנימי והעיקרי של הרבי הוא שהוא רועה ישראל. ועל כן בעת שהרבי פונה למאן דהוא או עונה למאן דהוא, הרי זה הכל כראש הפונה לאחד מהאברים.

לדוגמא - כשהרבי ה'ה פונה למישהו בהתוועדות ואומר לו "לחיים", הייתה בזה הוראה והכוונה וברכה לאותו אחד, ולא דרך אגב שהיות וראה אותו מחזיק כוס, על כן מתוך ג'נטלמניות ענה לו. זה ידוע לכל מי שזכה לראות בהתוועדות איך שהיו כאלו שחיכו וחיכו לתנועת ראשו הקדושה שיענה להם "לחיים" ולא זכו, אף שעבר בעיניו הקדושות למישהו לידם ואליהם לא פנה.

וכן כשנכנס זוג ליחידות עם תינוק על ידיהם והרבי דיבר עם האיש ואחר כך עם האישה, ואחר כך פנה לתינוק והניע בידיו הקדושות לעומתו וחיכה עד שהתינוק יגיב. אין זה כי הנימוס חייב שהרבי יפנה אל האשה ואחר כך מפני הנימוס או מפני שמחבב תינוקות, על כן פנה לתינוק. אלא זו הייתה יחידות, ובה הייתה פניה של הראש לכל אחד מהאברים לפי ערכו. וכן בעת חלוקת לעקאח כשנתן לעקאח לתינוק וחיכה עד שהתינוק ייקח זאת, שוב, משום שמשפיע דרך הלעקאח לכל אחד ואחד לפי ערכו כנ"ל. זכורני שפעם נגשה אחת מאנ"ש בהושענא רבה לקבל לעקאח והחזיקה בידיה ילדה קטנה, והרבי נתן לילדה לעקאח והיא אמרה במתיקות לרבי

"חני לא אוהבת לעקאח" ... הרבי נתן את פיסת הלעקאח לאמא שלה, משום שאולי אח"כ תרצה הילדה את העוגה..."

לדעת ולהכיר מי הוא הראש

מי שקולט שהקשר לרבי מה"מ הוא הקשר לראש של כל ראשי האברים, אין לו צורך לפנות לשום ראש אחר ולשום דבר שבא והונהג על ידי כל מי שלא יהי'ה, ואף אם זה מגדולי ישראל האמיתיים ואף שהיו ראשי בני ישראל בדורותיהם. כי אנו מקבלים רק מהראש שלנו שנמצא בדורנו ואם הוא נוהג בהנהגות אלו - הרי הם שייכים אלינו ואם לאו - אינם שייכים לנו אף שהיו שייכים לדורות שעברו.

זה מזכיר לי סיפור על אחד מאנ"ש שהשתתף בקורס בצבא. הפרופסור שדיבר לפני החיילים אמר שישנם יסודות הבריאה ויש כוח עליון שמרכיב ומחבר אותם, ובלי הכוח הזה אין מציאות. אותו חסיד אמר: כן, נכון! הכוח הזה הוא אלוקים. ונזדעק הפרופסור: לא! אין זה אלוקים, זה כוח שאין אנו יודעים מהו ומי הוא, וד"ל...

בדיוק כפי שהתכחשותו של הפרופסור להנהגה האלוקית גורמת לו עצמו הפסד ורוחני בל ישוער, באותה מידה עלול להפסיד, חלילה, מי שמתכחש לעובדת היותו של הרבי מה"מ הראש הממשיך חיות לכל יהודי.

כלל זה תקף במיוחד בדורנו, שבו התגלה^ה שאדוננו מורנו ורבינו אינו רק נשיא הדור, אלא המשיח היחידי בדור. ואם הביט על מאן דהוא הרי זה "א קוק פון משיח", ואם אמר משהו הרי זו אמירה ופקודה של המשיח. אי אפשר לאמר: מה זה משנה? כי אם זה לא יהי' משנה - למה ומדוע פרסם זאת כמה פעמים והדפיס זאת באופן שייחקק לדורות, כידוע?

כמו שהיינו חייבים לדעת עד תקופה מסוימת שהרבי מה"מ הוא נשיא הדור ואף אחד לא שאל: לשם מה זה נוגע? מספיק שהוא מורה הדרך שלנו ומה זה משנה מה מקומו ומיקומו בבריאה ובתבל? ה'ה ברור לנו שהידיעה שהוא נשיא ישראל נוגעת לגבי מילוי הוראותיו והביטול אליו, כפי שנתבאר בארוכה גם בשיחת יו"ד שבט

(ט) שיחת ש"פ חיי שרה תשנ"ב ועוד.

תשכ"ב. באותה מידה עכשיו נוגע וחשוב לנו לדעת ולפרסם שהוא מלך המשיח. כי הידיעה הברורה שלה זכה דורנו שהוא הוא המשיח, מכוונת אותנו לכך שנדרש מאתנו ביטול עמוק יותר, ועוד יותר - מגלה לנו שישנם בדורנו כוחות נעלים יותר כי יש כאן "א קוק" של משיח, ריקוד עם משיח, תפילה עם משיח, וכו' וכו'.

לחשוב, לדבר ולעשות - משיח!

על כן, עלינו להתחזק בהכרה שהוא הראש ואין אחר. אין כל מקום לסלקא דעתך לנסות ולחפש בכל מיני ציונים ואצל כל סוגי גדולי הדור - שעם כל הכבוד הראוי להם, הרי הם מקבלים מהראש ומושפעים מכוחו, ואם כן - צריך ללכת למקור!

עוד עלינו לדעת שהיות שהוא הראש היחידי של הדור, יש חיות רק ממנו, באמצעות ההוראות שלו. הוראות אלו הן הצינורות, הוורידים והעצבים שדרכם עוברת החיות לכל חלקי הגוף, וצריך לשמור ולהקפיד על שלימות הצינורות בדיוק כפי שציונו.

המסקנה החשובה ביותר של המידע הזה היא שהחיות השופעת כיום מן הראש היא משיח, משיח! משיח! כפי ששמענו וראינו בכל פעם שהיינו אצל הרבי או שמענו ממנו שיחה וכדו', היה תוכו רצוף משיח, עד כדי "קרייזי אף משיח", בבחינת עצי שיטים - שטות דקדושה, כמבואר במאמר ההילולא".

במיוחד חשוב ששיחות הקודש של תנש"א - תשנ"ב, המכילות הוראות מעשיות בנושא, תהיינה נר לרגלינו. הרבי הורה לנו במפורש "מ'דררף האלטען אין איין טראכטען וועגען משיח, און אין איין רעדן וועגען משיח, און אין איין טאן וועגען משיח"² [= צריך כל הזמן לחשוב אודות משיח, לדבר על משיח, ולעשות בעניין משיח].

מי שאינו עושה כן, אלא מפליג לשיחות והוראות של ימים עברו, דומה שניתן לאמר עליו את מה שנאמר על יוסף בפירוש החסידי לשאלה - מדוע שלח יעקב

(י) דברי הרבי לר' אלימל ניימן

(יא) באתי לגני תש"י אות ה'

(יב) עיין שיחת ש"פ פנחס תשנ"א

את יהודה להקים ישיבה שבה יתחנכו צאצאיו במצרים? הרי יוסף נמצא במצרים, והוא יכול להיות ראש ישיבה. אלא שיוסף קיבל אמנם את כל הפנימיות של נשיא הדור, כפי הנאמר "אלה תולדות יעקב - יוסף". אך זה הי'ה עשרים ושתיים שנים לפני כן, ואיך אפשר לחנך את הדור הנוכחי עם פנימיות של לפני עשרים ושניים שנים? לכן שלח יעקב את יהודה, למרות (ואולי בגלל) שהי'ה בעל תוקף ואף בעל תשובה, וד"ל...

לפיכך נברך ונתברך "שנהי'ה לראש" - מחוברים ומקושרים אנו וצאצאינו לרבי - ראש בני ישראל שהוא מלך המשיח, ואשר בקרוב ממש ילוקטו האברים ונלך אל בית המקדש השלישי כשאדוננו מורנו רבינו ומלכנו משיחנו בראשנו.

מהו רבי? - רבי

ההסבר האחד והיחיד לשאלה מהו רבי, הוא: ראש בני ישראל. כך מגדיר הרבי את מהותו: "כי - נשיא בכלל, נקרא ראש אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם". מכיוון שהרבי הוא הראש, לכן הוא מרגיש את הנעשה עם כל אחד ואחד מאבריו.

הרבי מגדיר - מהו רבי?

במכתב" מג' תמוז תש"י כותב הרבי מה"מ: "רבים המחפשים ומבארים מעלות וגדולת נשיאי חב"ד בכלל, ונשיא דורנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בפרט בענינים שונים: איש המסירות נפש, גאון, בעל מדות, צדיק, בעל רוח הקודש, מלומד בנסים ועוד ועוד.

וגדלו ביותר שבחים אלו, על פי ההגדרה בתורת החסידות, מהו מסירות נפש, מהו גאון וכו'. ובכל זה - העיקר חסר כאן. ונוסף על זה, שהוא עיקר בעצם, חשוב הוא ביחוד משום שנוגע ביותר, וביחוד לנו, קהל חסידיו ומקושריו. וזהו - מה שהוא הוא הנשיא, ונשיא חב"ד. כי - נשיא בכלל, נקרא ראש אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם. ועל ידי הדביקה בו קשורים ומיוחדים

הם בשורשם למעלה מעלה".

במכתב זה מגדיר לנו הרבי מה"מ מהי מהותו של רבי. משום שלומר מהו רבי יכול רק רבי בעצמו, ואנו החסידים אין לנו יכולת להבין את ערכו ומעלתו האמיתית של הרבי. כפי שמסופר שאחד החסידים אמר על אדמו"ר הצמח צדק - שהוא צדיק נסתר. התפלאו על כך חבריו ואמרו: הרי אנו מכירים את הרבי, והוא צדיק ובעל מופת ותלמיד חכם בגלוי. ענה להם אותו חסיד: מה שאתם מכירים זהו משהו מזערי ביותר מתוך אישיותו של הרבי, הרבי כפי שהוא באמת הרי הוא נסתר מאיתנו - משום שאין לנו שום מושג מהי מהותו.

מסופר, שלאחר פטירתו של אדמו"ר הזקן רבים מן החסידים נמשכו אחרי ר' אהרון מסטראשעלע במקום לקבל עליהם את האדמו"ר האמצעי לרבי. ר' אהרון שהיה מגדולי החסידים נעשה לאדמו"ר בעצמו. הוא היה אומר דברי חסידות מושכים ביותר, וחסידים ששמעו ממנו פעם אחת חסידות כבר לא חזרו לאדמו"ר האמצעי. בין החסידים שהלכו אל ר' אהרון היה ר' משה וילנקער - שהיה מגדולי חסידי האדמו"ר הזקן. ברם, כעבור תקופה חזר ר' משה אל האדמו"ר האמצעי. כשחזר שאלוהו החסידים מה הוא אומר על ר' אהרון? ענה להם: "הוא צדיק, קדוש וטהור - אבל לא רבי". כלומר, שהתארים הנעלים הללו - צדיק, קדוש וטהור - עדיין לא מתארים את מהותו של הרבי.

רבי - איננו סה"כ של תכונותיו הנעלות

לכן מגדיר לנו הרבי במכתבו - שנכתב בתאריך המיוחד ג' תמוז, את המהות האמיתית של הרבי. אלא שקודם להסבר, מפריך הרבי ואומר כי כל התארים שנאמרים על רבותינו נשיאינו אינם נוגעים בעיקר, הם אמנם עוסקים בתכונות מסוימות הקיימות במידה רבה ונעלה אצל הרבי, אך כל התכונות הללו לא מגדירות את העיקר. כמו הדוגמה שמביא הרבי על הרבי הרי"צ שעליו אומרים כי הוא: איש המסירות נפש, גאון, בעל מידות, צדיק, בעל רוח הקודש, מלומד בניסים ועוד ועוד... כל אחד מתארים אלו עוסק בהנהגה שהרבי הרי"צ הצטיין בה, השקיע את כל כולו כדי להיות בעל מסירות נפש, או כדי לעסוק בתורה בגאונות. אבל כל התארים הנעלים הללו לא מסבירים את העיקר, את הנקודה המייחדת את הרבי משאר גאוני ישראל, משאר בעלי מסירות הנפש, משאר בעלי מדות וכו'...

כן בנוגע אלינו - כאשר חסידים מנסים להגדיר מהו רבי, הם מתמקדים באחת מהתכונות הנעלות שיש לו. אך אין מגדירים את העיקר, אלא רק תכונות אישיות - שהן אומנם נעלות ומרוממות ביותר, עד שקשה למצוא כדוגמתם אצל אדם אחר - אבל אינן מהותו ועצמותו של הרבי. נכון שרבי הוא צדיק, והוא למדן ועושה מופתים וכו', הנעלה מאוד ומרומם מכל אדם ומכל חסיד וכל רב או 'גדול' בישראל, אבל כל אלו הן תכונותיו ולא מהותו.

כפי שהרבי מה"מ מבאר במאמר² בקשר לרבי שמעון בר יוחאי - שהמרחק בינו ובין שאר התנאים הוא כמו המרחק בין הקדוש ברוך הוא לנבראים. כלומר, כשם שאין אנו יכולים לתפוס את הקדוש ברוך הוא בשכלנו כך אין אנו יכולים להבין את מהותו של הרבי. אולם למרות כל זאת, ננסה במסגרת זו להרכיב פאזל מפירורי פירורים של סיפורים ואמרות - שנאמרו על הרבי. כך שלפחות נדע שמכאן ולמעלה זהו רבי.

רבי - איננו רק בעל מופת

ישנם סיפורים רבים מספור על כך שהרבי רואה מעל ומעבר לראיה האנושית, סיפורי מופתים רבים התפרסמו ומתפרסמים על כוח הראיה של הרבי, הרואה את העבר, ההווה והעתיד. זכינו להיכנס ליחידות לרבי מה"מ, ואף לשמוע סיפורים ממאות אנשים שנכנסו ליחידות וסיפרו בהתפעלות על הנפלאות שאירעו עימם במהלך היחידויות. על כך שהרבי ידע הרבה מעבר לנכתב בפתק שהוגש לו, והרבי ראה מעבר לנכתב במכתב הנשלח לו. אנו, החסידים למדנו מכל המקרים הללו שהרבי קורא במכתב או בפתק את הכותב עצמו. לכן יש להתכונן לכתובה כראוי ולבוא לכתובה כפי שעומדים לפני הרבי ממש. לכן כתיבה לרבי צריכה להיות מלווה בהכנות של הרהורי תשובה ושינוי בהנהגה היום יומית, כמו: טבילה במקווה, חשבון נפש, אמירת תהילים וכדומה. זאת משום שאנו יודעים שאנו נקראים לפניו על ידי הפתק או המכתב.

כן ה'ה' שבמהלך השנים שינה הרבי את הסדר, ואמר שהיחידות תהי' בעת ההתוועדות, אז נוכחנו לראות מופתים רבים שהתבטאו במבט חד של הרבי, או בכך שהרבי לא הביט לעבר מישהו בזמן ההתוועדות. ארע לפעמים שכשמישהו

(ב) ספר המאמרים מלוקט חלק ב' קונטרס ל"ג בעומר

הי' מושיט את ידו עם כוסית יין לעברו של הרבי לומר "לחיים" בהתוועדות, הרבי אמר "לחיים" לאלו שעמדו מעליו ומתחתיו, מאחרי ומצדדיו ורק לא לאותו אדם, וזה גרם להרהורים מה עליו לתקן ולשפר, וכשקיבל איזו החלטה טובה וכדומה - פתאום הרבי פנה אליו והניע ראשו הקדוש "לחיים ולברכה". מדהים גם לראות איך הרבי אומר לחיים לקהל האלפים שנמצא בהתוועדות, ולא שוכח גם את מי שנמצא דחוק באיזו פינה. כל אחד ואחד שהרבי רצה לומר לו "לחיים" - חש שהרבי אמר לו זאת באופן אישי. זה לא הי' נענוע ראש לאזור מסוים ואמירת "לחיים" לכל הקהל באופן כללי, אלא כל אחד ראה והרגיש איך זה מופנה אליו אישית, ואיך הרבי קורא אותו ואת מחשבותיו - באותו רגע וברגע שלפני זה.

גם בשעת אמירת שיחה - למרות שהרבי הי' לכאורה עסוק ומרוכז בשיחה הנאמרת, ראו אנשים רבים התייחסות מיוחדת של הרבי, שכוונה ישירות אליהם. לא פעם הי' הרבי אומר באמצע השיחה איזה משפט מסוים, שלא נראה כקשור לנושא או שכבר נאמר קודם, והוא כוון לאוזניו של אדם אחד ורק הוא הבין את המסר שהעביר לו הרבי. או שתוך כדי שיחה לקהל, אמר הרבי לפתע משפט שהי' מיועד למאן דהו שבאותו הרגע הופיע בהתוועדות, ולמרות שראשו הקדוש פנה לכיוון אחר - הוא הבחין שנכנס מישהו להתוועדות או שמישהו יצא.

רבי - איננו רק בעל זיכרון

ישנו סיפור מפורסם על ר' אשר באטומער (ששונקין), שכאשר נכנס ליחידות הרבי שאל אותו: האם קרה משהו לעיניים של בנך הקטן? ר' אשר התפלא על השאלה משום שלא ידע על שום בעיה בעיניים של בנו. והרבי הסביר את פשר שאלתו, ואמר שבזמן תקיעת שופר בראש השנה הוא ראה את בנו בלי משקפיים, ובפעם אחרת ראה אותו עם משקפיים, לכן הוא שואל על עיניו. מי שהי' ב-770 ידע כי בשעת התקיעות ישנו דוחק עצום מהקהל הרב שהצטופף מסביב לבימה, והרבי עומד ברצינות רבה, ונראה שאינו מביט כלל על הקהל - כי כל כולו עסוק בהשבת רצונו של הקדוש ברוך הוא למלוך מחדש על העולמות. למרות זאת אמר הרבי לר' אשר כי ראה את בנו ושם לב שאין לו משקפיים.

היו אנשים, בעיקר כאלו שאינם נמנים עדיין עם קהל חסידי חב"ד, אשר ניסו להסביר את כל המופתים הללו בכך שיש לרבי זיכרון פנומנאלי, והרבי פשוט זוכר כל אחד ואחד. אולם ישנם סיפורים מופלאים ביותר שקשה להסבירם בזיכרון

מעולה בלבד. ישנם מאות הסיפורים על כך שהרבי זכר אנשים שהיו אצלו לפני שנים רבות וראה אותם לרגע קל - אך כשבאו לפניו ביחידות או בדולרים הרבי הזכיר להם את אותה הפגישה מלפני שנים רבות. היו אנשים שכתבו לרבי מכתב פעם אחת בלבד, או שרק כתבו במקום מישהו אחר שביקש שיכתבו בשמו - והרבי זכר את כתב ידם, כשהם שכחו בכלל שהי'ה פעם דבר כזה. או אנשים שאף פעם לא נפגשו עם הרבי, ואף פעם לא כתבו לו, והרבי ידע עליהם וקראם בשמם הפרטי. היו כאלו שהרבי ידע את שם החיבה שלהם - שהיו נקראים כך בין החברים בלבד. הרבי אף הודריך אנשים להגיע למקומות מסוימים, והסביר להם כיצד ללכת באותו מקום. לפעמים ציין שמות של רחובות וסמטאות במדינות שמעולם לא הי'ה שם בגשמיות. זאת בשעה שהרבי לא יצא במשך עשרות שנים מ-770, ואף לא נפגש עם אי מי שיכול הי'ה למסור את המידע על הנעשה בכל פרט ופרט באותם מקומות. כמו כן נתפרסמו לאחרונה כמה וכמה סיפורים מהוראות שהורה הרבי על בדיקת תפילין - שרק נקנו כעבור 16 שנה, או הוראות להורים - איך להתייחס להצעת שידוך שתבוא רק כעבור שנים.

רבי - איננו רק בעל רוח הקודש

מכך מובן כי הרבי יודע כל מה שמתרחש בכל פינה בעולם, כל פרט ופרט בעולם הזה חשוף בפניו, הוא נמצא לא רק בעולמות רוחניים אלא בכל מקום בעולם הזה. אי אפשר לנסות לתת הסבר לעניינים אלו על פי רוח הקודש בלבד, לומר שהרבי ידע מכל מה שנעשה בכל פינה בעולם משום שהי'ה בעל רוח הקודש. כי רוח הקודש פירושה ידיעת דברים מסוימים על אנשים מסוימים בזמן מסוים, ואין היא באה לידי ביטוי באופן תמידי, רצוף וכללי. וכדברי הרבי במכתב: 'לג' תמוז תש"י, שהגדרת אדם כ"בעל רוח הקודש" מציינת תכונה מסוימת שלו ולא מגדירה את מהותו.

כוח הראיה למרחוק של הרבי התבטא הן בדאגה לכלל ישראל והן ליחידים. אך כל זה עדיין לא ממצה ולו במעט מהו רבי, כי כל המופתים הללו שהיו ונעשים כיום דרך האגרות קודש או חלומות וכדומה הם בבחינת "מילי דהדיותא" לגבי בחינת

ועניין רבי. כפי שהרמב"ם פוסק^ד שאין להאמין בנביא בגלל המופתים. כל עניין המופתים הוא רק בשביל מי שלא יכול לקלוט את מעלתו הרבה של הנביא - על כן מראים לו גם אות ומופת, לאמור - יש לך פה עסק עם נברא, שאינו אדם רגיל, ועל כן נדרש ממך להישמע לו ולכבד את דבריו.

ככל שנוסיף ונפרט כל מיני התרחשויות פלאיות שזכינו לראות ולשמוע מהרבי, עדיין אין זה מבטא מה הוא רבי. כי כל סיפורי המופתים הם רק ביטוי לכך שהרבי הוא למעלה מהעולם ומגבלותיו. וברור שככל שהאדם נעלה יותר כך הוא שולט יותר על הנעשה במרחק ממנו. לדוגמה, אדם העומד על כיסא רואה יותר רחוק מהעומד על הקרקע, ואם יעמוד על שולחן או סולם יראה למרחק גדול יותר, וכן הלאה והלאה עד לגובה של לויין בחלל - הרי הוא רואה יותר ויותר. כן נאמר על צדיקים שהיו טפח גבוה מהעולם, או כמה טפחים מעל ואף כמה עשרות או מאות טפחים וכו' - ולכן יכלו לראות את הנעשה במרחק של זמן ומקום. אך שוב, כל ההגדרות הנעלות הללו של הרבי כאחד שצופה למרחוק - מבטאות את מעלותיו האישיות, אך עדיין אינן מגדירות את המעלה הייחודית של רבי.

הרבי - ראש בני ישראל

אלא ההסבר האחד והיחיד לשאלה מהו רבי, הוא: ראש בני ישראל. כך מגדיר הרבי את מהותו: "כי - נשיא בכלל, נקרא ראש אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם". כן גם כותב האדמו"ר הזקן בתניא^ה: "כי יניקת וחיות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ הוא מנפש רוח ונשמה של הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם". מכיוון שהרבי הוא הראש, לכן הוא מרגיש את הנעשה עם כל אחד ואחד מאבריו. כשם שהאדם חש כל כאב קטן ביותר בציפורן הקטנה של הרגל, ויכול לומר שיש לו שם פצע, גם אם לא התכוּפף אל הרגל ובדק את המכה מקרוב - כך הרבי חש ומרגיש את נפשו של כל אחד ואחד מעם ישראל, כי אנו כאברי הגוף שלו, המחוברים אליו בקשר בל ינתק. כשם שאברי הגוף מקבלים את חיותם מן המוח המהווה אותם וממשיך להחיותם בכל עת, כך כולנו מקבלים חיותנו מן הראש - הרבי. לכן 'בידיעת עצמו' יודע הרבי את כל הנמצאים בעולם,

ד) הלכות יסודי התורה, פרק ז', הלכה ט"ז

ה) תניא פרק ב'.

היות וכל חיות העולם עוברת דרכו. אם כן הרי הוא יודע את כל מה ששייך לכל אחד ואחד בכל זמן וזמן - בעבר בהווה ובעתיד, היות והוא משפיע לכל אחד חיות תמידית ולא רק חיות ברגע מסוים.

ממשיך הרבי ומבאר באותו מכתב לג' תמוז, כי רבי הוא כצינור ההשפעה בכל העניינים - גשמיות ורוחניות, נגלה ופנימיות, תורה ותפילה וכו' וכו': "והנה כמה סוגים בנשיאים: אלו אשר השפעתם בבחינת פנימיות, ואלו אשר השפעתם בבחינת מקיף. ובזה גופא חילוקים: אם השפיעו בתורת הנגלה או הנסתר או בשניהם יחדיו, לימדו דרכי העבודה והחסידות, המשיכו השפעות גשמיות וכו' וכו'. וישנם כאלו, שהי' בהם כמה מבחינות הנ"ל, או גם כולם.

וזה הי' מאז ועד עתה ענין הנהגת נשיאי חב"ד, מן כ"ק אדמו"ר הזקן ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועד בכלל, אשר כללו כל הסוגים והחילוקים: השפיעו בפנימיות ובמקיף, בתורה עבודה וגמ"ח, ברוחניות ובגשמיות. ובמילא היתה התקשרותם עם השייכים אליהם בכל תרי"ג אברי נפש וגוף המקושרים."

הרבי מבאר במאמר ד"ה "זאת חוקת התורה" - שענינו העיקרי והפנימי של הרבי הוא שהוא "רוען של ישראל", ולכן כל העניינים הקשורים לעם ישראל - אנשי דורו נוגעים אל הרבי. לכן כאשר ישנה בעיה או צרה אצל מישהו, הרבי מצטער איתו לא רק בגלל שהוא קשור מאוד לאותו אדם, והוא אוהב אותו ומזדהה עם כאבו, אלא הצער של הרבי הוא משום שזאת בעיה אישית שלו. עד כדי כך, כפי שהרבי כותב באותו מאמר, שכאשר הרבי נתון במאסר הוא אינו מרגיש כלל וכלל במאסרו בשל המעלות שלו. אין המאסר מגביל את הרבי כלל משום שהוא נעלה כמה טפחים מהעולם הזה, ומאסרו דומה לכך שיתפסו מלאך ויקשרו אותו באזיקים. כך אין שייך המושג מאסר אצל מי שהוא בדרגת רבי, ולכן הפסיק האדמו"ר הזקן את הנסיעה לבית המאסר בערב שבת, ועצר את הספינה כדי לערוך קידוש לבנה. כי לכל ענייני העולם הזה אין שליטה על הרבי, אלא אם הוא מסכים לכך, ואז ניתן להביאו למצב של מאסר. יוצא אפוא כי המאסר והגלות אינם נוגעים לרבי מצד עצמו, ואין הם מהווים מחסום לעבודת ה' אצלו. אך היות ולבני ישראל נגרם חיסרון בשל כך שהרבי נמצא במאסר, ועל כן כשחסר אצלם הרי זה חסר אצל הרבי אישית.

(ו) ספר המאמרים מלוקט ה'

(ז) מגילת י"ט כסלו

היכולת הזו של הרבי להימצא במצבו של כל אחד ואחד, למרות שמצד עצמו אינו שייך לכל זה - הוא מפני שבני ישראל הם העצמות שלו. התבוננות בייחודיות זו של הרבי היא הנותנת לנו מעט הבנה על מהותו של הרבי - נשיא הדור וראש בני ישראל.

עניינם של ישראל - הם עניינו של הרבי

לאור האמור מתקבלת תמונה שונה לגמרי על תקופתנו - אחרי ג' תמוז. גם כיום הרבי נשאר באותו מעמד של רבי - ראש המחובר וחש את כל האיברים, שכל מעלתו היא שהוא רבי. לכן לא ניתן לומר שחס ושלום נותקנו מהרבי, משום שללא ראש אין חיות לאברים כלל. אף אי אפשר לומר שהמצב כיום הוא המצב הנעלה ביותר שיכול להיות - "יתיר מבחיוהי"^ח. כי אז אנו עדיין מפרידים בין הרבי לעם ישראל, ואומרים שהוא שם ואנו כאן, ומתנחמים בכך שהוא משגיח עלינו בעינא פקיאח, ומשפיע עלינו במידה מרובה מאשר קודם, מפני העדר ההגבלות של הגוף (כמבואר באגרות קודש^ט בנוגע לרבי הרי"צ). מכיוון שעל פי גישות אלו מדובר על הרבי כדבר המנותק מהעם, אך למרות זאת הוא מצליח להשפיע עלינו. אך הגדרות אלו אינן תואמות כלל את האמור לעיל - בהגדרת המושג רבי. כי לפי סברות אלו עניינו של הרבי הם מעלותיו העצמיות, והוא רק קשור אלינו בקשר חזק מאוד. אך האמת היא - לפי דברי הרבי בעצמו - מהותו של הרבי היא חיבורו של הראש עם אברי הגוף - עם ישראל.

לכן, יש כאן הבנה אחרת גם בכל העניין של משיח. שאם הרבי פרסם מיהו משיח, ושזמן בואו כבר הגיע, ועוד יותר מכך שאמר^י שמושיח כבר נמצא וכו' וכו', אין זה דבר נוסף על פעולותיו, או אחד מן המבצעים שהכריז עליהם, אלא זה נוגע לעצם מהותו כרבי. כי הרבי לא בא לתאר את מעלותיו הוא, ואת הנגזר מהם - מצבו של עם ישראל. או במילים אחרות: לא בגלל שהרבי הוא משיח לכן דורנו דור הגאולה, אלא להפך - בגלל מצב העם לכן הנשיא הוא המשיח. כפי שהרבי הכריז במאמר "באתי לגני" - המאמר הראשון שאמר - שהגאולה היא ענינו של הדור - בעקבות

ח) זוהר ח"ג ע"א, ב'

ט) אגרות קודש חלק ג' אגרת תקנ"ח ואילך

י) דבר מלכות וירא תשנ"ב

כך הרי זה עניינו של הנשיא. כמו שרבי מתאר במאמר "זאת חוקת התורה" הנ"ל, שהיות ואצל הדור יש מצב שהנשיא במאסר על כן הנשיא מרגיש מאסר. כך, היות והדור הוא הדור השביעי, האחרון לגלות והראשון לגאולה - לכן גם הנשיא הוא האחרון לגלות והראשון לגאולה - המשיח. לכן גם ההפצה והפרסום של ביאת המשיח איננה "שגעון" פרטי של הרבי בלבד, אלא היא צריכה להיות המטרה ונושא העיקרי של כל אחד ואחד מאיתנו. בזה שונה הרבי מכל שאר גדולי ישראל שדברו או הצביעו על מישהו שהוא משיח, כי הם דברו על מעלותיו של אותו אחד, שלפי מעמדו הרוחני הוא מתאים להיות המשיח, אך אין זה עניינו המהותי של הדור שבו הם חיו.

כמדומני שלא מצאנו אצל רבותינו נשיאינו שיאמרו ויבארו מהו רבי. אמנם אדמו"ר הרי"צ מאריך בעניין רבי - ומבאר את מעלתו בעניינים של השכלה עמוקה, וכן מדבר רבות אודות הקשר שלו עם אביו הרש"ב. אך אצל הרבי מה"מ מוצאים אנו ריבוי העיסוק בהגדרת מהותו ותפקידו של רבי. הוא מבאר רבות שרבי הוא נשיא הדור, ואת מהות הקשר שלו עם הדור וכו'. במכתב זה לג' תמוז אומר הרבי שכל ההגדרה של נשיא הדור - כראש הדור מתחילה מראשית תנועת החסידות: "זוהי הי' מאז ועד עתה ענין הנהגת נשיאי חב"ד, מן כ"ק אדמו"ר הזקן ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועד בכלל". כפי הידוע שרבותינו נשיאינו הם בדוגמת השתלשלות הכתרים זה מזה, שאין זה כמו שאר השתלשלות שכל טבעת אחוזה רק בחלקה התחתון של הטבעת העליונה. אלא השתלשלות הכתרים פירושה שאותו כתר עליון נהי' כתר תחתון יותר. על כן מתחיל ענין ההשפעה של נשיא הדור על הדור החל מהבעל שם טוב ועד הרבי מה"מ - הכל זה אותו עניין. רק שמדור לדור ישנה תוספת, כפי שמבאר הרבי את המושג 'ממלא מקום' - שממלא את כל המקום של הקודם, ובנוסף לכך יש לו תוספת משלו.

את המסר המעשי מהגדרה זו של הרבי כנשיא - ראש לבני ישראל, מבהיר הרבי במכתב ואומר: "ועל כל אחד ואחת מאתנו כולנו לדעת, היינו להעמיק דעתו ולתקוע מחשבתו בזה, אשר הוא הוא הנשיא והראש, ממנו ועל ידו הם כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות, ועל ידי ההתקשרות אליו (וכבר הורה במכתביו איך ובמה מתקשרים) קשורים, ומיוחדים בשרש ושרש השרש עד למעלה מעלה".

על הרבי אין קושיות!

על כן, כשהבעל שם טוב הודיע¹, על פי דברי המשיח: "כשיפוצו מעיינותיך חוצה - איתי מר מלכא משיחא", התחילה העבודה בנושא גילוי מלכותו של המשיח בעולם. ומאז במשך למעלה ממאתיים שנה, הבעל שם טוב וכל האדמו"רים שאחריו מובילים קו ברור ובלעדי - של הבאת המשיח. עתה הגיע הרגע שהבעל שם טוב ורבותינו נשיאינו שממלאים את המקום אחריו, ועד לרבי שבדורנו - כולם הודיעו שהנה הסתיימה העבודה של הבאת המשיח - ומשיח כבר כאן, וצריך רק לפקוח את העיניים ולראות גאולה. הרי אחת מהשתיים: או שחס ושלום כל המהלך הזה הי'ה משגה, וצריך להקים ועדת חקירה ממלכתית מי הגה את הרעיון הזה - להודיע שהגאולה כבר מגיעה. יש לחקור חס ושלום את כל רבותינו נשיאינו - מאז הבעל שם טוב ועד הבעל שם טוב של דורנו, שהחליט פתאום ש"הנה הנה משיח בא"² והגענו לסוף הגלות ושצריך לקבל את פניו של המשיח³. או, שזה באמת כך, ובכל רגע ושניה המשיח כבר מתגלה לעין כל, ואנו הדור האחרון של הגלות - ונהי'ה דור הראשון של הגאולה⁴.

כי על רבי אין מקום לקושיות כלל. כפי שלא היו קושיות על התחלת הדרך על ידי מה שאמר המשיח לבעל שם טוב "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". בכלל כל המושג של קושיות על מהלכים ודיבורים של הרבי הוא פסול לחלוטין. כמובא בביאור התניא של הרב ווינברג⁵, (אשר כידוע שכל ביאורו עברו הגהה של הרבי), שהאדמו"ר הזקן לא רצה לכתוב קושיות על הבעל שם טוב. כפי שכתב בפרק כ"ה מאגרת הקודש, כשאדמו"ר הזקן מבאר ומתרץ את קושיות המתנגדים על דברי הבעל שם טוב, שאומר שגוי המפריע ליהודי בתפילתו באותו רגע שורה עליו שכינה. האדמו"ר הזקן לא מביא בתניא את הקושיה ששאלו על זה: איך יתכן ששכינה תשרה על גוי - בפרט במצב כזה שמפריע ליהודי בעבודתו? שאלה זו לא מובאת אלא אדמו"ר הזקן ניגש ישירות לתירוץ. ומדוע הוא אינו מזכיר את השאלה? כי אדמו"ר הזקן לא

1 (יא) מכתב הבעש"ט, כתר שם טוב בתחילתו.

2 (ב) ליקוטי-שיחות כרך כ, עמ' 234

3 (ג) כינוס השלוחים - ש"פ חיי שרה תשנ"ב.

4 (ד) דבר מלכות נשא תשנ"א, בא תשנ"ב, ובריבוי מקומות

5 (ט) שיעורים בספר התניא

רצה להיפרד מהבעל שם טוב אף לא לרגע קל - על ידי קושיה על דבריו. ואף שאת הקושיה הזאת שאלו אחרים, אך בעיניו זו איננה קושיה כלל.

אמנם בכתבים השונים של אדמו"ר הזקן ישנן קושיות על גדולי ישראל, ואף על התנאים והאמוראים, ואחר כך ישנם גם תירוצים על כך. אך כשהקושיה עוסקת בדברי רבו - הבעל שם טוב, אין מקום לקושיות כלל וכלל. אף לא באופן שרק כלפי חוץ זה נראה כקושיה, ובאמת אינו מתכוון כלל להקשות אלא לתרץ. כפי שנאמר בפרק י"ט בתניא, שיהודי מוסר נפשו אף על פעולה של השתחויה (לעבודה זרה, חליה) כלפי חוץ, בלי כל אמונה בלב כלל וכלל, כדי שלא יהא נפרד מן הקדוש ברוך הוא אפילו רק כלפי חוץ. כך, אין אנו רוצים אף לרגע להיות כנפרדים מן הרבי - מן הראש, לכן אין שום מקום לקושיות או שאלות על הדרך שבה מוביל אותנו הרבי, אלא ברור אצלנו שהוא מובילנו תכף ומיד אל הגאולה האמיתית והשלימה.

ולסיום נזכיר את הסיפור הידוע¹⁷ על האדמו"ר הזקן, שהופיע לפני קהל של למדנים וגאונים מהמתנגדים אשר שאלוהו שאלות בתורה. כתשובה לכל קושיותיהם אמר להם אדמו"ר הזקן שהוא ינגן ניגון, ובכך יתורצו כל הקושיות. איזה ניגון ניגן אדמו"ר הזקן? אין אנו יודעים, אך איזה ניגון ינגן הרבי מה"מ אשר יתרץ את כל הקושיות והבעיות יודעים אנחנו: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד".

בדיוק לפי התכנית

כאשר מתבוננים על ההיסטוריה היהודית והאנושית, בפרט בדורות האחרונים, ובמיוחד בכלים שהעניק לנו הרבי מלך המשיח, רואים כי השיחות וההוראות שנתקבלו מהרבי מהשנים האחרונות - אינן "סטייה" ח"ו, אלא חלק מתכנית כוללת המוליכה לגאולה האמיתית והשלימה.

אירועים לא מקריים

אחד מצדיקי פולין, שרצה להמחיש את הייחודיות שבסיפור המגילה, סח לחסידיו: גם בזמן אחשוורוש היו שטיבלאך ומקוואות, שהיו מרכזי מידע עדכניים. יום אחד פשטה השמועה בשטיבלאך שהמלך אחשוורוש הזמין את כל השרים למשתה. כמה ימים אחר-כך סיפרו מקורות יודעי-דבר במקוואות שושן הבירה - שהמלך עורך משתה נוסף לתושבי שושן. כאשר החלו החגיגות הגיעו כמה אברכים לשטיבל וסיפרו שהמלך הרג את המלכה. אחת לכמה חודשים עדכנו מקורות בכירים בשטיבל המרכזי של שושן, מהנעשה בחצר המלך. פעם על מינויו של המן לראש השרים, פעם על ניסיון הנפל להתנקש בחיי המלך, וכך הלאה. כל הסיפורים שאנחנו קוראים במגילה ברצף אחד - נפרסו על פני תקופה של כמה שנים.

אחר-כך, כאשר הסיפור הסתיים בכי טוב, וליהודים הייתה אורה ושמחה - הגיעו אסתר ומרדכי לחכמי הדור וביקשו להכתב לדורות. זה לא היה פשוט, ואסתר הייתה צריכה לעמול רבות כדי להוכיח שכל הסיפורים הקטנים שהסתובבו בשטיבלאך

ובמקוואות, בהפרשים של חודשים ושנים - אינם אלא רצף אחיד תהליך גאולתי, להצלת עם ישראל מכליון ר"ל. כך - סיים אותו צדיק - תהיה הגאולה השלימה. תהינה התרחשויות שונות בעולם ויספרו זאת בשטיבל או במקווה, ולבסוף יקלטו שכל פירור ופירור של מידע, כל מאורע שקרה - הכל מצטרף לתהליך ארוך שמוביל לגאולה האמיתית והשלימה.

רעיון דומה מבואר בספרי החסידות^א, בקשר לשבירת הכלים דתוהו, הנמשלים למילה או משפט שלם, שמחלקים אותם לאותיות בלי קשר בין אות לאות. רגע אחד הי'ה כאן משפט עם משמעות עמוקה, ובמשנהו - אותיות פשוטות ללא שום משמעות. גם אם יהיו בידינו מאות חלקי פאזל, ללא תמונה מקורית - יקשה עלינו מאוד לחבר את חלקי הפאזל, וכל חלק ייראה בעינינו כחתיכת נייר בלי קשר לשאר החלקים. זוהי עבודת גילוי הניצוצות - לחבר את כל חלקי הפאזל, ולקבל את התמונה המושלמת: הגאולה האמיתית והשלימה.

אלא שלעבודה זו מפריע עמלק, עליו נאמר: "ויבוא עמלק"^ב - שהי'ה חותך מילות וזורקן^ג. ואפשר לפרש זאת בדרך הצחות: עניינו של עמלק הוא לקרר. כיצד עושים זאת? הוא חותך את המילים השלימות, את הקשר בין האירועים, ומראה לעינינו אותיות נפרדות, אירועים בלי קשר. כך הוא מצליח לקרר אותנו, שלא נתלהב מרצף האירועים המיוחד.

המזל שלנו, שקיבלנו שרטוט כללי של התמונה המושלמת, ואם רק נפקח את העיניים, נחשוב קצת ונתבונן - נוכל להרכיב את רוב חלקי הפאזל. נעצור לרגע ונעיף מבט על רצף האירועים, בהתאם להסבריו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על אירועים אלה.

הכיוון ברור

נחזור אלפיים שנה לאחור, אל חורבן בית המקדש. גזירות הגלות השפיעו קשות על מצבו הגשמי והרוחני של עם ישראל. גם ההגשמה והחומריות של העולם תרמה

(א) שער היחוד לאדמו"ר האמצעי

(ב) שמות י"ז, ח'

(ג) פרש"י דברים כ"ה, י"ח

להידרדרות, וכל דור בישר שפל חדש. אי אפשר להצביע על תקופה אחת, בוודאי לא תקופה ממושכת, בה התחלפה המגמה. היו אמנם תקופות קצרות של פריחה, אבל הן היו מוגבלות מאוד בזמן ומקום. במבט כלל-עולמי, המצב של עם ישראל ה'ה במגמת ירידה מתמדת.

אם עד לפני כמה מאות שנים התבטאה הירידה הרוחנית בפחות גאונים - הרי במאות האחרונות הגיעה הירידה לשפל חדש: חלקים רחבים מעם ישראל החלו לעזוב את הדת, לא מתוך "עם-ארצות" וחוסר ידיעה, אלא בכוונה לעזוב את התורה.

נוצר מצב חדש, שרוב מניין ובניין בני ישראל יצאו ממחנה שומרי התורה והמצווה. בנוסף לאלו שיצאו מרצון, הגיעו גזירות הקומוניזם וניתקו מיליונים משורשיהם היהודים. גם המצב הגשמי של חלק גדול מיהודי העולם, שחי תחת המגף הרוסי - ה'ה ככי רע. גם בארצות הברית לא שפר גורלם של היהודים, גם מבחינה גשמית ובעיקר מבחינה רוחנית - יהודי שנסע מהעולם הישן לאמריקה, קרובי משפחתו קרעו עליו 'קריעה', מכיוון שה'ה ידוע שאי אפשר לקיים שם אורח חיים יהודי כשר.

שיא השפל ה'ה לאחר השואה האיומה. למותר להאריך אודות המצב הגשמי של יהדות העולם, שאיבדה שלישי מבניה. המצב הרוחני לא ה'ה פחות חמור: השואה גרמה למשבר אמונה חמור ביותר בקרב רבדים רחבים ביותר בעם היהודי, ובמקביל התפתחו תנועות הציונות והחלוציות שזרעו הרס וחורבן רוחני בעם ישראל. עם הקמת המדינה, הובאו לכאן מאות אלפי עולים, ורבים מהם נותקו בכוח מה' ותורתו. גדולי ישראל שראו את המצב הרוחני הירוד, היו בטוחים שבשלב הבא יה'ה הרבה יותר גרוע, והנהיגו את קהל עדתם המצומצם על פי הכלל "הירא את דבר ה' - הניס את מקנהו אל הבתים". הציבור החרדי הסתגר בדל"ת אמותיו והחל במלחמת הגנה, מתוך מטרה לשמור על הקיים עד כמה שהדבר יתאפשר.

משנים כיוון

כאמור, מדובר במגמה ברורה שנמשכת כאלפיים שנה. לפי כל קנה מידה, היינו אמורים לחיות כעת, בשנת תשס"ג, בתקופת שפל גשמי ורוחני, הגרועה ביותר

בכל שנות קיום האומה היהודית. אם לפני חמישים שנה עמד מספרם של תלמידי הישיבות על אלפים בודדים - הרי שכעת היו צריכים להיות מאות בודדות בלבד. אם לפני חמישים שנה היה קשה לחיות כיהודי ולקיים תורה ומצוות - היום זה היה אמור להיות כמעט בלתי-אפשרי.

אבל לא! גלגל ההיסטוריה שינה את מהלכו זה אלפיים שנה, והחל לדהור במהירות מסחררת לכיוון ההפוך.

תנועת תשובה אדירת מימדים מחזירה מאות אלפי יהודים לחיי תורה ומצוות, בכל רחבי העולם; ארה"ב הפכה למקום תורה לא פחות ממה שהיה ב'אלטער היים' - ברוסיה ובפולין. אלפי יהודים יצאו מרוסיה והתקרבו לצור מחצבתם לאחר שנות ניתוק. גם בארץ ישראל, למרות ההסתה האנטי-דתית, יש יותר 'קונים' מ'מוכרים' ושומרי התורה והמצוות לא עומדים בקצב של בעלי התשובה. בנוסף לכל זה - לראשונה מאז החורבן ותחילת הגלות - אין אפילו מקום אחד בכל העולם כולו, שיש בו גזירות נגד הדת!

גם מצב הגשמי והחומרי של עם ישראל השתפר עד בלי הכר. למרות המיתון והקיצוצים התקציביים, באופן כללי אין יהודים שחיים בתנאים של עוני מחפיר. מציאות החיים הזאת, של רעב תמידי ללחם, שהייתה מנת חלקו של עם ישראל במשך אלפיים שנה - עברה למדינות אפריקה והמזרח הרחוק, אצל הגויים.

תהליך לא-טבעי

התהליך הטבעי שליווה אותנו משך אלפיים שנות גלות, הפך לתהליך ניסי שעובד בדיוק הפוך. בניגוד גמור לכל התחזיות, שהסתמכו על מגמה ברורה בת אלפיים שנה, החל תהליך של עלייה מסחררת.

תהליך ההתעצמות הרוחני מקביל מימד ניסי נוסף, דווקא לאור העובדה שבדורנו העולם נהיה מגושם וחומרי הרבה יותר מדורות קודמים, וכל הרוע נמצא בהישג יד, עד שאין צורך לטרוח כלל כדי להשיגו. לעומת זאת, ענייני התורה והמצוות נראים מיושנים ביחס להתקדמות המדע והתרבות. למרות כל הנתונים הקשים הללו - אנו עדים לשינוי כיוון של 180 מעלות. ממש כאילו מישהו נעלם סובב את הגלגל נגד הכיוון בו נע אלפיים שנה.

היחיד שחזה את השינוי המדהים הזה, הוא הרבי מלך המשיח. בעוד גדולי ישראל האחרים היו בטוחים שהכיוון השלילי ילך ויגבר, ובנו מערך הגנה בנוסח "קו בר-גלות" - החל הרבי את מלחמת התנופה לכיבוש העולם בכוח התורה והמצוות, כחלק מתהליך חדש, תהליך הגאולה.

המהפכה מתחילה מצרפת

את הזרעים הראשונים למהפכה ההיסטורית, זרע הרבי עוד בהיותו בצרפת בשליחות הרבי הריי"צ. כעבור שנים אמרה הרבנית לאחד השלוחים, שהפכו את צרפת לסיפור הצלחה רוחני: "בעלי חרש וזרע, ואתם צריכים לקצור". אותה צרפת, שרבינו הזקן התפלל לכישלונה במלחמה, כיוון שדורו לא היה מסוגל לעמוד בניסיון של "ארץ אשור" בה חוגגת המתירנות - הפכה להיות הסמן הראשון במהפכה הרוחנית של דורנו. לאחר דורות של עבודה ויגיעה, במהלכן ביקרו הרביים פעמים רבות בצרפת - הגיעו הרבי והרבנית והורידו לפועל את האורות הגדולים שאפשרו את תחילת המהפך.

עולם חדש

במקביל לצמיחת הנבטים הרוחניים בצרפת, הגיע הרבי לניו-יורק והחל את המהפכה הרוחנית בכל רחבי יבשת אמריקה. בהשראת סיסמתו של הרבי הריי"צ "אמריקה אינה שונה", הפך הרבי את אמריקה למרכז של תורה ומגדלור להפצת היהדות בכל רחבי העולם (כפי שהסביר הרבי פעם במענה לשאלה - מדוע אינו עולה לארץ - כי רק מניו-יורק יש לו את האפשרות הטכנית להגיע לכל רחבי העולם).

המהפך שחולל הרבי לא התקבל בברכה אצל מנהיגי היהדות החרדית. מאמרים חריפים התפרסמו בעיתונות הדתית נגד הקו שהוביל הרבי - של דיבור ישיר עם כל יהודי, במטרה לקרבו לתורה ומצוות, תוך ניצול כל אמצעי התקשורת, הכתובה והאלקטרונית. על תגובות חריפות מעין עלו, אמר כבר הרבי הריי"צ: "עכשיו

ה) ימי מלך חלק א' עמ' 452, דבר מלכות וישב תשנ"ב הערה 43

ו) אגה"ק אדמו"ר הריי"ץ כרך ז' עמ' שלו

המנהיגים של היהדות נלחמים בנו כי אנו מפריעים להם לישון, וכדרכו של ישן שינה חזקה הרי הוא כועס כשמעירים אותו"...

הרבי, כידוע, לא התחשב בכל החיצים ששוגרו מולו, ושלח אלפי חסידים לכל מקום אפשרי על פני כדור הארץ. תחת התקפות חוזרות ונשנות מצד הממסד החרדי כולו, ונגד הלך הרוח של גדולי ישראל בשנים ההן, הקים הרבי את מפעל השליחות, בסיסמת "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה".

גם מאחורי מסך הברזל הפעיל הרבי רשת חשאית של שלוחים שפעלו במסירות נפש להדליק את הניצוץ היהודי, והבריחו מאות ואלפי תשמישי קדושה לרווחתם הרוחנית של יהודי רוסיה. בשנות המ"מים כבש הרבי בסערה רוחנית כל פינה בעולם באמצעות הדפסת ספר התניא, והקים את צבא הילדים היהודי להכנת העולם לגאולה - צבאות ה'.

הגיע הרגע

ואז, לאחר שנים של חריש עמוק מתחת לפני השטח, פותח הרבי בשלב חדש, ומגלה שאנו מתקרבים במהירות לזמן הגאולה, והדבר מתבטא גם בראשי התיבות של השנים שחולפות. אחת לכמה חודשים מגלה הרבי שעברנו שלב נוסף. בתחילה אומר הרבי שכבר התקיים התנאי של "לאלתר לתשובה - לאלתר לגאולה", כיוון שכבר עשו תשובה. אחר-כך אומר הרבי שכבר סיימו גם לצחצח את הכפתורים, ועד שמכריז ואומר: הגיע זמן גאולתכם.

משלב זה, האיירועים תופסים תאוצה, ובמהלך חצי שנה אנחנו מתבשרים בתדירות גבוהה והולכת: שנשיא הדור הוא משיח שבדור, והחלה התגלות מציאותו של משיח, ורואים גם מעין והתחלת פעולותיו על העמים, ועד שצריכים רק לפקוח את העיניים כדי לראות את שור הבר והלווייתן, ושהכל מוכן לסעודה^ז.

במקביל, רואים במוחש ובגלוי כיצד העולם כולו הפך להיות טוב יותר ליהודים.

(ז) פר השיחות הת"ש ש"פ קדושים

(ח) בראשית כ"ח, י"ד

(ט) דבר מלכות וישב תשנ"ב

הן ברוחניות והן בגשמיות. בראשית שנות הנו"נים קרס הקומוניזם, ולראשונה מאז החורבן - נוצר מצב שאין מקום בעולם שבני ישראל נתונים תחת שיעבוד ממשי. מצב הפרנסה, באופן כללי, רחוק מהעוני שהי"ה מנת חלקו של עם ישראל במשך שנות דור.

הקומוניזם האידיאולוגי מת אף הוא, ותנועת הציונות מתה. תנועת החזרה בתשובה הגיעה למימדים עצומים. דרכי החסידות ורעיונות החסידות חדרו וחדרים לכל חוג ועדה בישראל. המדע והתורה אינם צרות זו לזו, וריבוי עצום של מדענים שומרי תורה ומצוות באופן של קלה כבחמורה. אין בוש להיות יהודי, ושומר התורה והמצוות כבר לא נראה כאדם שאינו מן היישוב.

תהליך מכוון

כשמתבוננים בכל האירועים הללו, רואים במוחש כיצד כל האירועים הקטנים הללו מצטרפים כחלקי פאזל קטנים לתמונה ענקית ומושלמת, אותה צייר הרבי כבר במאמר הראשון לנשיאותו: תפקיד דורנו, אמר הרבי, להוריד את השכינה לעולם הזה הגשמי, ולהביא את הגאולה. זה לא הי"ה ביטוי רוחני או משאלת לב של הרבי, זאת הייתה תוכנית פעולה מפורטת, שנקבעה על ידי הרבי, עם לוח זמנים מפורט.

כשמביטים על אירועי חמישים השנה האחרונות כהמשך אחד - הרי לנו 'מגילת הגאולה', שעדיין לא הסתיימה, אבל אנחנו כבר יודעים את ההמשך: "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר"¹.

ככל הדורות ידעו שתכלית הפצת תורת החסידות היא כדי להגיע ל"קאתי מר" - ביאת המשיח, ועל זה מסרו הרביים והחסידים את נפשם. אבל עדיין לא הגיעו הדברים לידי התממשות, ואף אחד מהרביים לא דיבר על המשיח כפי שהרבי דיבר על כך. למרות שבכל הדורות - נשיא הדור הי"ה משיח שבדור - אף אחד מהנשיאים הקודמים לא אמר בגלוי ובדפוס שנשיא הדור הוא משיח שבדור. אף אחד מהם לא הודיע שכלו כל הקיצין, ונסתיימה העבודה, והשולחן מוכן לסעודת שור הבר

(י) מאמר "באתי לגני" - תשי"א

(יא) אסתר ח', ט"ז

והלווייתן, וישנה כבר מציאותו של משיח וגם התגלותו החלה.

גם הנהגת החסידים בדורנו, שתובעים משיח ומצביעים מיהו המשיח, ומדברים על זה כמציאות ממשית - מקורה בשיחות הרבי, שעודד הנהגה זו והוביל את העולם כולו לכיוון זה. לאחר שלומדים את שיחות הרבי, יכולים לראות את הדברים גם ברמב"ם ושאר הספרים שמלאים בעניין זה.

לא מתבלבלים

ודווקא בשלב הזה, כשכבר אפשר לחבר את חלקי הפאזל ולקבל חלק גדול מהתמונה השלימה - מגיע עמלק ו"חותך מילות וזורקן"²³. בכל כוחו מנסה הוא לשכנע שאין כאן רצף של אירועים. הוא מודע לכך שישנם עוד הרבה פרטים בתהליך שאינם מובנים, ומנסה לרתום אותם לצורך ההוכחה שאין כאן תהליך מכוון. הוא ה'ה' יכול להיות צודק אילו חלקי הפאזל שהצלחנו להשלים היו על סמך דמיון אישי, אבל מאחר וכל אותם חלקים הושלמו על פי התמונה השלימה ששרטט הרבי מלך המשיח כבר בתחילת נשיאותו, הוסיף בה פרטים עם השנים, וגם חיבר עבורנו חלקים גדולים מהפאזל - הרי ברור לנו שזאת התמונה הנכונה.

האי, יש חלקים שעדיין אינם מובנים?! אנחנו צריכים לתת תודה על החלקים שכן הבנו... וכפי ששמעתי פעם מהרה"ח ר' חיים שאול ברוק, שאמר בשם הרבי הרש"ב: שהעולם הזה מלא קושיות ואין חלל ומקום פנוי לתירוצים. ידועה גם אמרתו המפורסמת של ר' ראובן דונין ע"ה: "מה קודם כן הבנת - שהיום אתה לא מבין?!"

לכן, נמשיך לחבר את חלקי הפאזל בהתאם לתוכנית של הרבי. בלימוד שיחותיו של הרבי נוכל לחבר נכון את חלקי הפאזל, ובאמונה ובשירת "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד" שקיבלה את אישורו ועידודו של הרבי מלך המשיח - נדביק חזק את החלקים אחד לשני, באופן של "לא ימוש".

כך לא נתרשם מכל ניסיונותיו של עמלק שבדורנו. הוא אמנם מתלבש בכל מיני אצטלות חסידיות, וטוען שכל הדיבורים על המשיח היו חלילה "יציאה חריגה"

(ב) פרש"י דברים כ"ה, י"ח

(ג) ישעיהו נ"ט, כ"א

מהמסלול הקבוע של תורת החסידות. ה'עמלק' מנסה לשכנע כי אנו אוהזים עדיין בהפצת המעיינות על ידי המבצעים, שנעשים השכם והערב באמצעות השלוחים הפזורים בכל קצווי תבל, עד שהרבי ישוב ויורנו מה עלינו לעשות בקשר למשיח. בינתיים, לפי דבריו, עלינו להאמין כמו שהאמינו במשיח בכל אלפיים שנות הגלות.

בכלל, טוען הקלוגינקער, התמונה האמיתית היא השיטה של חסידות חב"ד מאז רבינו הזקן, שתובעת עבודה פנימית, עבודת המוחין והמידות. לכן ברור שכל העניין של ההכרזות - החל מ"עד מתי" ו"אנו רוצים משיח עכשיו", וכלה ב"יחי המלך" ו"יחי אדוננו" - אין זה חלק מהתמונה הכוללת של חסידות חב"ד. זה ניסיון נפל שלא צלח, וצריכים לקברו כמה שיותר עמוק ולשכוח מכל הסיפור, על מנת שנוכל להמשיך את ה'חיים היפים' הלאה...

אשרינו שאנו חסידים

תודה לה', שנתן לנו את הרבי, דער איינציגער משיח שבדור. עוד לפני ג' תמוז, בטרם החלה התקופה בה אין אנו רואים ושומעים את הרבי - הוא הדריך ועודד אותנו ללכת במתווה התוכנית המפורטת שהכין עבורנו. באמצעות עידוד בלתי פוסק של הכרזת "יחי אדוננו" - הורה לנו: זה הקו המוביל של התוכנית, ולפי הקו הזה תמשיכו!

הרבי גם הדריך אותנו כיצד להתייחס לג' תמוז, ואמר "שיום זה מסמל את תחילת הגאולה, למרות שבעיני בשר נראה שהגלות הולכת ומחמירה. מעניין, שדווקא בשנים האחרונות ראה הרבי צורך מיוחד להדגיש את עניינו של ג' תמוז, והלא דבר הוא!

יש כאן הכוונה מפורטת מהרבי - כיצד לראות את פרטי המאורעות בראיה אמיתית בדעת עליון, ולהבין כי כל מה שקורה הוא חלק מהתכנית האלוקית שמיושמת על ידי הרבי מלך המשיח, גם כאשר איננו מבינים את כל פרטיה. אנו סמוכים ובטוחים על הרבי מה"מ, כי הוא יודע כיצד להמשיך אותה, וכי הוא ממשיך בה כל העת. ואנו דבקים בהוראותיו ובתנועותיו הקדושות ומכריזים: יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

הרבי הוא משיח

אצל חסידי חב"ד משמעות המושג רבי היא שדרכו עוברות כל ההשפעות הגשמיות והרוחניות בכל פרטיהן. לכן הקשר והביטול של חסידי חב"ד לרבי הוא באופן שאין לו אח ורע באף מקום ומסגרת אחרת ביהדות. כי כמו שאין טעויות אצל הבורא, כך ועל כן אין טעויות אצל הרבי - המבטא את רצון וחפץ ה'. על כן אין רצונות של הרבי שאינם מתממשים, כמו שאצל ה' - כל אשר הוא חפץ חייב להתממש.

הרבי רואה מה הוא "חפץ ה'"

מסופר^א על אחד שהי'ה אצל אדמו"ר ה"צמח צדק" ואמר לו שאינו מאמין שיש אלוקים כי הוא לא ראה ולא רואה אותו. שאל אותו הצמח צדק: האם יש מלך ברוסיה? וענה לו הן. וכי ראית אותו אי פעם? ואמר שלא ראהו. אם כן - שאל אותו הרבי - מדוע אתה בטוח שיש מלך? וענה: משום שאחי הי'ה בפטרבורג וראה את המלך וסיפר לי. אמר לו הצמח צדק: אם כך, אני ראיתי את הקב"ה ואתה יכול להאמין לי!

(א) שמועות וסיפורים ח"ג עמ' 171

עקב כך נקראים החכמים עיני העדה^ב - כי הם רואים מה שאנו לא רואים. גדולי ישראל רואים את האמת, כל אחד לפי דרגתו: אם זה מתוך 'ראיה שכלית' או מתוך ראיה של מה שהונח אצלו מלמעלה - אף שאינו יכול לתת על זה הסבר. כפי שמובא בתלמוד^ג בקשר למאורע של "שתק רב ואף על פי כן ההלכה כמותו" אודות האמורא רב, אשר פסק הלכה, ולמרות שתלמידו רב כהנא הקשה קושייה על דבריו ולא קיבל ממנו תשובה, נפסקה הלכה כרב. ומבואר^ד בעניין זה בחסידות שההלכה שאמר רב היא בחינת ראי' שכלית שמונחת אצלו למרות שלא יכול לתת עלי' הסבר.

יש עוד דרגות נעלות יותר של ראי' אצל גדולי ישראל מצד מעלת נשמתם שמתבטאות באיכות הראיה, בבהירותה, בוודאות ובהתאמתות שלה, כי כמוהם כשמואל הנביא שאמר "אנוכי הרואה"^ה.

על כן הם ורק הם - יכולים להוביל מהלכים בענייני עבודת ה' ותורה ומצוות, כי מובן בפשטות שלהוביל יכול רק מי שרואה ויודע את הדרך. הרי גם לתפקיד מורה דרך בטיול לוקחים אחד כזה שיודע היטב את הדרך, ושהוא מספיק אחראי לא לנסות דרכים חדשות שהוא לא מכיר אותן כדי שלא יסכן את ההולכים אחריו.

וכך בענייננו. רבי פירושו ראש בני ישראל, כלומר - שהוא כמו הראש שמוביל את כל הגוף, והוא מקור החיות לכל הגוף. חיות שהרבי נותן - משמעותה מתן כיוון, תכלית ומטרה, והיא המגלה לכל נברא מה מקור וסיבת חיותו - כלומר לשם מה מחייה אותו הקב"ה ומה רצון ה' ממנו.

כפי שלומדים בחסידות^ו מן הפסוק "כל אשר חפץ ה' - עשה"^ז. לכאורה, מה השבח כאן? ברור שה' עשה מה שחפץ, וכי מי יכריחו לעשות מה שלא חפץ? אלא משמעות הכתוב היא שמה שעושה את הנברא - הוא חפץ ה' בו, בתועלת ובתכלית שהוא מביא.

(ב) תניא אגרת הקודש סי' י"ד ע"פ בבא בתרא ד', א'

(ג) ביצה ו', א'

(ד) ספר המאמרים תרנ"ט עמ' ע"ד ובהערה שם

(ה) שמואל א', ט', י"ט

(ו) תורה אור מקץ מ"א, ד'

(ז) תהילים קל"ה, ו'

חסיד שניסה להסביר עניין זה לאחד שהיה רחוק ממושגים של חסידות, שאל אותו: מה יעשה הקב"ה אם ירצה למחוק את מוסקבה? ענה הלה: יצית אותה באש והכל יישרף. הקשה החסיד: והרי ישאר אפר! הציע איש שיחו שאחר כך יביא הקב"ה רוח והיא תפזר את האפר בכל הימים. שאל החסיד שוב: הרי בכל זאת יישאר איזה רושם? חשב השני וחשב והודה לבסוף שאינו יודע מה יעשה הקב"ה. אמר לו החסיד: אם אלוקים לא יחפוץ במוסקבה - הרי לא תהיה מוסקבה!

כשאומרים שהרבי הוא הראש, מתכוונים שבו חדורה וברורה הידיעה של "חפץ ה'" בצורה הכי וודאית שיכולה להיות. כי אין דבר שמסתיר מפניו את המטרה והכיוון שהם זהים עם חיות העולם מצד הרצון האלוקי שבנברא. הרבי מכוון ומנהיג את העולם היאך להגיע למטרה זו, כי אם יסטה במשהו הרי אין מוסקבה, אין עולם. ולא שייך שתהיה מוסקבה קיימת אם מוסקבה לא משרתת את החפץ של הקב"ה.

לכן מובן מדוע אמר הקב"ה: אם יקבלו בני ישראל את תורתי - מוטב ואם לאו, אחזיר את העולם לתוהו". שאם לא יהיה העולם כפי חפץ ה' הרי לא תהיה לו חיות, ולא תידרש פצצה אטומית (ח"ו) כדי להחזיר אותו לתוהו ובוהו.

כך זה בכל דור ודור מאז הרבי הראשון שהוא משה רבינו - עליו אמרו חז"ל שכשנולד "נתמלא הבית כולו אורה". אין הכוונה שלא היו צריכים לתאורה בבית, אלא שהגוף של משה לא הסתיר את אור הנשמה האלוקית. לכן משה הוא שהנחיל לעם ישראל את הכיוון והמטרה האלוקית שלשמה הוא נברא וקיים, בכללות ובפרטות ובפרטי פרטים.

הרבי ממשיך חיות לכל הדור

לא זו בלבד שהרבי רואה את החפץ והרצון האלוקי אשר בתכליתו של כל נברא, אלא שדרכו גם נמשכת חיות זו לעולם. בנוסף לכך, היות שאצל הקב"ה החפץ והרצון הם היוצרים את הנברא, על כן יש לרבי את היכולת - בבחינת צדיק גזור והקב"ה מקיים - לפעול שהחפץ והרצון האלוקי יבואו על ידי פעולות מסוימות דווקא.

(ח) עבודה זרה ג', א'

(ט) סוטה י"ב, א'

לכן בכל דבר עליו שאלו את הרבי, הן בגשם והן ברוח, הסתמכו על תשובתו ללא כל ערעור או פקפוק. עשו זאת לא בגלל פקחותו של הרבי ולא משום שהסתמכו על הידע הנרחב שיש לו בתחומים הללו, או הידיעה שכבר הצליח בזה בעבר, כי אם היסוד לתשובותיו של הרבי מה"מ נובע מפקחות, ידע או ניסיון - אזי ישנה הסתברות של טעות באחוזים מסוימים, אף אם נמוכים יותר מכל אדם אחר.

אנשים המתייחסים כך לרבי מדרגים אותו כאדם בעל אחוזי הטעויות המזעריים ביותר, אך עדיין מדמים הם שגם אצלו לפעמים יכולה ליפול טעות, אם כי לעיתים רחוקות מאוד מאוד ואולי רק בהסתברות של אחד למיליארד וכדו'. אדם כזה דומה באופן חשיבתו לאותו אחד שחשב שהקב"ה צריך לשלח אש במוסקבה כדי לכלותה. רק שבשונה מהלה, הוא מאמין שהקב"ה קצת יותר גדול, וביכולתו להחריב את מוסקבה גם עם פצצת אטום...

אבל האמת האמיתית היא שבעצה של הרבי אין אפשרות של טעות, כי היא באה מראייתו את המטרה והתכלית שבדבר, בבחינת רואה את דבר ה' שבו. לכן הרבי - פעמים רבות - עונה גם על דברים שהטרידו את מחשבתם של הכותבים, גם כשלא שאלו עליהם. אומנם דבר פלא זה ה'ה אצל כל אדמו"רי חב"ד, אך אצל הרבי מלך המשיח ראינו זאת בשופי - בבחינת פלא שבפלאים.

לדוגמא: ביחידות כללית, (שהרבי בעצמו קרא לה יחידות כללית - שם הסותר את עצמו מיניה וביה) כשהרבי מלך המשיח דיבר בשיחה אחת אל מאות ויותר אנשים שנכחו במקום - ובו זמנית קיבלו הנוכחים כולם תשובות, עצות והתייחסויות פרטיות - כל אחד לבקשותיו ולענייניו האישיים.

בדומה לכך גם בהתוועדויות היו מצבים של כעין יחידות, כשהרבי ענה - במהלך שיחות הקודש - לאנשים שנכחו בה על מחשבותיהם. לדוגמא, אדם אחד שסייע לגויים במסגרת ההתמחות הייחודית שלו, התלבט אם יש עניין שיעסוק עמו. הוא הגיע להתוועדות וקיווה שבמהלכה יוכל לשאול את הרבי את שאלתו. והנה, תוך כדי דבריו התייחס הרבי מה"מ לגודל העניין של השפעה על גויים שישמרו את 'שבע מצוות בני נוח', ופתר את כל לבטיו.

כן הדבר לגבי המכתבים הכלליים שהרבי מה"מ נהג לשלוח לאנשים פרטיים, ואשר המקבלים סברו בטעות שהתוכן אינו מכוון אליהם באופן אישי. אדם אחד, שקיבל מכתב כללי - פרטי כמענה למכתבו, הביע בפני הרב חדקוב אי שביעות

רצונו, שכן הוא ציפה לתשובה אישית. כשסיפר הרב חדקוב על כך לרבי הוא נענה: חשבתי שהוא מעדיף שאענה לו מן המקום שבו אני נמצא, ולא מאיפה שהוא אוחז...

אם כן, ראו במוחש איך הרבי מה"מ ממשיך חיות לכל הדור: ביחידות כללית - לאורחים וכדו', בהתוועדויות - לכל אנ"ש ברחבי תבל, ובמכתבים - לכל בני ובנות ישראל. כאן לא שייך לדבר על יכולת טבעית הנובעת מחכמה גדולה או מומחיות בתחומים אלו ואחרים, אלא פשוט: ניכר בבירור שהרבי הוא הקובע איך תהיה החיות - זאת אומרת איך יתנהל העולם הכללי והפרטי של כל אחד ואחד.

כל מילה וכל תנועה - תורה היא

אצל חסידי חב"ד משמעות המושג רבי היא שדרכו עוברות כל ההשפעות הגשמיות והרוחניות בכל פרטיהן, כפי שעניין זה מבואר במכתבו של הרבי מה"מ מג' תמוז תש"י. לכן הקשר והביטול של חסידי חב"ד לרבי הוא באופן שאין לו אח ורע באף מקום ומסגרת אחרת ביהדות. כי אין הקשר בנוי על בטחון ואמונה במי שהוא פיקח ואף בעל רוח הקודש, ואף יותר מזה - שדרכו עוברות ההוראות מלמעלה, כי בכל הנ"ל יכול להיות איזה שהוא שינוי, אשר בשפה מגושמת זה נקרא טעות. כפי שמצינו במשה: "בא לכלל כעס - בא לכלל טעות", וכמובן שאין הכוונה שם לטעות ממש כפשוטה.

כי כמו שאין טעויות אצל הבורא, כך ועל כן אין טעויות אצל הרבי - המבטא את רצון וחפץ ה'. על כן אין רצונות של הרבי שאינם מתממשים, כמו שאצל ה' - כל אשר הוא חפץ חייב להתממש.

אם כך, לא שייך אצל רבי סטייה מן הכיוון, חרטה או טעות. אומנם מובאים בחז"ל ביטויים כאלה ואחרים על משה ושאר מנהיגי הדור, ואין רשות וסמכות לאף אחד לומר כך, רק התורה יכולה להעיד שהיתה כאן טעות, חרטה וכו'.

אלמלא היתה חובה להאמין שמשה אינו טועה - מדוע נענש קורח ושאר אלו שחלקו על משה? הרי יכול להיות שמשה טעה... עובדה שהתורה עצמה מעידה

(*) אגה"ק חלק ג' אגרת תרל"ה

(יא) פרש"י ויקרא י, ט"ז

על זה. אלא - שוב ושוב צריך לחרוט במוחנו ובלבנו - שרק באם התורה מעידה וקובעת שהיתה זו טעות - הרי זו תורה: גם ההוא אמינא (מה שחשבנו בראשונה) וגם המסקנה שלאחר תיקון הטעות.

רעיון זה מבואר² בביאוריו של אביו של הרבי מה"מ על מה שנאמר בחז"ל "הא דרב אשי בדותא"³, שהקב"ה אומר דברים אלו - גם את דברי רב אשי וגם שזה בדותא. אלא מאי - גם על הקב"ה נאמרו כאלו דברים: "ניחמתי כי עשיתים"⁴. ישנם כמה דברים שהקב"ה מתחרט עליהם, לדוגמא - הקב"ה אומר: הביאו עלי כפרה שמיעטתי את הירח. או - הקב"ה, כשברא את העולם, ה'ה בורא עולמות ומחריבן ואמר: "דין לא אהני לי ודין לא אהני לי"⁵ (זה לא מצא חן בעיני וזה לא מצא חן בעיני). הפרוש הפשוט של זה הוא (חלילה) שעשה טעות, התחרט על מעשיו ועוד ועוד. אך הרי וודאי וודאי שאין הדברים מתבארים כפשוטם, והיו סיבות נעלות למיעוט הירח ולבריאת העולמות והחרבתם, ודברים אלו מתבארים בדא"ת.

(והרי זה כמו שכל אחד מבין שביטויים כמו "עיני ה'", "ויחר אף ה'", "וילך" הקב"ה, "וידבר ה'", "וישמע ה'" ועוד ועוד - אין פרושם כפשוטו⁶, ואין כאן המקום להאריך בזה).

המורם מכל זה הוא שכל פרט מדבריו ומעשיו של הרבי הם מכוונים ומתאימים אל "כל אשר חפץ ה' - עשה", אל רצון העליון, וגם אם יש מצב שבו נראה לכאורה שאין מובן מדוע הרבי מוביל לכיוון מסוים - כמו בעניין התחלת פעולותיו של המשיח בעולם וכו'⁷ - כל עוד לא נאמר על ידי הרבי בעצמו או על ידי הקב"ה שיש שינוי בזה, הכל שריר וקיים ועומד בתוקפו ויתממש ללא כל ספק.

לכן חסידי חב"ד מבטאים את התקשרותם באופן כזה שאין שייך כלל אחרת ממה

(יב) קונטרס ט-י' כסלו תשמ"ח בהערה 25, ראה לקוטי לוי"צ (אגרות ע' רסו) דהא דרב אשי בדותא היא וכיו"ב תורה הוא

(יג) פסחים י"א, א', יבמות פ"ב, א'

(יד) בראשית ו', ז'

(טו) בראשית רבה ג', ז'

(טז) רמב"ם, הלכות יסודי התורה, פרק א' הלכה ט'

(יז) דבר מלכות משפטים תשנ"ב

שהרבי מלך המשיח אמר. ולא רק ממה שאמר, אלא אף אם רק רמז בתנועת ראש או תנועה ביד או באצבע, או על ידי מבט וכדו'. כי כאן אצל הרבי מה"מ זהו המקור שממנו מושתת כל העולם כולו בבחינת "וצדיק יסוד עולם".¹ ודבריו וכל תנועה שלו עושים רושם בעולם. כמו בעת סופת ההוריקן במיאמי אשר בניע ידו הקדושה הסיט את מהלכה מן העיר. וכן מסופר שלפני מלחמת המפרץ הראשונה בקש הרבי מר' גרשון בער ג'ייקובסהאן שיערוך מחקר על עזותה של מדינת עירק (דומני בקשר למלחמת אירן - עירק). ועשה כן, ופרסם את תוצאות המחקר בעיתונו ה"אלגעמיינער ז'ורנאל". אחר כך שאל את הרבי מה"מ מה עוד לעשות בנידון, ונענה שאין צורך לעשות מאומה כי הוא כבר פעל את פעולתו. וייתכן שבזה קבע הרבי מה"מ את התוצאות הפלאיות של מלחמת המפרץ. כמו כן סיפר לאחרונה עיתונאי חובש כיפה שנשיא מצרים שאל אותו (בזמנו, בעת ביקורו במצרים בתקופת הסכמי ה'שלום') מדוע הרבי מליובאוויטש מתנגד להחזרת סיני...

זו לא רק משאלה, זוהי התכלית

לא רק את העולם הזה מנהל הרבי, אלא את כל העולמות. איננו מבינים איך זה, אך אנו יודעים שזהו המצב - כך ברא הקב"ה את העולם. וכמו שכל אחד מאמין שבתורה לא שייך שתהיה חלילה טעות וחרטה וסטייה, כך גם אצל הרבי שהוא המקשר בין הקב"ה לתורה, על דרך הנאמר על דוד המלך "מחבר תורה שלמעלה בקודשא בריך הוא".²

לכן אף פעם לא היו ולא יהיו קושיות על הרבי, אף שהיו דברים רבים מאד שלא הבנו ואי אפשר לפרטם. ההבנה שלנו ברבי היא פחות מההבנה של חמור במרק ירקות... כי החמור רואה ירקות רק לא מבין מה זה מרק, ואנו רואים רק את הגוף של הרבי ולא רבי, וכל מה שאנו יודעים זה מעט מן המעט ממה שהרבי מה"מ התבטא ואנו מצרפים פרט לפרט ובונים איזה פאזל שמאפשר לנו לצייר לעצמנו תיאור מסוים שאי הידיעה בו מרובה מן הידיעה.

בעצם נושא זה - מהו רבי - לא היינו צריכים לעסוק בו כלל, אך היות והרבי גילה לנו טפח ממהותו של רבי, הרי מחובתנו לנסות לצייר לעצמנו מה שאפשר לידע

(ח) משלי י', כ"ה

(ט) ספר הבהיר סי' נ"ח, זח"ג רכ"ב, ד'.

בזה. ולכן כל סיפור אודות מה שהתרחש אצל הרבי, בין אם זה אמירה למישהו ובין אם זה איזו פעולה שעשה, ואף ציון שעה שבה הרבי הגיע, יצא, נכנס, נסע, הביט לכאן או הביט לשם, ישב או קם וכו' וכו' - אין אלו סתם דברים שעושה כל אחד, ואף לא דברים שעושה אדם חכם שבוודאי היו לו כוונות - אלא הרי זו תורה. לא רק בבחינת שיחת חולין של תלמידי חכמים שצריכה לימוד, אלא בבחינת תורה שעניינה דיפתראות ופנקסאות איך לברוא ולהנהיג עולם.

המעייין בשיחות וברשימות של אדמו"ר הריי"צ, יראה באופן בולט איך שהרבי ריי"צ מתאר כל מיני דברים מאביו - אדמו"ר הרש"ב, וכן מה ששמע מאביו על הרביים שקדמו לו, כשהם מתוארים עם פרטים ופרטי פרטים. דברים אלו אין להם אח ורע אצל גדולי ישראל ברובם ככולם, ובפרט לא עם ריבוי הפרטים כפי שזה מופיע אצל אדמו"ר הריי"צ.

זה אומר לנו מה צריך להיות היחס לכל מה שקשור עם הרבי, שכן כל מה שהרבי עושה ומדבר - זו תורה והדרכה. לכן אין זה ביטול תורה לקרוא את הרשימות הללו, כיוון שהם עוסקים ברבי, אשר כל תנועה שלו מביאה חיות לעולם. (אמנם נכון שלא על זה צריך להשקיע את כל הזמן, שכן חייב להיות סדר כמה זמן להקציב לכל דבר).

עד כאן דובר על ההתייחסות לרבי והציות לדבריו בעצות פרטיות ואף בהוראות כלליות המתחייבות ממצב הדור והתקופה. אם כן, על אחת כמה וכמה שזו היא ההתייחסות כשמגיע נושא כזה שכלשונו של אדה"ז בתניא² הוא התכלית של כל הבריאה - "ימות המשיח ותחיית המתים".

בתניא מוזכר משיח פעמים אחדות בסך הכל, ובתורתו של הרבי מלך המשיח - אין ספור פעמים. ולא רק בתורתו אלא באלפים רבים של התבטאויות ופעולות שתוכנם הוא הבאת הגאולה.

יש הטוענים שזה ה'יה עוד אחד מהניסיונות הרבים של גדולי ישראל שרצו להביא את המשיח וראו בזמנם שעת כושר. לכן הפצירו ובקשו ואף ניסו לעשות כל מיני פעולות וגם עוררו את חלק מכלל ישראל שבאו במגע אתם על מנת להביא את הגאולה. ובוודאי פעלו מה שפעלו בזה כל אחד בדורו ובעניינו, כי אצל כל צדיק

(כ) תניא פרק ל"ו

היות והי'ה קץ ועת רצון, הרי בוודאי שלא פעל לריק. אך לפועל נשארו בגלות כמו שהי'ה רגע לפני זה ולא התחיל שום תהליך של גאולה כאן בעולם הזה והכל נשאר למעלה ברוחניות.

אך אצל הרבי מה"מ הדיבורים והפעולות לא היו בסגנון כזה, אלא שבתחילה הרבי הריי"ץ דרש "לצחצח את הכפתורים"^{כא} ואחר כך אמר הרבי מה"מ שגם זה כבר הסתיים^{כב}, ואין הדבר תלוי בתשובה. ואין שום סיבה מדוע משיח עוד לא בא, ולכן יש לזעוק "משיח נאו" בכל השפות^{כג}. זאת אומרת שאין שום דבר המעכב, כי אם עדיין נותר מה לתקן - אין מקום לזעקה.

לאחר מכן שמענו מפי קודשו שהחלו פעולותיו של מלך המשיח בעולם וכי ישנה מציאותו ועוד יותר התגלותו^{כד}. והעבודה היחידה שנשארה לשלוחיו (כך מודיע המשלח) היא להכין את העולם לקבל את פני משיח^{כה}. כבר נמצאים ליד השולחן הערוך במעדני הגאולה^{כו}, והרבי מצביע מיהו המשיח - שהוא נשיא הדור והוא כבר בדרך^{כז}. והיו עוד התבטאויות מרעישות של הרבי כמו "שמי שאומר שכמו שבזמנו של אדמו"ר הריי"צ לא הגיע המשיח אם כן גם כעת כך, הרי הוא פרא אדם ואין מה להתווכח אתו!"^{כח}. אין זו עוד משאלה - כפי שהי'ה בעבר - ולו גם משאלה גדולה ועיקרית מפני שהי'ה קץ מסוים.

להיות חדור בעניין משיח כל כולו

אף אחד מהרביים לא נהג כך ולא דיבר בסגנון כזה, אף שכולם היו חדורים בידיעה שגלוי החסידות הוא בשביל "קאתי מר" - מלך המשיח, ומסרו את נפשם

(א) שיחת שמח"ת תרפ"ט

(ב) ספר השיחות תשמ"ח עמ' 355

(ג) שיחת ח"י אלול תשמ"ב

(ד) דבר מלכות וירא תשנ"ב

(ה) דבר מלכות חיי שרה תשנ"ב

(ו) דבר מלכות ויצא תשנ"ב

(ז) קונטרס בית רבינו שבבבל, דבר מלכות חיי שרה תשנ"ב

(ח) ש"פ תצוה תש"י

על גילוי זה. על כן אם יוצאים מתוך ההנחה שרבי זה לא רק אדם פיקח ובעל רוח הקודש שיש לו דעה כבדת משקל בשמים, אלא שהוא החיות של העולם והוא תכליתו של הבריאה - כנאמר בפיוט על רבי שמעון בר יוחאי "נעשה אדם" נאמר בעבורך^ט - הוא הממשיך חיות ותכלית זו של "להביא לימות המשיח". אם זו היא הנחת היסוד, אז אם הכיוון הזה - של הליכה אל הגאולה האמיתית והשלימה - (שעליו הורה לנו הבעש"ט מאז התגלות תורת החסידות) לא ממשיך ומתעצם מרגע לרגע יותר ויותר, הרי צריך לחזור אחורה למה שהיה לפני מאות בשנים: שעסקו בלימוד נגלה בלבד, על כל המשתמע מכך - בלי לימוד החסידות ובלי כל ההנהגות שנתחדשו על ידי רבותינו...

בפרט לאחר שהרבי מלך המשיח הודיע תכף ומיד בשבתו על כסא הנשיאות שזהו התכלית והמטרה שלו ושל הדור, וכי יכול לבוא מאן דהוא ולומר "הא דרבי בדתא הוא?" עד שלא שמענו אחרת ולא נשמע אחרת זוהי תכליתו ומטרתו של הדור שפירושה שזו היא החיות שעבורה ועל ידה נפעל קיומו של כל הדור.

אם כן זה הוא המסר העיקרי של הדור ועד כמה צריכים להיות חדורים בו אפשר ללמוד מן העולם' בבחינת "ומאויבי תחכמני": כמו שבדורנו כל אחד חושב שתכליתו היא אגירת כסף או רדיפה אחר הכבוד ולכן מזה הוא שואב את החיות שמניעה אותו במשך כל המעת לעת. זה אינו גורע משאר תאוותיו כמו אכילה ושתייה וטיול וקריאת עיתונים וכו' וכו', אך הכל חדור עם החיות הנובעת מההשתוקקות לכסף ולכבוד.

כך גם אנו צריכים לנהוג כיום בצד הקדושה: בלי לגרוע חס וחלילה ממבצעים עם הזולת ועם עצמו - לימוד נגלה וחסידות, קיום המצוות בהידור ועבודת התפילה וכו' וכו' - אך כל זה צריך להיות חדור עם משיח.

דוגמא להנהגה זו אפשר ללמוד מאשה מאנ"ש שהתעסקה רבות בבניית מקווה באחת מהעיירות בארצות הברית והוציאה מתחת ידה דבר מושלם ויפה באופן מעולה ביותר. רב המקום שאינו מאנ"ש בא לראות זאת והתפעל מאוד. ואמר לה: אין לך מושג איזה נתח גדול יהיה חלקך בעולם הבא. ואמרה לו: מה? עולם הבא? הרי משיח מגיע!

(ט) הפיוט "בר יוחאי"

אפשר לסכם ולומר שמי שנושא משיח גורם לו להפך ההידור במשהו של תורה ומצוות - אין זה משיח ח"ו. ומי שגילוי משיח הוא לא התכלית העכשווית שלו בכל התורה והמצוות - אין אלו תורה ומצוות ח"ו.

אם פעם בשפה החסידית המטרה והתכלית הייתה לגרום נחת רוח להקב"ה וכדו', היום ההרגל שהרגילנו הרבי מלך המשיח הוא להחדיר בכל פעולה ועשייה את הרצון "להביא לימות המשיח", בפרט לאחר שכבר זכינו להודעה ברורה ביותר (שלא היתה לעולמים) שהרבי מה"מ אמר והצביע ברבים בפני מאות ואלפים מכל קצווי תבל מי הוא המשיח? אמירה שנאמרה בתור "אנוכי הרואה" עד לדרגא הכי נעלית שבזה - שזו היא הרי מעלתו של רבי, ראש בני ישראל.

לדעת שיש מלך

עד כ"ז אד"ר תשנ"ב, היה קל להיות חב"דניק ולהאמין שהרבי הוא מלך המשיח, כי כל הגילויים הוכיחו זאת. ראו את הרבי מה"מ בשיא תפארתו, מנהיג את כל העולם כולו, וכולם שואלים 'מה אומר הליובאוויטשער רבי על כל צעד ושעל, והרבי אומר מה לעשות בקשר לכל התרחשות בעולם. לא הייתה כאן אמונה ולא ידיעה, הייתה זו אמירה בלבד, כי זה הסתדר בשכל.

אפילו הכרית - למלך

מסופר על הרב המגיד ממעזריטש, שפעם שלח את אחד מתלמידיו לבית מרזח מסויים, ללמוד שם הוראה בעבודת ה'. נסע התלמיד לאותו בית מרזח ושמע איך גוי שיכור מספר לחברו שהוא חייב למלך מיסים והגיעו לביתו לגבות את חובו. מכיוון שלא היה לו כלום בבית, מלבד כרית מלוכלכת ומרופטת - עיקלו לו את הכרית. אני לא מבין את המלך - אמר השיכור לחברו - וכי אין למלך כריות? ואם אמנם אין לו, אז כרית כזאת מרופטת ומלוכלכת תעזור לו? ענה לו חברו הגוי: אינך מבין, וודאי שהמלך לא צריך את הכרית, המלך רוצה שתדע שיש מלך!

זאת הנקודה המרכזית בכל העבודה שלנו בעולם הזה - לדעת שיש מלך, לדעת שיש ריבונו של עולם. ואם ישאל השואל: וכי לשם כך צריך 'עבודה' מיוחדת? הרי

כל אחד שלא מרמה את עצמו יודע שיש ריבונו של עולם!?

התשובה לכך פשוטה: נכון, כל אחד יכול לומר שיש מלך, אבל לא כל אחד יודע באמת שיש מלך, ולא כל אחד יודע מהו מלך. כפי הסיפור הידוע, שכאשר חזר אדמו"ר הזקן מהרב המגיד, שאלו חותנו (שכידוע היה מנגד לדרך החסידות) מה למדת שם? אמר רבינו הזקן: למדתי לדעת שיש ריבונו של עולם. קרא חותנו למשרתת ושאל אותה האם יש רבש"ע, ואמרה וודאי שיש, ואמר לאדה"ז: נו, גם המשרתת אומרת שיש, ובשביל זה לא צריך לנסוע למעזריטש. אמר לו רבינו הזקן: היא אומרת, ואני יודע!

משמעות דבריו של רבינו הזקן יובנו לאחר שנעמיק קצת בסיפור הקודם: מדוע שלח המגיד את החסיד לאותו פונדק, והרי יכול היה לשלוח אותו לאדם מן השורה, שמשלם מיסים, שגם הוא מבין שיש מלך, וצריכים לשלם לו מיסים? ולכאורה, אדרבא: מי שמשלם יותר כסף, הרי הידיעה שלו על קיומו של המלך, גדולה יותר!

האמת היא, שאם הכוונה הייתה למלך כזה שמלכותו מתבטאת בגביית מיסים, מכיוון שהוא השולט והחזק - הרי מי שמשלם יותר מיסים, מכיר יותר במציאותו של המלך. אבל כאן מדובר במלך מסוג אחר לחלוטין.

ידוע, שכאשר נהרג הצאר, אמרו חסידים שכעת לא תהיה האפשרות להבין את המשל ממלך שמובא בתורת החסידות. לכאורה, גם לאחר מיתת הצאר היו עוד מלכים ושליטים אחרים? ההסבר הוא, שמלכותו של הצאר התייחדה בכך שהוא לא שלט על העם בכוח הזרוע (כמו סאדם ימ"ש), אלא שהעם הכיר בו שהוא בעל הבית האמיתי של המדינה, וממילא הכל שייך לו.

ולכן שלח המגיד את החסיד דווקא לאותו פונדק. כי כאשר אדם עשיר משלם כמה אלפי רובל למיסים, הוא לא מרגיש שהמלך הוא בעל-הבית על המדינה. הוא מרגיש כשותף בהוצאות המדינה, שהרי אחרי הכל הוא הנהנה מהמשטרה והצבא וכל שאר השירותים שהמלך מעניק, וכמו שהוא משלם על אחזקת ביתו, כך הוא משתתף באחזקת המדינה. אבל כאשר המלך לוקח את הכרית המרופטת, אז ניכר ומורגש בגלוי שהמלך הוא בעל-הבית, שהרי המלך לא צריך את הכרית כדי לשלם את המשכורת לצבאו, אלא אך ורק כדי להראות מי בעל-הבית. דווקא במקרה זה התגלה לפנינו מלך בטהרתו. ובמילים פשוטות: הגביר שמשלם מיסים - אומר שיש מלך, אבל אותו עני - יודע שיש מלך!

עומק לפנים עומק

בידיעת מציאותו של המלך יש ריבוי עצום של מדרגות, עומק לפנים עומק. ואם כך במלך בשר ודם - על אחת כמה וכמה בידיעת מציאותו של בורא העולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא אין סוף, ובעבודת ה' שבכל יום מגלים עוד עומק חדש בידיעת מציאות זו.

מסופר על רב סעדיה גאון, שמפני סיבה קיבל על עצמו גלות למשך זמן, והי' הולך מעיר לעיר עם אנשים עניים וכדו', תוך שהוא מסתיר כמובן את זהותו. פעם הגיע למקום אחד והתאכסן אצל בעה"ב עשיר שהי' מקבל כל אחד בסבר פנים יפות. גם את הרס"ג קיבל בנעימות וחביבות, בלי לדעת מי הוא. כעבור כמה ימים, נודע לו שאורח זה הוא רבן של כל בני הגולה הרב סעדיה גאון, נכנס בעה"ב לחדרו של הרס"ג ונפל לפניו ובכה וביקש סליחה ומחילה. הרס"ג לא הבין מה קרה, ואמר לו הגביר: רק עכשיו נודע לי שאתה רבן של כל בני הגולה וכו' ואילו הייתי יודע זאת קודם... אמר לו הרס"ג: הרי נתת לי כל טוב ממה שהי' בידך, ואם-כן מה זה משנה אם הייתי יודע מי אני? מה הי' בידך להוסיף? אמר בעל האכסניה: אילו מתחילה הייתי יודע מי אתה, הייתי עושה זאת יותר במסירות והתרגשות.

לאחר זמן אמר הרס"ג: אז למדתי דרך בעבודת ה', שהרי בכל יום אני מתעלה על ידי התורה והמצוות, ואני מכיר את הבורא היום שלא לפי ערך אתמול, ואם כן, העבודה של אתמול לא נחשבת כלל וצריך לבקש על זה סליחה ומחילה!

זהו גם הפירוש בביטוי שמופיע בתניא: "כל ימיו בתשובה"¹, ולכן כל העבודה בעולם הזה נקראת על פי חסידות "עבודת התשובה" - לא בגלל עבירות ח"ו, שעל זה בודאי ובודאי צריך תשובה דחוף ותיכף ומיד; אלא תשובה מלשון "לשוב", "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"². ממה התרחקנו, שאנו צריכים לשוב? מידיעת העניין הזה שיש מלך.

אם רק אומרים שיש מלך, הרי זה כאותו גנב שמנשק את המזוזה לפני צאתו

¹ (תניא פרק ל"א, ע"פ שבת קנ"ג, א'

² קהלת י"ב, ז')

למסע גניבות. גם הוא אומר שיש הקב"ה. "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא" - הוא קורא לקב"ה שיצליחו בגניבתו, ומבחינתו זה לא בא בסתירה למעשה הגניבה, כי את מציאותו של הקב"ה הוא אומר, ואילו את מציאות הכסף הקל שאפשר להשיג על ידי גניבה - הוא יודע...

לפי המוסבר בתורת החסידות¹, אחת הסיבות לירידת הנשמה לעולם הזה, היא כדי שתדע את האלוקות. טרם ירידתה, בהיותה בגן-עדן, נהנית הנשמה מזיו השכינה, ולגבי הארה מועטת זו ניכרת מציאותה של הנשמה. במילים אחרות: היא אומרת שיש אלוקות, אבל יודעת את עצמה.

כדי להמחיש את מהות הידיעה, מוח הדעת, מביאים משפיעים בהתוועדויות את המשל הבא: בשוב מסוים התגורר יהודי כפרי, עם-הארץ שלא ידע קרוא וכתוב, והחזיק בביתו מלמד שילמד את ילדיו. המלמד היה גם קורא עבורו את המכתבים שהיו מגיעים מידי פעם. פעם הגיע מכתב מהמשפחה של הכפרי ובו נכתב שאביו ל"ע נפטר. המלמד קורא זאת, וממשיך, ופתאום הוא רואה שהאיכר שוכב מעולף על הארץ. כמוכן שתכף עוררו, ואח"כ שאלו מה קרה? וענה, הרי קראת שאבי נפטר. ואמר המלמד: איני מבין, אני הוא הקורא, ואתה רק שמעת ממני בבחינת כלי שני, ואתה התעלפת ולא אני? אמר לו האיכר: הרי אבא שלי נפטר ולא שלך.

זוהי המחשה למה שאומרים: אומר, או יודע. בגן עדן מאיר לנשמה זיו השכינה באופן של "ידיעת המציאות", וזה כמו המלמד שקורא את המכתב והידיעה המעציבה, אך יש לו רק את ידיעת המציאות, למרות שהוא ידע זאת ראשון מכלי ראשון. והכפרי - אצלו זה ידיעת המהות. אמנם על ידי כלי שני, אך אין זה משנה כלל למהות הידיעה.

זווקא כשקשה...

לכן ירדה הנשמה למטה - שכאן ישנם מניעות והעלמות והסתרים על כל צעד ושעל, בכדי להגיע אחר כך לידיעה במהות הזיו בגן עדן, ויותר מכך - להגיע אחר כך לידיעת המהות האלוקית בביאת המשיח וכו'.

(ג) גרסת העין יעקב ברכות ס"ג, א'

(ד) לקוטי תורה ראה י"ט, ב'

וכמו במשל עם השיכור והכרית, כך בנמשל: כשאין הפרעה לעבודת ה', והוא בבחינת עשיר ברוחניות והכל מגיע לו בקלות - ניכר בגלוי המציאות שלו. זה הטבע שלו, זאת הרגילות שלו, ואין לו צורך בעבודת ה'. נעים לו לקיים את התורה והמצוות, וקיומם לא מהווה הוכחה שהוא יודע שיש מלך. רק כאשר קשה בעבודת ה', הוא עני ברוחניות וכל מצווה עולה לו במאמץ רב - אז ניכר בגלוי שהוא יודע את מציאות הקב"ה. כאשר למרות הקשיים הוא מקיים את התורה והמצוות - זאת ההוכחה שהוא יודע שיש מלך.

מסופר על אחד שבא לרבו לבקש ברכה לפרנסה, ואמר לרבו שאם הקב"ה ייתן לו כך וכך יערות - ייתן חצי לקב"ה. ואם ייתן לו כך וכך בתים - ייתן חצי לקב"ה. וכך מנה הלאה והלאה אפשרויות של הרחבה, ועל הכל אמר שייתן חצי לקב"ה (כמו כל אחד לפני שמגריל לוטו - מבטיח חמישים אחוז ואף תשעים אחוז לצדקה). ואמר לו האדמו"ר: ואם יהיה לך תרנגול אחד, תיתן מזה חצי לקב"ה? ושתק. ומה התברר? שזה היה כל הרכוש שלו: תרנגול אחד, ובזה התבטא כל המציאות שלו. ולתת מזה לקב"ה - זה כבר סיפור אחר.

העשיר הנ"ל שנותן כל שנה מיליון ויותר, זה לא מחדיר בו שיש מלך. מה שאין כן העני שלוקחים לו, באם הוא לא נותן מעצמו את הכרית - בזה מלמדים אותו שיש מלך.

זוהי המטרה בניסיונות שבאים מהעלמות והסתרים. הם מעמידים את האדם במצב כזה שהוא מרגיש עכשיו לחוץ - אם זה מענייני פרנסה או בריאות ח"ו וכדו' והיה רוצה שיעזבוהו לנפשו, ודווקא כעת דורשים ממנו: תניח תפילין, לך לשיעור, לך למבצעים, עזור לזולת. קשה לו עם זה כעת. הוא רוצה עכשיו לעסוק במה שנראה לו כעת חשוב ודחוף או מעניין, ועכשיו כל העולם והרכוש שלו בבחינת כרית מרופטת.

הוא עשוי לחשוב לעצמו: ריבונו של עולם, אני כל-כך לחוץ, טרוד, מבולבל ויגע, ומה כבר תרוויח מהתפילין או התפילה או התורה ועשיית טובה לזולת - הרי הם ייעשו תחת לחץ?! עדיף שתלך לכאלה שיש להם כל טוב וזמן ופנאי, ולא יפסידו כלום אם יעצרו עכשיו ויעשו את רצונך. והתשובה היא, שלא הקב"ה צריך זאת

אלא אתה צריך זאת, כדי שתדע שיש מלך. וזהו מה שכתוב "כי מנסה ה' . . . לדעת", ומפרש רבינו הזקן שאין הפירוש שהקב"ה ידע אלא שהאדם ידע.

אכן, דווקא ברגעים אלה מתבטא ה"שום תשים עליך מלך" כאשר הוא עושה את רצון ה' ברגש. ומצב זה, הרי זהו מצב של תחתון שבו נעשה דירה לו יתברך ומתבצע ה"נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". דווקא כאן הוא מגרד שכבה של 'אני' שמפריעה לידיעה שיש מלך. ועוד שכבה, ועוד שכבה, כך כל ימי חיך -עד להביא לימות המשיח, שאז נדע כולנו שיש מלך, כפי שנאמר "וראו כל בשר", "ומלאה הארץ דעה", "כי כולם ידעו אותי".

כיום, עם כל העבודה, הרי זה בבחינת אמירה ביחס למה שיהיה בביאת המשיח, שאז ידעו. זהו גם הביאור מדוע עד ביאת המשיח כל ההתקרבות שלנו לקב"ה נקראת אירוסין ורק בביאת המשיח ייקרא נישואין - כי ההבדל בין אירוסין לנישואין הוא, שלפני האירוסין אין שייך אפילו אמירה שיש לה בעל, אף שארבעים יום קודם יצירת הוולד כבר הכריזו זאת, אך זה בשמים. ואחרי האירוסין, כאן כבר אומרת שיש לה בעל, אבל רק לאחר הנישואין הרי זה בידיעה. היא יודעת ומרגישה שיש לה בעל, כידוע.

וכפי שמסופר³ שחסידים שאלו את אדמו"ר הצמח צדק מה ההבדל אם לומדים חסידות בזמן הגלות או לא לומדים, הרי בין כך כשיבוא המשיח כולם ילמדו חסידות? וענה שההבדל יהיה ב-אהה! והמשיל זאת למי ששומע קולות מאחורי הקיר ואינו יודע מה בדיוק קורה שם. ואחר כך כשהוסרה המחיצה הוא אומר: אהה! זה מה ששמעתי.

(ה) דברים י"ג, ד'

(ו) לקוטי תורה, ראה י"ט, ב'

(ז) דברים י"ז, ט"ו

(ח) מדרש תנחומא, נשא ז', א'

(ט) ישעי' מ', ה'

(י) ישעי' י"א, ט'

(יא) ירמיהו ל"א, ל"ג

(יב) שמועות וסיפורים ח"ב עמ' 143

כל הידיעה שלנו, לאחרי כל העבודה, זה עדיין כמו לשמוע את הרעש שמעבר לקיר, וכל רגע ורגע אנו נוכל לומר אהה! כי תוסר המחיצה.

כך גם מוסבר בחסידות מה שנאמר במגילה "קיימו וקבלו היהודים"⁷¹, ואמרו חז"ל⁷² שבמתן תורה רק קיבלו ובזמן המן קיימו. שואל אדמו"ר הריי"צ⁷³: וכי איך אפשר להבין זאת, הרי בזמן מתן תורה היו גלויים כה נעלים, ובזמן המן היו בבחינת "ואנכי הסתר אסתיר"⁷⁴, הסתר כפול ומכופל. ומסביר, שהיא הנותנת: בזמן מתן תורה, בגלל הגילויים הנעלים הרי זה כמו העשיר שיש לו ריבוי עצום ומדוע שלא ייתן למלך את המס? זה כדאי ומשתלם. אך בזמן המן שאין כלום ועם ישראל ה'ה נראה כשווה לקליפת השום, ובכל זאת עמדו בתוקף האמונה - דווקא שם ניכר ה'ה שיודעים שיש מלך. כי אחרת אין כל סיבה והיגיון מדוע עמדו במסירות נפש נגד כל חשבון הגיוני.

דווקא עכשיו!

עד כ"ז אדר תשנ"ב, ה'ה קל להיות חב"דניק ולהאמין שהרבי הוא מלך המשיח, כי כל הגילויים הוכיחו זאת. ראו את הרבי מה"מ בשיא תפארתו, מנהיג את כל העולם כולו, וכולם שואלים 'מה אומר הליובאוויטשער רבי' על כל צעד ושעל, והרבי אומר מה לעשות בקשר לכל התרחשות בעולם. לא הייתה כאן אמונה ולא ידיעה, הייתה זו אמירה בלבד, כי זה הסתדר בשכל.

האמונה ברבי מלך המשיח באותן שנים לא הגיעה מידיעה שחדורה בנפש, אלא מצד השכל. השכל, כידוע חי על נדנדה - פעם למעלה ופעם למטה, תלוי לפי מצב הרוח שמשתנה לפי מספר השעות שישן ולפי הארוחה שאכל ולפי מספר האנשים שהרגיזו אותו והיום ובאיזה דברים הרגיזו אותו, ועוד כהנה וכהנה מרכיבים שגורמים להיגיון להחליט על מה שמחליט.

אבל כיום לאחר כ"ז אדר ולאחרי ג' תמוז, כאשר אי-אפשר להבין את הכל עם

(ג) אסתר ט', כ"ז

(ד) שבת פ"ח, א'

(טו) ספר המאמרים תרפ"ז עמ' ק"י ואילך

(טז) דברים ל"א, י"ח

ההיגיון; ולהפך, נראה לכאורה שהעסק הוא בבחינת כרית מרופטת וכו', כאן היא ההזדמנות לתת למלך, לתת לרבי את מה שהשקיע בנו כל השנים מרגע קבלת נשיאותו, האכיל והשקה אותנו בדבר אחד ויחיד: הולכים לגאולה! וכבר הודיענו מי הגואל" והוא נמצא אתנו.

וכך נקבל אותו באמת!

אין תחליף למלך

ישנה רק בחירה אחת העומדת בפנינו - כיהודים וכחסידי חב"ד - הבחירה במלך. אין לבחירה זו תחליף אחר, כי "כולם מתחלפים ומלכא לא מתחלף" - כלומר, אין תחליף להתקשרות לקב"ה דרך הרבי. כי רק בדרך זו נוכל לדעת מה רוצה הקב"ה מאיתנו - ולא מה טוב עבורנו בעולם שבנינו לעצמנו.

פיקחות הבחירה במלך

במאמר הידוע ד"ה "ביום עשתי עשר", שאמר הרבי מה"מ ביום הולדתו י"א ניסן, מביא הרבי את המשל מהמדרש: המשל מדבר על המלך שבא לעיר, וכל אחד מהעם בחר לו מישהו מהפמליה של המלך. אך, ה"ה שם פיקח אחד שבחר את המלך בעצמו, והסיבה היא כי כולם מתחלפים, והמלך אינו מתחלף.

שואל על כך הרבי: מהי כאן הפיקחות המיוחדת, שבשלה מתארים את אותו אחד כפיקח? לכאורה רעיון זה שהמלך הוא החשוב מכולם והשליט על כולם - זאת מבין כל אחד, אם כן מדוע צריך האדם להיות "פיקח" כדי להבחין בכך? הרי גם מי שאינו מוגדר כבעל שכל וחכמה מיוחדת מבין את מעלתו של המלך, וזאת לאו

(א) ספר המאמרים מלוקט לק ד' קונטרס י"א ניסן

(ב) איכה רבה ג', ח'

דווקא משום שהוא פיקח, ומה היא הפיקחות המיוחדת שהוכחה בבחירה במלך?

הביאור בזה: אילו הבחירה במלך הייתה מצד הסיבות האמורות לעיל - חשיבות המלך או שליטתו הבלעדית, אין צריך להיות פיקח לשם כך. אך הבחירה של אותו אחד במלך הייתה בגלל שהמלך לא מתחלף.

פירושו: המלך הוא האמת היחידה הקיימת! כלומר, הבחירה במלך לא נבעה מסיבות אחרות ששייך לדון ולבחון גם אצל האחרים ולהסיק שהמלך הוא חשוב יותר מהם. כי כל הסיבות האחרות נובעות מחיפוש אחר הנהגות אישית ורווחים גשמיים או רוחניים.

הבחירה בתחליפים - הבחירה הרווחית

כלומר המעלה הראשונה של הבוחר במלך - שבשלה הוא נקרא פיקח היא: שהוא אינו מחפש נוחיות, הנאות ורווחים אישיים, אלא מבקש את המלך. הבחירה הזו במלך נובעת מתוך רצון להיות עבד המלך ולמלא את רצונו ולא מתוך חשבונות של רווחים אישיים. האדם יכול לבחור מלך מתוך מחשבה כי משתלם להיות בצד מסוים של המתחם כי זהו הצד המרוויח. אדם החושב בצורה כזו לא בחר במלך כי הוא לא מתחלף, אלא משום שהמלך הוא החשוב, החזק, השולט, ואצלו מקבלים יותר. אדם כזה יירתע מלחפש ולבחור את המלך באמת, כי אם המלך לא מתחלף - הרי בהכרח שאין צורך להחליף ולהתחלף ולחפש תחליף ותמורה. אלא יש להתבטל אליו ולמלא הוראותיו ללא שום ציפייה לתמורה או לשכר, כמו תהילה, יוקרה ומעמד. הפיקח הבוחר במלך מחפש תמיד להגיע לאן שהמלך רוצה שהוא יהיה, חשבון הרווחים שלו הוא על בסיס אחר לגמרי. הוא אינו מחשב תמיד מה הוא הרוויח כתוספת על מציאותו, על תכניותיו ועל הבניין שבנה, אלא דאגתו היא - מה המלך הרוויח ממעשי? האם מלאתי את רצונו?

אך, כפי הנאמר במשל, ישנו רק פיקח אחד. שאר העם בוחרים בשרים ובפמליה, הם אינם מוכנים להתחייב אל המלך באופן בלעדי. זאת משום שהם דואגים תמיד איך יראה העולם הפרטי שלהם, ולא איך ייראה עולמו של הקב"ה. זהו חשבון מוטעה הגורם לבחור בשר או במנכ"ל או אף באחד הנהגים של הפמליה המלכותית, "אני אתחבר איתו".

הבחירה בתחליפים - הבחירה הקלה

המעלה השניה של הפיקח אשר בוחר במלך, היא - הנכונות שלו להתאים את עצמו אל המלך, במקום לחפש איך להתאים את דרישות המלך אל עולמו. ושוב, זו היא הסיבה שרוב העם בוחר בשרים או בפמליה ולא במלך, משום שהם מתקשים לעבוד עם עצמם ועל עצמם. חשיבה כזו נובעת מכך שהאדם מעוניין להישאר כפי שהוא, ללא שום צורך להתבטל ולהשתנות בפני אף אחד, אפילו לא בפני המלך. להיפך, הוא מנסה לשנות את כל העולם לטובתו ולרווחתו. האדם סבור כי הוא יכול להישאר עם כל המציאות שלו, עם כל הרגליו ותכונותיו שנולדו איתם ועם כל ההנהגות שנהג בהם יותר משלושה פעמים ונעשו לו כנדר. הוא כל כך בטוח שדרכו היא הצודקת והיא הישרה, והטובה לעולם כולו בזה ובבא, עד כדי כך שהוא סבור שהוא לעולם אינו טועה, ואין לו שום צורך לפשפש במעשיו כי הם בודאי רצויים לבורא כל עולמים.

דרך כזו לא מחייבת אותו להחליף את הדעות, השקפות וההרגלים. מספיק רק לבחור אחד ש'זרום' איתי בדרך שלי, ובעזרתו אוכל לספור רווחים כל הזמן. בנוסף לכך, באופן כזה המציאות המתוכננת שלי היא זאת שתישאר, והיא תהיה המודל והעיגול שלתוכה אכניס את החידוש. כל מה שלא מתאים למסגרות שעשיתי לי במחשבה, בדמיון או ברצון, יישלח החוצה. אדם כזה מצדיק את עצמו ואומר - הרי: "בשבילי נברא העולם" - כדי לשרת את שאיפותיי ורצונותיי. לא כפי המפורש בחסידות¹ שבשבילי נברא העולם - פירושו שנבראה מסגרת שלתוכנה תכניס את עצמך. אלא האדם חושב ח"ו - אני הוא זה שבורא את המסגרת. וכשהוא אומר בכל בוקר "מודה אני לפניך", הוא חושב שהפירוש הוא - שאומר להקב"ה: תדע, אני לפניך. כלומר, אני עושה את המסגרת ואתה ה' תזרום איך שאני רוצה, לתוך העולם בצורה שאני רואה אותו.

להתאים את המחבת לדג

מסופר על דיג שהיה דג על שפת הנהר ומפעם לפעם הרים את החכה והוציא

ג) משנה סנהדרין ד', ה'

ד) שיחת ש"פ בראשית תשי"ז, ראה תניא ריש פרק מ"א

דג, בדקו לאורכו ורוחבו וזרקו לנהר חזרה. ושאלוהו מה אתה עושה? ואמר שיש לו בבית מחבת שמטגן עליו את הדגים, והוא בודק באם הדג לא מידי גדול, כי אם לא יכנס למחבת שלו אין לו צורך בו. אצל אותו דייג, העולם מוגבל לגודל המחבת, והוא לא מעלה בדעתו שאפשר לשנות זאת, כמו לקנות מחבת גדול יותר או לחתוך את הדג בהתאמה. כלומר, הוא לא מעלה בדעתו שהוא צריך לשנות משהו אצלו - אלא מנסה להתאים את המציאות למחבת הפרטי שלו.

כך נוהג אדם הבטוח בדרכו ובהתנהלותו, שאינו מוכן להרהר ולבחון מה רוצה המלך ממני. אדם כזה חושש לערוך חשבון נפש, כי אז המסקנות עלולות להראות לו שהוא חי חיי טעות, ועליו לערוך שינויים כל שהם בהתנהלותו ובהנהגותיו. קשה מאוד לאדם להודות בכך שהציור הדמיוני בו צייר את תפקידו בעולם הי'ה שגוי, זה מופרך מבחינתו לומר: טעיתי! גם לחלק את הדג באופן שייכנס חלקים חלקים לתוך העולם שלו - כלומר לעבוד בכיוון של "אורות דתוהו בכלים דתיקון" קשה לו. הוא מתעקש להשאיר את הדג שלם - הוא בטוח שהעולם שבנה לעצמו הוא מתוקן בתכלית התיקון, אצלו אין שום בעיה, הבעיה נעוצה בסובב אותו. אדם זה דומה לאותו שיכור שהתנדנד מצד לצד וטען שמשקה בכלל לא גורם לסחרחורת וחוסר שיווי משקל - עובדה היא שכשהמשקה נמצא בתוך הבקבוק הוא כלל לא מתנועע, אלא פשוט הרצפה עקומה ורועדת.

"קשוט עצמך" - תחילה

מסופר על חסיד שהתלונן לאדמו"ר הצמח צדק על כך שבקהילה שלו דורכים עליו, לא מצייתים לו ומבטלים אותו כלא הי'ה. אותו חסיד הי'ה בטוח שהצ"צ יתן הוראה וישלח מכתב למשפיע או לרב של אותה קהילה קדושה - שינהגו באהבת ישראל, ולא - יוציאם מכלל חב"ד. אך הצ"צ הפתיע אותו, ואמר לו: אל תתפשט בכל בית הכנסת, אז לא ידרכו עליך! מסיפור זה ניתן גם כן להבין את אותו המסר - אל תחפש לבחור בשרים המסמלים מחד - את רווחיך האישיים: הכבוד, היחס והמעמד. ומאידך - מגדילים את מציאותך ומשאירים אותך כפי שאתה.

הנהגה זו באה לידי ביטוי גם בחייו הפרטיים של האדם, כאשר הוא נתקל בבעיה

(ה) שיחת כ"ח ניסן תשנ"א

(ו) קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט מאמר "וכל בניך" אות ה'

מסוימת, הוא אינו מחפש היכן הוא טעה, אלא מאשים את כל העולם. אין עולה בדעתו כלל וכלל לבדוק במה הוא טעון שיפור, משום שאיך יעלה בכלל על הדעת שהוא טועה. איך הוא יכול לטעות? הס מלהזכיר! אפילו בחלומותיו השחורים ביותר הוא לא ידמיין שהוא טועה! אלא מחפש הטעויות בנסיבות שלא תלויות בו. לכן הוא תמיד ממליץ לאחרים לשנות את דרכם ולתקן את עצמם, בעוד שהוא חש חסין מכל טעות או שגגה.

הסגולות ה'מצילות' מעבודה עצמית

בעקבות כך נוצרת תופעה, שכאשר אנשים נקלעים לצרה - הם אינם מחפשים מה עליהם לשפר ולתקן בעצמם, אלא הם מעוניינים לצאת מן המצוקה ולהישאר בתבניתם המקורית בלי לשנות דבר. לכן הם פונים לחפש כל מיני סגולות, תפילות ובקשות - שנאמרו ונקבעו ע"י גדולי ישראל בדורם, וחושבים שזה יצילם. הדבר דומה לאדם שאינו מטפל בשורש המחלה שלו אלא נוטל רק משככי כאבים - כדי שלא יחוש בייסורי המחלה, אך האמת היא ששורש הכאב קיים בתוכו במלוא עוצמתו והוא צריך לטפל בבעיה ולרפא אותה כדי להפטר מן הכאב.

כגון כאשר האדם אינו מוצא את זיווגו, הוא לא חושב כלל: מה אני צריך לשפר בעצמי כדי שאהיה מוכן לראוי לקבל את זיווגי? אלא מחפש סגולות שונות שיסייעו לו למצוא את זיווגו ללא עבודה עצמית כלל! כמו שמספרים אודות בחור ישיבה מבוגר, שראש הישיבה שלו פגשו כשמצב רוחו בשפל, ושאלו מה קרה? אמר הבחור: אני כבר בחור מבוגר, והייתי 40 לילות בכותל בתפילה ועדיין לא נושעתי. אמר לו ראש הישיבה: שמע לי, אל תלך לכותל בלילות, אלא תבוא יום אחד ללמוד כראוי ב"סדרים" בישיבה - ואני מבטיח לך שידוך... דוגמה אחרת ניתן לראות אצל אדם שלא מוצא שפה משותפת עם זוגתו או עם המעביד שלו וכדומה, הוא מחפש איזה פרק תהילים שיעזור לו בזה. נכון, אמירת תהלים עוזרת תמיד לכל בעיה! אך אתה צריך לבדוק: מה הבעיה כך? במה אתה אשם במצב הנוכחי? וכשתתקן את הפגם שלך הגורם למצב זה אזי הכל ישתפר.

כשפונים לרבי בבקשת ברכה או עצה אין הדבר דומה לפניה לאף רב, צדיק או מקובל כל שהוא. זאת משום שדרך חב"ד דורשת עבודה ויגיעה בכוח עצמו. קבלת הברכה מהרבי מותנית ותלויה בדרך כלל בשורה של מעשים שהאדם צריך לבצע. החל מההכנה לכתיבה לרבי - אמירת חת"ת, לימוד חסידות, עריכת חשבון נפש,

נטילת ידיים, קבלת החלטה טובה וכו' - אשר כולם הם מעשים שנועדו לסייע לאדם לתקן את ה'כלי' ולהעמידו בצורה מתאימה לקבלת הברכה. אף לאחר קבלת הברכה מן הרבי, אין האדם יכול לנוח בשלווה על מקומו ולצפות שהנס יתרחש מעצמו, ברוב המקרים דורש הרבי לבצע, לשפר ולשנות כדי לקבל את השפע. כפי שניתן לראות ברוב אגרותיו של הרבי, אשר ביחד עם הברכה לבריאות, פרנסה, נחת, שלום בית וכדו', כותב הרבי ומעורר על הוספה בלימוד, בקיום, בקירוב אחרים וכדו'. כלומר, ברכת הרבי מלווה תמיד בדרישה לשינוי ולשיפור. הרבי כאילו אומר לפונה אליו - בחרת במלך - תוכיח שאתה עבדו ומלא את הוראותיו. כפי שאמר הרבי שברכה דומה לגשם, ואם לא חרשו וזרעו קודם לכן - אזי לא יצמח שום דבר שם, אך "הזורעים בדמעה - ברינה יקצורו".

שלוחי אדוננו - בוחרים במלך

נקודה זו, היא המהווה את הרעיון המרכזי של מאמרו של הרבי ביום הולדתו - הבחירה במלך ובעבודתו, ולא הבחירה בתחליפים. אנו, בתור חסידי חב"ד מחפשים ובוחרים את המלך נטו, ולא את הרווחים שנקבל בתמורה לכך שנתרום לו מזמננו ומעבודתנו. פירוש: על האדם לבדוק כל העת מה עלי לתקן ולשנות עוד ועוד בעצמי, במידותיי ובהנהגותיי. כי כל מה שמתרחש בד' אמות שלי וכל מה שנופל לידיי - בא מהמלך בכבודו ובעצמו. וכל דבר בו אני נתקל במהלך חיי, מכוון על ידי המלך - בכדי שאשנה מדרכיי, מדעותיי ומההרגלים שלי - על מנת שאוכל לבחור במלך.

כל יסודו של מפעל השליחות שקיים בחב"ד בנוי על בחירת המלך, עלי לצאת מעצמי ומעולמי ולכנות את עולמו של הקב"ה. אם האדם חושב שתפקידו בעולם הוא לעשות רק מה שנוח לו - ואפילו אם זו נוחות רוחנית לכאורה, אזי: אין כמו לגור בכני ברק, בירושלים ואלעד, אין כמו לשלוח את ילדנו למוסדות סטרייליים לגמרי - שאף אחד מהתלמידים והתלמידות שם אינו יודע מה זה אינטרנט, טלוויזיה, אמ.פי. ושאר מרעין בישין. אם האדם אינו בוחר במלך ואינו מחפש לעשות את רצון המלך, אזי אין שום סיבה שהוא יילך להפיץ תורה או חינוך ליהדות, מבלי להבטיח את

(ז) אגרות קודש כרך ה' אגרת שמ"ג

(ח) תהילים קכ"ו, ה'

עצמו בתשלום הגון ע"י חוזה מפורש.

פרופסור מסוים הרצה בפני שליחי הסוכנות, ושאלם: האם מישוהו מכם מוכן לצאת לשליחות למשך שנים בלתי מגבלות? ענו כולם במקלה: "לא". האם מישוהו מכם מוכן לצאת לשליחות, בלי לסכם קודם לכן על תשלום והטבות כתובות בחוזה תתם ע"י עורך דין? ושוב התגובה הייתה: "לא ולא". הסבירו לו אותם שליחי סוכנות: אנו יוצאים לשליחות למספר שנים בכדי לאגור כסף, שנוכל אח"כ להתבסס כל אחד במקום אשר בו יהיה לו נוח ונעים לגור ולחיות. אמר להם המרצה, תתפלאו לשמוע שישנם כאלו שיוצאים לשליחות בלי כל סיכום, לא בע"פ ולא בכתב, ובלי קביעת זמן לפרישה, אלא עד מאה ועשרים שנה. הקהל המאזין לא נטה להאמין לו, ואז אמר להם המרצה: זהו דבר שקיים רק אצל חסידי חב"ד.

בפרט, בולט הדבר אצל תלמידי ישיבות תומכי תמימים בכל מקום שהם, המתחנכים על הפירוש החסידי לפסוק: "אנא ה' כי אני עבדך" - את המילה "אנא" מפרשים כ"אנה" - לאן? להיכן תשלחני ה'? ומה תרצה ממני? "כי אני עבדך" - בחרתי במלך. חסיד חב"ד אמיתי מתחנך מצעירותו לתת מעצמו יותר ויותר. וכבר בבחרותו או בבחרותה יוצאים לשליחות, אם זה לסייע לבית חב"ד או לשליח באיזה מקום שהוא, אם זה להתמסר למוסד חינוכי על מנת לחזק את התלמידים הלומדים שם, ואם זה לארגן קייטנה או שיעור. והכל בלי הבטחה שיקבלו תשלום, ואף אם הובטח תשלום הרי זה תשלום מזערי. ברוב המקרים מדובר בהתנדבות מלאה לסיוע בהפצת תורה וחסידות ללא תשלום כלל. חוסר התמורה הגשמית איננו מפריע לאותם נערים ונערות להתנדב בפעם הבאה שוב, דבר שנראה בעיני העולם כ'פראיירים', טיפשים ותימהוניים. אך חסיד חב"ד לא מבין מה הפלא בכך, והרי לא יכול להיות אחרת - אם בוחרים במלך, אי אפשר להתנהג אחרת. הרי הבחירה במלך היא לא בשביל לקבל תמורה ותחליף, אין בבחירה זו שיקול של רווחים ושכר, אלא רק ידיעה שזהו רצונו של המלך, ולכן כך צריך לנהוג.

להתקשרות למלך - אין תחליף

לכן, כשחסיד חב"ד זקוק לישועה, לברכה ולהצלחה וכדומה, הוא לא ינסה לחפש מענה באף מקום אחר, לא ע"י אדמו"ר, רב או באבא, או כל מיני סגולות ועצות,

אף שהן מופיעות בספרים של גדולי ישראל. אלא הוא יפנה רק להקב"ה - דרך הרבי מלך המשיח. אם באמצעות אגרותיו של הרבי מה"מ, או דרך "עשה לך רב" שיורה לו מה הרבי ה'ה חפץ בכגון זה. זאת משום שהוא יודע שהרבי הוא ראש בני ישראל והוא הממוצע המקשר בין הקדוש ברוך לנבראים. אם האדם הולך להתייעץ ולהתברך מכל מיני תחליפים - הוא מפסיד את ההתקשרות למקור החיות - אל הראש. כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בתניא' - שיניקת וחיות נפש רוח ונשמה של כל חלקי עם ישראל הן מראש בני ישראל.

כפי המסופר¹ על החסיד ר' בנימין קלעצקער, שהיה חסיד של האדמו"ר הזקן. פעם הגיע רבי שלמה מקרלין בשליחות אל את האדמו"ר הזקן, וכשסיים את שליחותו שלח אדמו"ר הזקן כמה אברכים ללוותו - ביניהם היה החסיד ר' בנימין קלעצקער. במשך הזמן שבו ליווה ר' בנימין את רבי שלמה הוא ראה אצלו הנהגות מיוחדות בעבודת ה' ומופתים גדולים ועצומים שגרמו לו להתפעלות גדולה. כשהגיע זמנו להיפרד, עיכבו רבי שלמה, גילה לו סודות נפלאים, והפציר בו להישאר אצלו. אך למרות זאת אמר ר' בנימין לרבי שלמה מקרלין: "פאן טא פאן - נא ניע מאי, חלאפיץ טא חלאפיץ - נא ניע טוואי" (=האדון הוא אדון - אבל אינו שלי, העבד הוא עבד - אבל אינו שלך). כלומר, למרות גדולתו וכוחו הנעלה של רבי שלמה - אדון - רבי הוא איננו, ור' בנימין מחפש מלך אמיתי כדי להיות עבד אמיתי.

יצא מכך, כי ישנה רק בחירה אחת העומדת בפנינו - כיהודים וכחסידי חב"ד - הבחירה במלך. אין לבחירה זו תחליף אחר, כי "כולם מתחלפים ומלכא לא מתחלף" - כלומר, אין תחליף להתקשרות לקב"ה דרך הרבי. כי רק בדרך זו נוכל לדעת מה רוצה הקב"ה מאיתנו - ולא מה טוב עבורנו בעולם שבנינו לעצמנו.

כפי המסופר אודות חסיד, ששאל את אדמו"ר הרש"ב האם למכור את הבהמה שלו. התפלאו עליו חבריו, וכי זוהי שאלה שצריך בשבילה את הרבי? יותר מתאים היה שתשאל יועצי השקעות, המבינים בכלכלה או בחקלאות... ענה להם אותו חסיד: אני רוצה לדעת מה רוצה הקב"ה, ואת זה יודע רק הרבי הרש"ב.

(*) תניא, פרק ב'

(יא) ליקוטי דיבורים חלק א' ליקוט ה', ל"ד

לדעת שיש מלך!

ידוע הסיפור על אחד מתלמידי המגיד אשר נשלח לבית מרזח לראות ולהחכים בעבודת ה'. ראה אותו חסיד איך שיכור אחד אומר לשני: איני מבין את המלך, היום בא אלי פרש מהמלך ודרש ממני תשלום מס, אך לא היה לי בבית שום חפץ מלבד כרית מרוטה, מלוכלכת ומסריחה. מבלי לחשוב פעמיים, לקח אותה הפרש במקום המיסים. ומתפלא אני, וכי למלך אין כרית? וכי הוא יישן על הכרית הזאת? ענה לו חברו: אין אתה מבין, המלך לא צריך את הכרית שלך, המלך רוצה שתדע שיש מלך!

בפרט כעת, בזמן ש"הנה הנה משיח בא"², וכל החידוש בביאת משיח הוא" להכניס את הא' ב'גולה' - פירושו לבחור במלך. עלינו לדעת כי אנו מצווים לחפש איך להכניס את המלך לכל פרט ופרט הבא לידנו ולקראתנו בזמן הגלות. כי את הא' של הגאולה נראה בכירור גמור בביאת והתגלות המשיח, אך כבר כעת אנו לומדים איך - ולו במקצת, להתרגל לחיות עם המלך בלבד.

(ב) ליקוטי-שיחות כרך כ, עמ' 234
(ג) דבר מלכות אהו"ק תשנ"א ועוד

"וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב"

כל אחד צריך לבדוק את עצמו מיום ליום ומרגע לרגע, עד כמה נקלט אצלו מהו העיקר ומהו הטפל. וסימן יהא מסור בידו - שאם העיקר יקר בעיניו, יהא קשור ומסור אליו עד לבלי יכולת להיפרד ממנו כלל.

שמחה - על מה ולמה?

באחת השיחות^א - אולי המפורסמת ביותר מבין שיחותיו של הרבי הריי"צ - שואל הרבי נ"ע על פסוק מהפטרת שמיני עצרת, הלקוחה מתפילת שלמה המלך שאותה הוא מסיים במילים: "וביום השמיני שילח את העם... וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב".^ב שאלתו של הרבי מתייחסת למילה "אהליהם", והוא תמה על שהנביא מתאר את בתי השבים מבית המקדש אחרי חג הסוכות במינוח אוהל - שהוא ארעי ורעוע.

הרי תקופתו של שלמה המלך היתה תקופה מאושרת, בה לא חסר לעם ישראל דבר בגשמינות. יש להניח שפרט לגפן ולתאנה המתוארים בספר מלכים, ה'ה לכל אחד מהם גם בית מבוסס ומסודר היטב. אם כן, למה נאמר "וישובו לאהליהם"?

בתשובתו מביא הרבי הריי"צ את הסיפור אודות היהודי שהתבקש על ידי הבעש"ט

א) לקוטי דיבורים ליקוט י"א שמע"צ ושמח"ת תרצ"ו

ב) מלכים א', ח', ס"ו.

”וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב”

למסור בדרכו לביתו פרישת שלום למגיד ממעזריטש. הלה נדהם כשהגיע לביתו של המגיד ונוכח לראות את העניות השוררת בו. אפילו שולחן ומיטות לא היו שם בנמצא, ובולי עץ שמשו כרהיטים. כשהשמיע את השתוממותו באוזני המגיד, באומרו שגם הוא עצמו אינו עשיר, אך בכל זאת יש בביתו שולחן, כסאות ומיטות לילדים, ענה לו הרב המגיד: ”אכן, בבית המצב אחר לגמרי. בבית זקוקים לשולחן, כסא, מטה ומנורה”.

במילים אלו הביע המגיד את התחושה שהעולם הזה אינו הבית. הן גם מסבירות את סיבת ההתבטאות בפסוק במילים ”וילכו לאהליהם”, ולא וילכו לבתיהם. אמנם עם ישראל בימי שלמה חי בעשירות, בבתים ”מסודרים” היטב. אך בבואם לבית המקדש ובראותם אלוקות, הגיעו לידיעה מוחלטת שגשמיות איננה הבית. הבתים המטופחים והמעמד הגשמי - אינם אלא אוהל ארעי בלבד.

נשאלת השאלה: אם השהות בבית המקדש פעלה אצלם את התחושה שהעולם הזה הוא מעבר זמני בלבד, מדוע היו ”שמחים וטובי לב”? מה היא סיבת השמחה, וממה היא להם כל כך טוב על הלב? הרבי הריי”צ משיב: השמחה הגדולה היתה מהכרת האמת. מההבנה האמיתית שהרוחניות היא העיקר.

הפסוק אומר שהם שבו עם שמחה וטוב לבב, כאילו היתה זו צידה לדרך שנקנתה במקדש ונצררה באמתחתם לשימוש בתקופה שלאחרי השהות בירושלים. כי ה”צידה” הזו - היכולת להבחין בין עיקר לטפל, היא התכונה החשובה ביותר שבה צריך האדם להצטייד בעת צאתו לעיסוקיו הגשמיים.

אמת המידה היא תורת החסידות

מסופר על ר' זושא ווילימובסקי ע”ה, אשר בהגיעו לארץ ישראל התלבט היכן ללמוד. הוא פנה לר' משה דובינסקי ע”ה, ושאלו אם ללמוד בתומכי תמימים או בשיבה אחרת, לא חסידית. ענה לו ר' משה: בשיבה שאינה חסידית, תמצא את רוב רובם של התלמידים שוקדים בתורה יומם ולילה ומיעוטם - עוסקים בכל מיני ענייני עולם הזה. ברם, הרוב - מקנא במיעוט... בתומכי תמימים, אולי תמצא אחוז קטן יותר של כאלו שלומדים תורה ללא הפסקה, ביום ובלילה, ואולי יש קצת יותר מאלו העוסקים בעולם הזה, אך שם מקנאים הולכי הבטל בלמדנים. לכן - לך לתומכי תמימים!

כי מהות חייו של יהודי ובפרט של חסיד, נקבעת לפי הטפל והעיקר שלו. לכל אחד יש סולם עדיפויות, ובו הטפל בתחתית הסולם והעיקר בראשו. השאלה היא מה מגדירים בצד הנקרא טפל, ומה מגדירים בצד הנקרא עיקר. יש הוראות בנידון בשולחן ערוך ובתורה הנגלית. אך על פי דרך החסידות, שיקולי הדעת הללו מקבלים מימד והערכה אחרים.

על פי נגלה עלול להצטייר מצב שהגוף החומרי וכל מה שהחומר הזה צורך ורוצה, הוא אומנם לא העיקר, אך לא טפל ממש - אלא טפל למה שיותר חשוב ממנו, וגם עיקר לגבי מה שפחות ממנו בערכו. זאת משום שסוברים שהיות וישנה חובת השתדלות בעשייה בעולם, אזי בעקבות כך ישנה חשיבה להשקעה בגוף - כלומר הוא אינו אפס. בשל כך ניתן לראות אנשים רבים 'המהדרים' במילוי חובת ההשתדלות - להתעסק בעבודה, בחומר ובלבנים - בהתלהבות רבה.

אך כשלוּמדים חסידות מצטיירת תמונה אחרת לגמרי: שהעולם הוא אפס ממש, וכל מציאותו היא רק בשביל להביא תועלת בעבודת ה'. אם כן אין כלל וכלל מקום וחשיבות למשהו חומרי. ההבנה הזו מביאה לכך שההשתדלות הגשמית תיעשה בגישה של 'אין ברירה', מתוך ידיעה שהמשקיע בה את דעתו ושכלו וממונו וכו', הרי הוא רודף אחרי האוויר - אחרי הכלום.

ר' חיים שאול ברוק ע"ה, המשפיע הידוע, היה נוהג לבטא את הגישה החסידית בצורה ברורה ונחרצת. לדוגמא: פעם, בערב יום כיפור - הבחין באחד מבניו, כשהוא ממחרר ללכת לאיזשהו מקום. כששאלו להיכן הוא הולך, התחמק אותו בן. לאחר ששאלו שוב ושוב, גילה לו שהוא מתכוון ללכת עם ילדיו לאחד ה"גדולים" על מנת לבקש ברכה.

שאל אותו ר' חיים שאול: מה טיבו של אותו גדול? האם הוא יפה תואר או בעל גוף גדול וכדו'? השיב לו בנו שהוא נמוך קומה. אם כן - שאלו - אז מה המיוחד בו? וענה שהוא גדול בתורה ויש לו כוח התורה. אמר לו אביו: אם כן - אז בסדר. כי חששתי מפני המסר לצאצאיך שלא יחשבו שגוף יפה או כוח גשמי רב זהו העיקר בחיים, ועל כן אתה הולך לבקש ממנו ברכה. אך אם הסיבה לפניך אליו היא כוח התורה שבו, אם כן המסר לצאצאים הוא טוב. ורק זאת אבקשך, שתאמר להם שהוא גם "א חסידישער איד" ויודע דא"ח וכו'. נדהם הבן והשתומם: אבל אין זה נכון! אמר לו ר' חיים שאול: גם זה שיש לו כוח התורה - אין זה אמת, כי אינו לומד את פנימיות

התורה. אלא מאי, אתה משקר לילדים, אז תשקר גם במעלות אלו...

ההבחנה - מרגע הקימה בבוקר

עד כמה חשוב לעשות את ההבדלה בין עיקר לטפל אפשר להיווכח מהעובדה שזה הדבר הראשון שהאדם מצווה לעשות ברגע שהוא פוקח את עיניו בבוקר. ברגע שאדם מתעורר, הוא מצווה לומר "מודה אני" - לפני כל שאר העיסוקים, אפילו בלא נטילת ידיים. דבר ראשון יש לומר תודה לה' יתברך שהחזיר את הנשמה, ובנוסף - "שהחזרת בי נשמת" - ולא החלפת אותה באחרת, טובה יותר או פחות.

אבל אמירת מודה אני אינה רק הבעת תודה. היא באה לעשות סדר בסולם העדיפויות של האדם, ולכן קודם אומרים מודה ואחר כך אומרים אני, ולא אני מודה. זאת אומרת, שדבר ראשון יש נשמה - שעליה הוא מודה, ואותה הוא - האני, לוקח כדי לעבוד ולנצל את היממה הבאה, עד לקבלת הנשמה ביום שלאחריו וכן הלאה והלאה.

אם אמירת ה'מודה אני' היתה רק לשם אמירת תודה רבה, כי אז ה'ה מתאים שקודם האדם יקום ממיטתו ויתלבש, יתרחץ ויסתדר ויאכל וישתה. רק אחרי שיראה שהכל ב"ה על מקומו - כל המערכת מתפקדת כמו שצריך, אזי מתאים לומר תודה רבה. לפי גישה זו מתאים אולי לומר תודה רבה רק בסוף היום.

זה מזכיר את מה שאמר אחד הטבחים בישיבה בלוד - שה'ה רווק מבוגר, שבור ורצוף מאימי השואה - כשאחיו נה'ה חתן. הוא לא ברך את אחיו שהשתדך - כמקובל - בברכת 'מזל טוב'. כששאלו אותו מדוע, אמר: איך אומר לו מזל טוב? מי יודע אם באמת שפר עליו מזלו? אחרי שיתחתן, ויעברו כמה וכמה שנים וייוולדו לו ילדים והכל יה'ה מוצלח, אומר לו מזל טוב!

אמירה זו מעלה גיחוך, אך יש לה בסיס הדומה מאד לחשיבה הגורסת אמירת מודה אני בסוף היום: אם יה'ה היום מוצלח, כלומר - אם אני אפיק ממנו תועלת - אגיד תודה. לעומת זאת, מובן, שאמירת מודה אני עם פקיעת העיניים היא קביעת עובדה שהעיקר זה לא אני, אלא הנשמה שבקרבי.

כל החיים כמו "ישיבה-בחור"

אחרי הודאה ב"מודה אני" בתחילת היום, ישנו המשך לעקרון זה של עליונות הנשמה וטפלות הגוף בהמשך התפילה. כל אריכות התפילה נועדה בעצם על מנת לקבוע את ההכרה הזו היטב בנפש, על ידי הבנת התיבות בתפילה, בפרט אצל מי שמבין את הדברים על פי הפירושים החסידיים שבהם, ובמיוחד אצל מי שמסוגל להתבונן בגדלות הבורא ובאפסיות הנבראים.

יש גם מספר הנהגות בתפילה אשר מסייעות לאדם להגיע להכרה זו. למשל - בפסיעות שאחרי שמונה עשרה פוסע ברגל שמאל, כי קשה עליו הפרידה מן המצב של עמידה לפני המלך. או כשחולץ תפילין של ראש שהיה צריך להיות חבוש בהם כל היום, ורק מפני מצב הדור הוא חולצם, ועל כן עושה זאת ביד שמאל. אם משים האדם את ליבו למשמעות ההנהגות, הוא קובע בליבו את ההבחנה בכך שזמן התפילה, שבו הוא מחובר לקב"ה, הוא העיקר - ועסקי החולין שלאחריו הם טפלים לגמרי.

ר' חיים שאול ברוק, בדברו על-כך שלימוד התורה הוא העיסוק העיקרי והבלעדי בחיי היהודי, היה מזכיר את הנאמר בקיצור שולחן ערוך אודות האופן שבו צריך לומר את המילים בתפילה: "ואנחנו לא נדע מה נעשה". ההלכה היא, שאת המילים "ואנחנו לא נדע" אומרים בישיבה, ואת המילים "מה נעשה" אומרים בעמידה. בליובאוויטש - כך סיפר - היו מפרשים את הכוונה הפנימית של הלכה זו כך: כשנמצאים בתקופת הלימוד בישיבה - הרי הכל צריך להיות סביב דבר אחד: תורה ועבודת ה' ואין שום היתר - "לא נדע", לחשוב אודות "מה נעשה". אך בתקופת העמידה - זאת אומרת כשנעזוב את הישיבה לצורך בניית בית וכו' אז נתעסק עם ה"מה נעשה".

ר' חיים שאול הדגים בדרך חייו את ההתייחסות הזו. לדוגמא - ביום נישואי בנו ישב בבית המדרש ולמד, וכשבאו להודיעו שבנו מחכה לילך לחופה, וסגר את הגמרא מתוך אנחה: אה... צער גידול בנים! כלומר, בשעת הלימוד שהיה מוקד חייו, התנתק מכל הנעשה בעולם בבחינת "ואנחנו לא נדע", עד כדי כך שעזיבת

(ד) דברי הימים ב', כ', י"ב

(ה) מג"א ס"י קל"א סק"ד בשם האריז"ל

הגמרא או ספר החסידות לשם הכנסת בנו לחופה נחשבה אצלו לחלק מצער גידול בנים!

שדה הקרב של היצרים

על נושא זה של מיהו העיקר ומהו הטפל - סובבת והולכת מלחמת היצרים. זה התחיל מיעקב ועשו כשהיו עדיין במעי אמם, לכן נאמר על זמן זה "ויתרצצו הבנים". כבר שם נלחמו האם לצאת לבית מדרשו של שם ועבר או ח"ו לפתחי עבודה זרה.

אך, לא מספיק לדעת מה הוא העיקר, אלא יש לעסוק בו בחיות וברצון. אם ההתייחסות אל העיקר היא בקרירות ובאדישות, אין ערובה לכך שהאדם לא יפזול אל שטח הטפל - הקורץ לו מרחוק באורות זוהרים. רעיון זה מובע באימרה "לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים". זאת אומרת על ידי שירושלים - ההנהגה של 'יעקב' ביראת שמים, חרבה - אין בה טעם וחיות - היא יבשה, אז נתמלאה צור - יש ל'עשיו' מה לומר, ודבריו עושים רושם, חלילה.

יחסי הגומלין בין העיקר לטפל מזכירים את עקרון הנדנדה: כשזה למטה - זה למעלה, וכשזה למעלה - זה למטה. אך לנדנדה יש יתרון - יש בה מצב ביניים שבו שני הצדדים הם באותו גובה. אך במלחמת היצרים אין מצב כזה, כי אין אמצע, אין שייכת שום שותפות בין הצד החיובי לשלילי. כפי שהמשילו את ההתמודדות לרכיבה באופניים, שאין שייכת בו עמידה במקום אחד, כי נופלים מיד.

הטעם לכך הוא, כפי שאומר האדמו"ר הזקן בתניא¹, שהיצר הרע מתחיל בדיוק בנקודה שבה פוסקת הקדושה. לכן הוא נקרא "סטרא אחרא" - צד אחר, לא צד הפכי אלא צד אחר. ברגע שאין זה צד הקדושה, הרי הוא כבר שייך לצד השני. על כן כשרוצים לדעת האם הדבר מגיע מהיצר הרע, צריך לבדוק האם יש קדושה בדבר. ברגע שרואים שהקדושה איננה - הרי זהו סטרא אחרא, אין צד ביניים.

(1) בראשית כ"ה, כ"ב.

(2) פרש"י בראשית כ"ה, כ"ג.

(3) תניא, פרק ו'

לכן המלחמה של יעקב ועשיו החלה כשעוד היו במעי אמם, הם נלחמו על השליטה בעולם מהשנייה הראשונה שבה יגיוחו מבטן. ענין זה מתאים לרעיון המובע באמירת "מודה אני" תיכף שנעור, ולפני שאומר אני כבר אומר מודה, כי אין מצב ביניים שבו מתווכחים מי ימשוך ולהיכן.

מזלג - מה הוא אומר

רעיון דומה אמר אדמו"ר הרש"ב: המאכל - לפני שתקעו בו את המזלג, הרי הוא קליפת נוגה, וברגע שתקעו בו את המזלג, כבר קובעים האם יעלה לקדושה או ירד לג' קליפת הטמאות. לכאורה, נראה שהרבי רש"ב אומר שיש מצב ביניים - בו נמצא המאכל כל עוד לא תקע בו יהודי את המזלג. אך זו טעות, כי גם קודם לכן הרי הוא קליפה - קליפת נוגה.

קליפה זו יוצרת רושם מוטעה שהיא "ממוצע", מעין "פרווה" - סתמי, לא בשרי ולא חלבי - אך אין זה כך. העובדה שבקליפת נוגה מעורב גם טוב, היא המשחדת אותנו וגורמת לנו לטעות ולחשוב שהיא "שטח ניטרלי". האמת היא שהיא קליפה, ועלינו - בתקיעת המזלג - לברר ממנה את הטוב ולאבד את חלק ה"סטרא אחרא" שבתוכה.

כל נברא בעולם מקבל חיות מאחד משני הצדדים - או מרשות הקדושה, או מרשות הסטרא אחרא, ואין משהו שלישי - שהוא לא זה ולא זה. לכן הגישה הראשונית לכל דבר - מעין 'תקיעת המזלג' - צריכה להיות בבדיקה מה שייך לצד הקדושה, ומה שלא - האם אפשר וצריך לבררו.

דבר המקבל חיות מן הקדושה, פירושו שהעיקר בו הוא הכוונה והמטרה הערכית - האלוקית שבעבורה נברא. אם ח"ו כוונת האדם היא רק לצורך קיום גופו, אזי אין במעשה זה מטרה אלוקית. למרות שיש מטרה ערכית באכילה - שהיא צורך הקיום של האדם הנברא, המוכרח את המאכל ובלעדיו אינו יכול להתקיים. ומה יכול להיות חשוב יותר מלקיים את חייו של הנברא? אף על פי כן, אומר האדמו"ר הזקן: שזוהי קליפה וסטרא אחרא. אך, אם כוונתו בעת האכילה היא לקיים גוף של

(ט) ספר השיחות תרצ"ז עמוד 218

(י) תניא, פרק ז'

יהודי - עם כל המשמעויות הקשורות בקיום יהודי, זו מטרה רצויה וקדושה. אשר לכן תחילת היום אצל יהודי היא התפילה כדי לקבוע בנפש לשם מה הוא חי, נושם, אוכל וכו’.

מה שחשוב באמת - לא שוכחים

אולי לכן - לשם קביעת סולם הערכים הנכון - נוהגים לירוק בסיום התפילה בעת שאומרים ”שהם משתחווים להבל ולריק”. כתוב שהטעם לזה הוא כדי שלא להנות אפילו מהרוק שמתהווה מאמירת המילים הללו”. עד כדי כך צריך להגיע בסיום התפילה למצב של קליטת מהו העיקר, שאף הרוק המתהווה מהדיבור אודות הדברים הטפלים, צריך להקפיד שלא להנות ממנו.

רק אחרי תפילה כזו יש היתר לעסוק בענייני דרך ארץ. כלשון החסידות: אז העיסוק הוא ”בלא לב ולב” - לא רק שלא משקיעים את ה”לב” בזה, זאת אומרת את ה’קאך’ - הרתיחה, החיות והמרץ, אלא אף בלא ”ולב” - גם לא קמצוץ של התלהבות בתור תוספת, ”בלי לב ולב” כלל וכלל.

בדברי ימי החסידים יש דוגמאות רבות לחסידים שעסקו במסחר ”בלא לב ולב”. אדמו”ר הריי”צ מספר², למשל, אודות החסיד ר’ חיים בער ווילנסקי שנסע לצורך מסחר, והגיע לביתו של סוחר חסידי אחר אשר לא היה בבית - ועל כן נשאר לחכות לו. לעת עתה התעמק ר’ חיים בער בעניין עמוק בדא”ח. כשנכנס הסוחר בעל הבית וישב עם האורח ושאלו לשם מה בא אליו, התפלא ר’ חיים בער ואמר: והרי אתה באת אליי ולא אני אליך?! כל כך העסק היה בלי לב ולב, עד ששכח את מטרת בואו ואף לא זכר שנסע למטרת עסקים, אלא הי’ נדמה לו שהוא עדיין בביתו, יושב והוגה בעניינים מתורת החסידות...

יוצא אפוא, שכל אחד צריך לבדוק את עצמו מיום ומרגע לרגע, עד כמה נקלט אצלו מהו העיקר ומהו הטפל. וסימן יהא מסור בידו - שאם יקר הוא העיקר בעיניו, יהא קשור ומסור אליו עד לבלי יכולת להיפרד ממנו כלל.

(א) היום יום ט’ טבת

(ב) תורת חיים ויחי רמ”ה, ג’, ובריבוי מקומות בדא”ח

(ג) חסידים ראשונים חלק ב’

מסופר¹ שבעת שנלקח האדמו"ר הזקן למאסר, הוא שלח שליח לר' לוי יצחק מבארדיטשוב להזכירו לפניו. ר' לוי יצחק - בין הדברים ששאל את השליח הי'ה - האם אדה"ז הי'ה טרוד בעת שנלקח למאסר, וענה לו שכן, ושאלו: האם הי'ה טרוד בחיצוניות או בפנימיות? ענה החסיד: רק בחיצוניות, והראיה לכך היא - שאמנם את נעלי הבית שכח אדה"ז לקחת, אך את הטלית ותפילין לא שכח. ואמר ר' לוי יצחק: הליטאי הזה רואה טוב!

לעומת זאת, מסופר² אודות המו"ץ של ליובאוויטש, ר' אברהם, שאדמו"ר הצ"צ הפקיד אצלו חבילות של כתבים מפני חשש לשרפות. בעת שפרצה שריפה בליובאוויטש ר' אברהם שכח מזה, ונשרפו הכתבים, והי'ה מונע עצמו מלהיפגש עם אדמו"ר הצ"צ. פעם פגשו הצ"צ ואמר לו: בקפידה: על הבגדים שלך לא שכחת ועל הכתבים שלי שכחת!?

בסגנון החיים של ימינו אפשר להיווכח באמת המידה המדוברת בעת נסיעה לחו"ל. בבית חב"ד שבשדה התעופה נפגשים לעיתים קרובות ביהודים יראים ושלמים הבאים להניח תפילין בבית חב"ד כי את הטלית והתפילין שלהם שלחו במטען...

למאוס בצד הנגדי

יחסי הגומלין בין עיקר לטפל מופיעים גם בכלל החסידי שנאמר לגבי תפילה: "טוב יותר לאכול בשביל להתפלל מאשר להתפלל בשביל לאכול"³. כלל זה מומחש בסיפור שארע פעם לאדמו"ר הרש"ב. כאשר נכח במסיבת אנ"ש והגישו תה לשתיה בסמוך לזמן מנחה, והיתה שקלא וטריא בין הרבנים הנוכחים מה לעשות קודם. אמר אדמו"ר הרש"ב שתלוי מה רוצים לעשות במנוחה: אם לשתות את התה במנוחה - אז צריך קודם להתפלל ואם רוצים להתפלל במנוחה - אז צריך קודם לשתות את התה...

(ד) בית רבי פרק כ'

(טו) רשימות דברים חלק ד' עמ' ר"ב

(טז) היום יום י' שבט

(יז) שמועות וסיפורים ח"א עמ' 109

מילים אלו מזכירות את שאמרנו שיש צורך להבחין מה הוא העיקר ומה הוא הטפל. בנוסף לכך צריך לעסוק בעיקר בחיות ובעריבות ולהיות קשורים עימו בקשר בל ינתק. אך כל זה עדיין לא מספיק. כדי שעבודת ה' תהא כראוי צריך גם להביט על הצד הטפל כעל דבר מאוס, כדי שלא ניגרר אחריו.

רואים במוחש שאלו הטועים, ועושים את הגשמיות והנהנתנות לעיקר, שקועים בה עד מעל הראש. כמו אותה חיה הנקראת "דבר אחר" השקועה בביצה עד האף וחפצה בעוד ועוד סחי ומאוס, עד שיעברו את האף. ואין הדבר מובן: מה השמחה וההנאה וההתפארות מזה שעושים את העיקר לטפל ואת הטפל לעיקר? האם יש מקום לנופף בזה בחוצות? לפחות ה'יה להם להתבייש בזה ולא להראות לכל העולם שאיבדו כיוון, ועשו את הגוף החומרי וכל מה שהוא מייצג לעיקר בחיים שלהם. וכי אין להם איזה עיקר ערכי יותר שאיתו ינופפו?

דברים בנימה זו אמר הרבי מה"מ" על אישה הלבושה שלא בצניעות, שאוי להנהגה כזו, המבטאת כאילו שאין לה שום נכסים פנימיים - שכל ומידות והנהגות דקדושה שאותם תוכל להבליט, ועל כן ח"ו מבליטה חלקים מגופה, השם ירחם...

חסידי מספרים איך לימד ר' שמואל מונקעס את ידידו למאוס בעניינים הגשמיים¹²². פעם נכנס ר' שמואל לביתו של רבי פנחס רייזעס - שה'ה אחד מגדולי חסידי אדה"ז וה'יה עשיר גדול. בעל הבית נעדר מביתו באותה שעה, ור' שמואל המתין לו כשהוא נח במיטתו של בעל הבית בעודו נועל את מגפיו שהיו מלוכלכות בבוץ. כשרבי פנחס רייזעס נכנס לבית אמרה לו אשתו: יש כאן איזה יצור מוזר ששוכב במיטתך עם מגפיו. נכנס לשם ר' פנחס וראה את ר' שמואל ואמר לו בגערה: וכי אי אפשר להוריד מגפיים? ר' שמואל קם כאילו בחרון אף ויצא מהבית באמרו לו: פעם... זה מה שתופס מקום אצלך? מה יצא מכל החסידות שלימד אותך הרבי אם אתה מחשיב כל כך את הגשמיות? רדף אחריו רבי פנחס עד שפייס אותו, והסכים ר' שמואל לחזור לביתו. אך, תנאי התנה עמו שקודם לכן ירכב רבי פנחס ברחוב על מטאטא, באופן ובצורה כזו שיצחקו ממנו, כדי לקבוע בליבו יחס של בוז ל"הנחות" העולם...

יח) שיחות קודש תשל"ח חלק א' עמ' 122

יט) שמועות וסיפורים ח"ב עמ' 55

לא להיות חמור!

יש להניח שבין השומעים והקוראים את כל הסיפורים הנ"ל, יש כאלו החושבים לעצמם: הרי ישנה ירידת הדורות ואיך שייך לדרוש הנהגות כאלו כיום? אך, אין צדק בדבריהם ובטענתם. כי הרי התורה היא נצחית, ושייכת בכל דור, ועל אחת כמה וכמה בדור הגאולה.

למען האמת, טיעון זה של ירידת הדורות מבטא העדר רצון להתמודד. תגובתם דומה לתגובת אדם המתווכח עם מאן דהו, וכל זמן שיש לו מה לענות על ידי שכל ורגש הוא ממשיך בויכוח. אך ברגע שאין לו מה לענות, הוא דוחה את הדברים על ידי 'מתנות יד' אלימות...

מה שבעיקר אינו מובן הוא - אם לפי דעתם אין אפשרות לעשות כלום בשטח זה של התרוממות מעל לטפל והתעלות אל העיקר, אם כן למה הם מתפללים ולשם מה הם לומדים חסידות? אלא מה, כל זה הוא כדי לצאת ידי חובה. אם כן כאן טמון הפיתרון לקושי'ה הנשאלת. לא שאין אפשרות לדרוש זאת מהדור שלנו, אלא פשוט השואלים אינם חפצים לעבוד את ה'. זה לא דבר חדש, זו אותה נפש בהמית ישנה נושנה מזמנו של עשיו שנאמר עליו ש"ויבז עשיו את הבכורה"² - הוא הביט על כל העסק הרוחני הזה בבוז.

אך לעשיו ניתן להתייחס בסלחנות, כיוון שחי שנים רבות לפני הגאולה, ולפני זיכוך העולם על ידי מתן תורה, לכן הוא התקשה לעמוד במשימה. אמנם אנחנו, הנמצאים כבר בימות המשיח, והנה הנה משיח בא והוא בכל רגע עומד להראות אלינו ולראות איך שאנחנו נראים - מה יראה, ח"ו? איך כל חלק באישיות שלנו אומר חומריות ועוד חומריות?

מספרים בשם ר' אברהם דרייזין ע"ה שהיה אומר: מדוע כשרוצים להטיח באדם כינוי של גנאי אומרים לו "חמור"? במה חמור הוא גנאי יותר משאר בע"ח? אלא, בתורה מסופר על פלא עצום שהחמור של בלעם פתח פיו והחל לדבר. אם כן היה צפוי שחמור שמדבר מכוחו של גילוי אלוקי מדהים כל כך, ישמיע בוודאי דברי חסידות וכדו'. ומה הוא אמר? אנוכי אתונך! אני החמור! זה מה שיש לצפות מחמור, כשהקב"ה כבר עושה נס כזה, זה מה שהוא משמיע ומפרסם: אני חמור!

(כ) בראשית, כ"ה, ל"ד.

כך עלול להיות, לדאבוננו, אם אנו - הזוכים לשפע של הארה אלוקית בריבוי השיחות והמאמרים של אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח - נמשיך להיות שקועים בעולם הגשמי. מה נאמר כשנתראה בפני מלך המשיח? אני החומרי?!...!

לכן יש לנצל את ההזדמנות, ובעת שחוזרים מ-770, מבית רבינו שבבבל, אז המסוגלים יותר מתמיד לעשות את ההבחנה הנדרשת: מה הוא ארמון ומה הוא אוהל? מה נבחר ומה מאוס? למה נכסוף וממה נתנער?

במיוחד חסידי חב”ד, ובפרט אלו החוזרים מחצרות בית חיינו, משהות אצל הרבי מלך המשיח - הם השבים מבית המקדש וחשים עצמם ”שמחים וטובי לב” על שזכו להכיר את האמת שיש רק דבר אחד, וכל השאר מתגמד ואין לו שום תפיסת מקום, והיא - ”כל ימי חיך להביא לימות המשיח”, עד להתגלות הרבי מה”מ בקרוב ממש.

לזכות

החתן הרה"ת יצחק נחמן שי'
והכלה מרת מנוחה רחל שתחי'

זקט

לרגל נישואיהם בשעתומ"צ

